

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

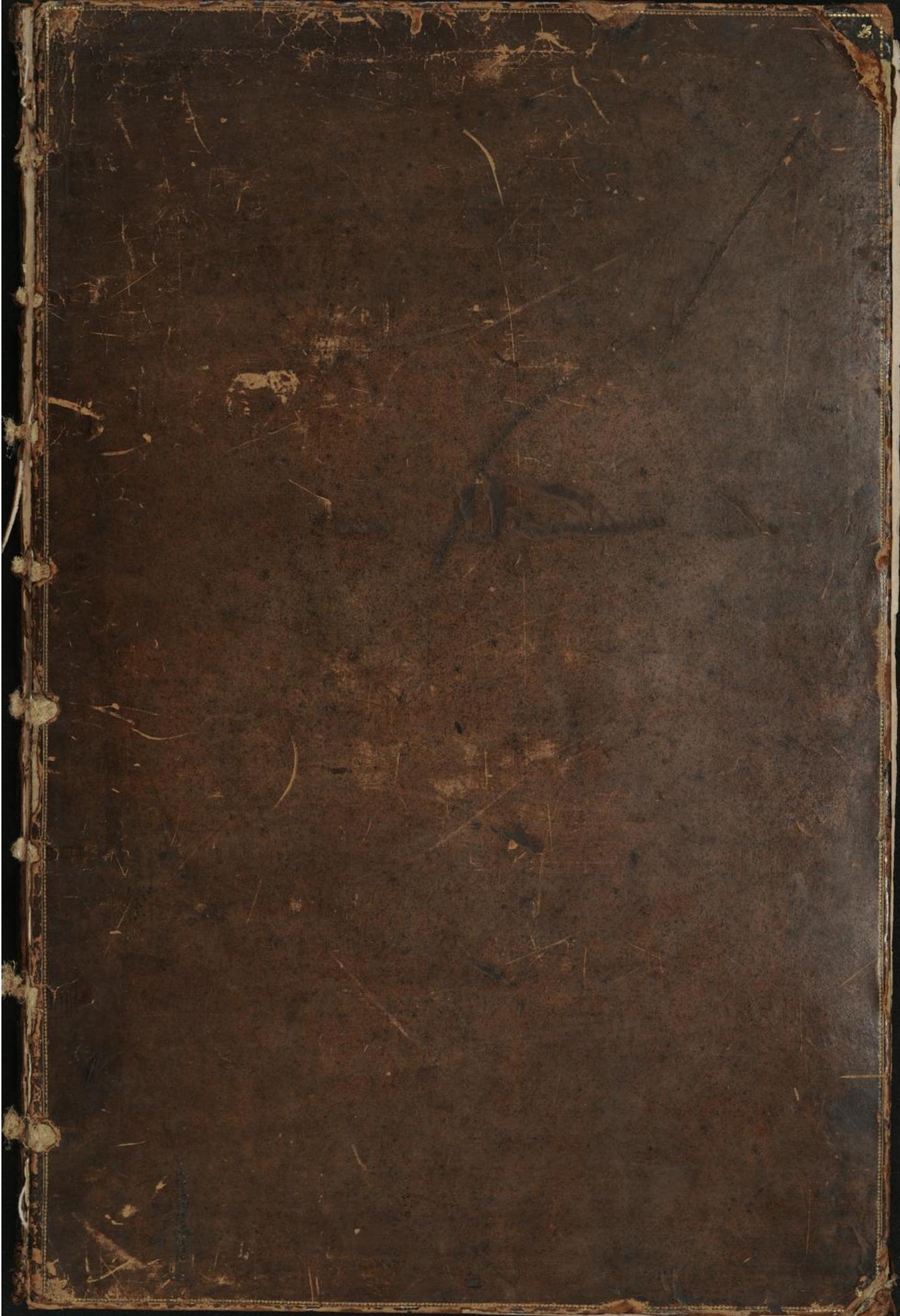
Universitätsbibliothek Paderborn

**Poemata Ferdinandi Episcopi Monasteriensis Et
Paderbornensis, S. R. I. Principis, Comitis Pymontani,
Liberi Baronis De Furstenberg**

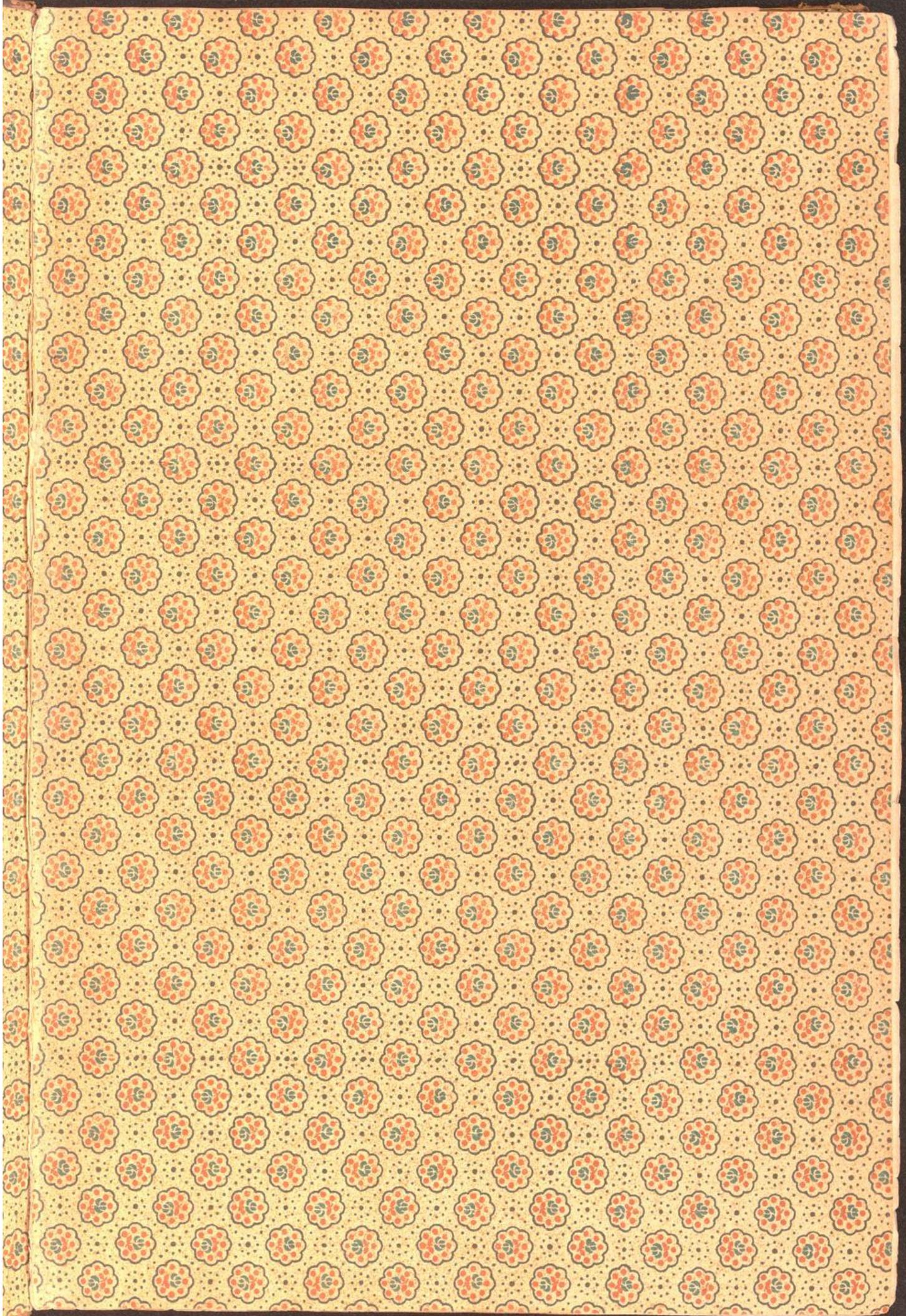
Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

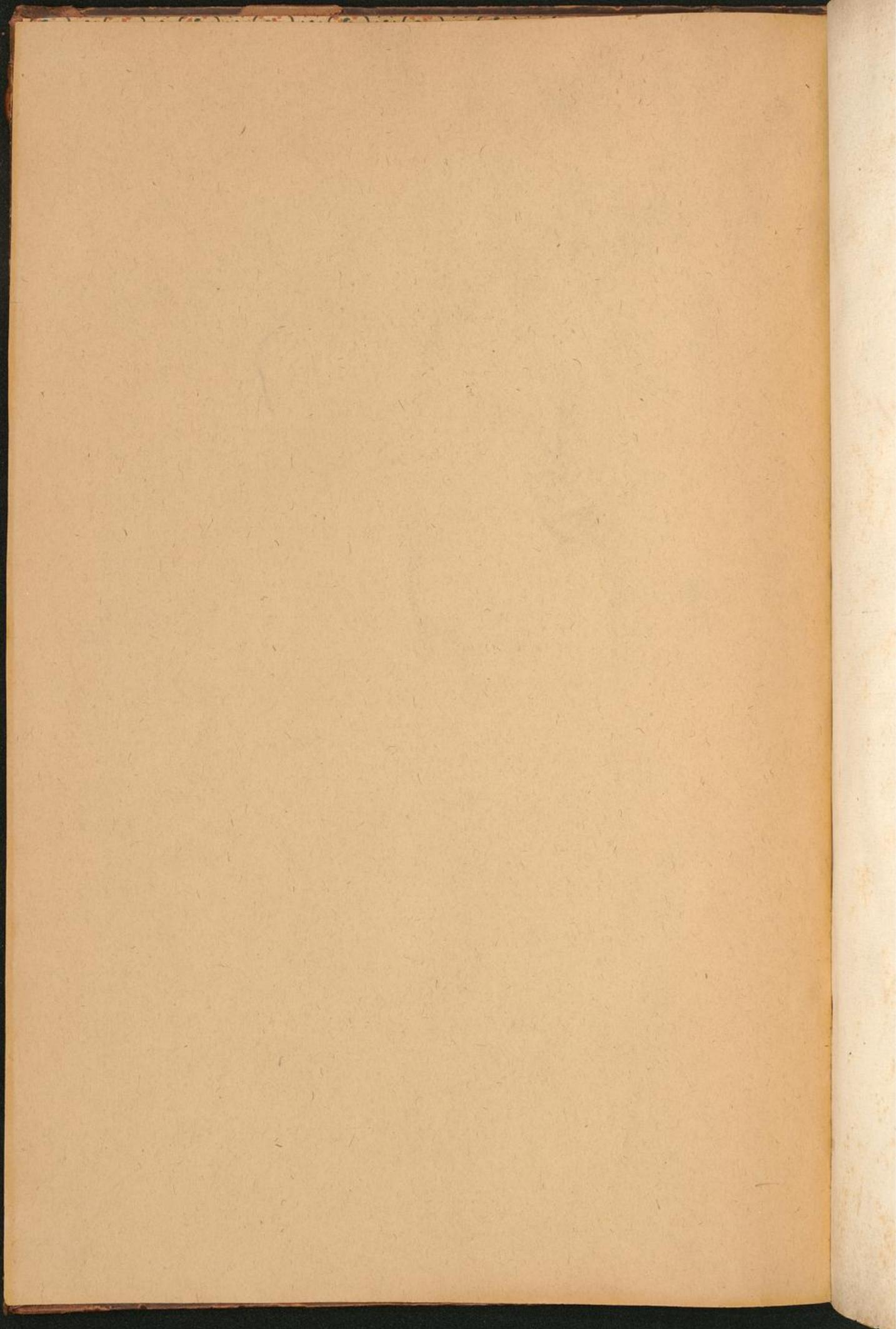
Parisiis, 1684

urn:nbn:de:hbz:466:1-7748

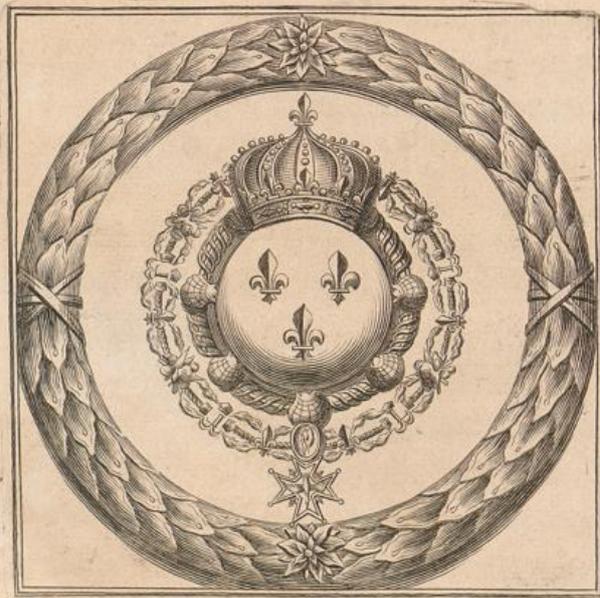

v. Schy

POEMATA
FERDINANDI
EPISCOPI
MONASTERIENSIS
ET
PADERBORNENSIS,
S. R. I. PRINCIPIS,
COMITIS PYRMONTANI,
LIBERI BARONIS
DE FURSTENBERG.

PARISIIS,
IN TYPOGRAPHIA REGIA
Excudebat SEBASTIANUS MABRE-CRAMOISY, Regis Typographus,
& Regiæ Typographiæ Director.

M. DC. LXXXIV.

61 A 31a

ROEMATI
FERDINANDI
EPISCOPI
MONASTERIENSIS
ET
PADERBORGENSIS
S. R. L. PRINCIPIS
COMITIS PALATINI
LIBRARI RATIONIS
DE FURSTENBERG

PARISIIS
IN TYPOGRAPHIA
MDCCLXXIV

Bals del.

Suaviter et Fortiter

Edelinck sculp. c.p.r. 1683

DAPHNIS
S I V E
FRIDERICUS
FURSTENBERGIUS
P A R E N S,

*BILSTENII ET WALDENBURGI DYNASTA;
Advocatus hereditarius in Graffschafft; Schnellenberge, Watter-
lappia, Furstenberge, & Herdring Dominus; Satrapa Fredebur-
genfis; Westphalia & Angaria Archisatrapa; & Serenissimo Fer-
dinando Electori Coloniensi ab intimis Consiliis, anno M. D C. XLVI.
v. Idus Augusti Bonnæ defunctus.*

Missi virides umbrat qua plu-
rima ripas
Fronde salix glauca, Lycidas hinc,
Tityrus illinc,
Alter oves, alter pascebat forte
capellas.

Tityrus, ut semper, pellebat tædia cantu.

A

2 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Carmina dum Veledæ memorat, dum prælia Vari:
Varus ut his olim nomen memorabile terris
Fecerit, ut sparsi legionum sanguine campi.
Aurem illi vellit Lycidas: Neque talia tempus
Carmina poscit, ait: Daphnis tibi, Tityre, Daphnis
Lugendus: Daphnin, si nescis, fata tulere.
Tityrus ingemuit casu percussus acerbo:
Fistula lapsa manu est: fugit sensusque colorque.
Ut mens, ut rediit puero vox: Occidis, inquit,
Carum, Daphni, caput; spes, Daphni, decusque
tuorum!

Ab dulci patria procul, amplexuque tuorum
Occidis! hoc fuerat, quod summæ culmine villæ
Tristia signa daret ferali carmine bubo;
Flebilibus quod sponte modis mea nuper arundo
(Hanc mihi tu, dederat Corydon tibi, Daphni,)
sonaret.

Nunc fileat, ramoque infelix pendeat illo.
Vos etiam sine me (quamvis mihi vos quoque
Daphnis

Tradidit, atque abiens, Has, inquit, Tityre, pasce)
Ite tamen sine me, quoquo lubet, ite capellæ.
Amnis, & umbrosæ falices, & rura valete.
Usque ego per silvas errans desertaque solus
Triste querar. Gemit erepta sibi matre juvencus:
Nec minus amisso mater dolet orba juvenco:
Mella queruntur apes cellis subducta, peremptos
Feta canis catulos; demtos avis arbore pullos:

Daphnin ego, tristi sublatum funere Daphnin.
 Supremas saltem voces morientis ab ore
 Excipere, affari extremum, & spectare jacentem,
 Atque oculos nostra licuisset condere dextra!
 Vulneribus nonnulla meis solatia saltem
 Hæc ferret pietas. solus de Daphnide luctus
 Nunc superest. Pecudes illo quis pascat adempto,
 Avertatque luem, curamque impendat & artem?
 Daphnide non melior quisquam depellere venis
 Implicitam pestem, & membris agere atra venena.
 Daphnis & insidias stabulis prædasque cavebat.
 Ah gelidas quoties hiemes perpeffus & imbres,
 Pervigil exegit brumali fidere noctem,
 Incustoditum fera ne vastaret ovile;
 Ne lac subtraherent pecori, ne vellera fures!
 Ah quoties humeris per devia sustulit ipse,
 Rupe parens nuda quos nixa reliquerat, hædos!
 Angarides Nymphæ testes, quas sæpe laborum
 Miratas dixisse ferunt: Mortalia non sunt,
 Quæ tolerat: saxo certe riget ille vel ære,
 Quem neque ventorum rabies, pluviaque, nivesque,
 Non cælum inclemens, non ulla injuria frangit.
 Nymphæ, non saxo Daphnis neque constitit ære.
 Occidit heu! & nos pariter, terrasque reliquit.
 Nequidquam roseum spargis jubar, auree Titan:
 Gratius extinctum nobis in Daphnide lumen.
 Daphnidis adventu tellus ridebat & æther,
 Frondebant silvæ, spirabant floribus arva,

4 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Ipsi lætitia montes plausuque fremebant.
Daphnidis interitu tellus lugebit & æther,
Squalebunt silvæ, stabunt sine floribus arva,
Intonsi montes gemitus ad sidera tollent.
Ergo nil proavùm series, regnataque late
Rura juvant, centumque greges, armenta; centum,
Nil labor, & studium pulchræ virtutis, & artes?
Ergo cinis, formaque carens & triste cadaver
Nunc jacet ille omnes nuper pulcherrimus inter
Pastores! nec siderea fulgentia luce
Lumina, nec vultum, quem finxerat ipsa venustas,
Cernere erit posthac? At non quæ sustulit illum
Mors, etiam famam tollet. Sint tempora Musis
Non inimica meis, volitabis Daphni per ora.
Ipse ego virtutesque tuas, tuaque inclyta facta,
Invictamque fidem, & sanctæ pietatis amorem
Ferre Syracosio tentabo ad sidera versu.
In partem veniet Phœbo dilectus Amyntas,
Et mecum teneris passim tua nomina fagis
Inscribet: crescent illæ, tua nomina crescent.
Quin etiam niveo tumulum de marmore Damon
Exstruet, & tali signabit carmine marmor:
HIC SITUS EST DAPHNIS. QUOD ERAT MOR-
TALE SEPULCHRO
INTULIT ATRA DIES: VIVET PER SECULA
NOMEN.
Ad tumulum venient, instaurabuntque quotannis
Pastores tibi cum donis funebria iusta.

Vina dabunt alii, purum lac adferet Ægon,
 Et, Tibi, suspirans, puro mage candida lacte
 Pectora, dicet, erant, & fraudis nescia, Daphni.
 Ipse apium, ipse hederas, & nostris lilia spargam
 Humida de lacrymis, teque ad tua sacra vocabo.
 Talia jactantem supremo lumine vesper
 Occupat, & primo conspexit Lucifer ortu.

A D

ALEXANDRUM VII.

PONT. OPT. MAX.

Anno M. D. C. L. V. VII. Id. Aprilis renunciatum.

HUNC cecinisse diem venturi præscius ævi
 Dicitur Aonias inter Apollo Deas:
 Hunc fore, neglectas quo gloria tolleret artes,
 Et faceret doctis vatibus ingenium.
 Verba fides sequitur: rerum molitur habenas
 Orbis ALEXANDER natus ad imperium.
 Ac velut exactæ post tristia frigora brumæ,
 Quum ver jucundum floridus annus agit:
 Ridet humus, ridet Zephyris spirantibus æther
 Purus, & argutæ dulce queruntur aves.
 Exultare novo sic Principe vidimus Urbem,
 Et quot regna vagus circuit Oceanus.
 Vidimus excitas Parnassi monte sorores
 Aurea desuetæ tendere fila lyræ.
 Vidimus Ausonios, genus immortale, poëtas
 Præcingi sacra, quam meruere, coma.

A iij

6 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Lætitiã & Pacem (miseris vix cognita terris
Numina, quas luctus semper & horror habet)
Ter Vaticani circum delubra volantes
Audiimus reditus signa dedisse sui.
Audiimus: lætas voces plaususque canentum
Vocibus & plausu Roma secuta suo est.
O mihi si populi sensus æquare canendo
Fas foret, & causa digna dieque loqui !
O mihi si Phœbus vacuis dictaret in hortis
Grandia Romani carmina Callimachi !
Non ego, Magne Pater, celebrarem facta tuorum,
Non fultam titulis divitiisque domum;
Non maris Hetrusci portus & litora quondam
Hercule, nunc proavis inclyta regna tuis;
Non belli claros studiis heroas, & altis
Adscriptos Superùm sedibus indigetes;
Nec quæ porticibus miramur nixa superbis
Atria, pressa Ducum Pontificumque pede;
Nec quas majorum pietas cœlestibus aras
Struxit Apelleis conspicuas tabulis:
Sed te qui titulos tantum præcedis avitos,
Quantum nocturnas Cynthia plena faces.
Et tua non humili memorarem nomina cantu
Extremas ultra solis itura vias,
Qua levat Eoo rutilantem gurgite currum,
Et qua poscentes otia solvit equos.
At non intacti mores, & quas rudis ætas
Virtutes teneris duxit ab uberibus,

Et data Pieriis juvenilia tempora sacris,
 Carminis, ut quondam, res foret una mei.
 Major equis pulsanda patet nunc area nostris,
 Qua Padus objectis æstuat aggeribus,
 Qua centum populos, centum Ferraria ' sospes
 Debet consiliis oppida salva tuis.
 Seu circum fremerent irati Cæsaris arma,
 Necnon adversos Mantua passa Deos:
 Seu propiora movens Venetus discrimina miles
 Verteret Hadriacas ad nova bella rates:
 Seu late grassata lues, & turpis egestas
 Inferrent miseris urbibus excidium:
 Seu Pater Eridanus campis undaret apertis,
 Deucalionæ damna minatus aquæ.
 Ille idem assiduis Cycni plangoribus, idem
 Certavit mœstis Heliadum lacrymis;
 Cum patriæ fines & rectas legibus urbes
 Linquentem ripis vidit abire suis,
 Et Libycos tentare ' sinus, ubi classibus audax
 Insula Threicias depopulatur opes;
 Europæque suæ custos delecta juvenus
 Tutatur medii credita claustra maris.
 Non secus Italiæ Cimbro natura minanti
 Alpinas visa est opposuisse nives.
 Non secus occiduis inhiantem finibus Afrum
 Herculis objectis meta coërcet aquis.
 O quoties Melitæ fortes hortatus alumnos
 Jussisti propera vellere signa manu!

' Alexander VII. Ferrariæ Prolegatus Pontificius difficillimis temporibus belli, pesti-
 lentiæ, arctioris annonæ, & exundationis fluminum. * Melitæ Inquisitor.

8 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
 O quoties Solymer, Asiæque reposcere regna,
 Sceptraque Bistoniam frangere barbariam!
 Testis Neptunus, Tethys mihi testis, & omnis
 Tritonum soboles, Nereidumque chorus.
 Illis cura fuit partos cantare triumphos,
 Et tua cognatis facta referre Deis.
 Me decet Arctoo spumantem sanguine Rhenum
 Dicere, nec patriæ bella silere mea.
 Infelix tellus, Romana clade tumentis
 Arminii quondam signa secuta ducis!
 Hei mihi, nunc ducibus nihilo melioribus usa
 Scinderis in partes, & nova sacra colis.
 At magno commissa luis. Quæ flumina belli
 Nescia? quæve tuo terra cruore caret?
 Forsitam & Divos nondum sibi sentiet æquos,
 Et mala cum tulerit plurima, plura feret.
 I celer, instantem capiti defende ruinam:
 I celer, & longæ vince pericla viæ.
 Non te Sicani tardent fera murmura ponti,
 Non formidatæ navibus insidiæ;
 Non rigor Alpinus, non frigore saxa perenni
 Horrida, non duro flumina vinctæ gelu.
 Hic Ubios, * domina deductos Urbe colonos
 Et flavos vises impiger Usipios.
 Tum dextram tendes populis, quos Luppia nostris
 Cædibus infecta decolor ambit aqua,
 Et quos bellipotens olim dititione premebat
 Accola vicini Bruçterus * Amisii:

* Nuncius Pontificius Coloniam, & inde Monasterium pacis conciliandæ gratia missus.
 * Bruçteri Germaniæ populi ad Amisium fluvium. Tacitus lib. 1. Ann. & alibi.

Nunc

Nunc ubi conventu mundi coïere vocato
 Discordes studiis consiliisque Patres:
 Discordes, i, junge animos. Europa, Deusque
 Imponunt humeris publica vota tuis.
 Auspiciis pax freta bonis frondentis olivæ
 Prætendit capiti mitia ferta tuo.
 Visa quieturis demum promittere terris
 Aurea compositis secula diffidiis.
 Hic etiam ' Veledam, qua nec Cumæa sacerdos,
 Nec divina fuit clarior Herophile,
 Te veniente, ferunt iterum de turre locutam
 Fatidico tales ore dedisse sonos.
 Lætus ades, rerum spes & tutela mearum,
 Sospite quo nobis vita salusque redit.
 Lætus ades, cœtus nec dedigneris amicos,
 Et mea securo visere regna pede.
 Non iterum clades ' animo versamus, & iras,
 Armaque Quinctilios vincere docta tuos.
 Qualis ad Assyrias immani funere Carras
 Romanus Partho fusus ab hoste jacet.
 Nulla salus bello, pacem deposcimus omnes:
 Pax veniat populis sæpe vocata meis.
 Sed, nisi me Phœbi ludunt oracula, quondam
 Quæ cecinit nostro conscius ore Deus,
 Pax erit: at sacris tam detestanda Latinis,
 Quam male mercata pax coitura fide.
 Non ideo curasque tuas vigilesque labores
 Excipient meritis fata sinistra tuis.

¹ Status lib. 1. Silv. in Soter. pro Rutilio Gallico. Tacitus Hist. lib. 4.
² Sueton. in Octav. cap. 23. Paterc. Hist. lib. 2.

IO FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
 Purpura virtutis pretium tibi cedit, & inde
 Quo nihil hæc majus, quod tibi donet, habet.
 Scilicet & terris, cœloque, ereboque verendum
 Te folio accipiet maxima Roma suo.
 Tum pia laturus sacratis oscula plantis
 Orbis adoratos procidet ante pedes.
 Tunc Septem imperio quæ nunc CHRISTINA triones
 Frenat, & Arctœas ducit in arma manus,
 Adveniet supplex, & Vaticana tenentem
 Regna colet prono devenerata genu.
 Tum consanguinei longo post tempore Reges
 Arbitrio ponent impia bella tuo:
 Et pacti stabilem jurato fœdere pacem
 Damnabunt pugnas, & grave Martis opus.
 Arvaque læta Ceres, & pleno Copia cornu
 Dona ferens niveis oppida viset equis.
 Mox ubi jam fessas recrearint debita gentes
 Otia, signa dabunt ad sacra bella tubæ.
 Bella recrudescant Naupacti, & barbara Thracum
 Gaza per Ionias sparsa natabit aquas.
 Quas ego nunc acies video! quos æquora remos
 Verrere! quam latis vela tumere notis!
 Quantus adest sudor populis! quot in arma volentes
 Creta viros tota concitat Italia!
 Ut Solyme poscit reduces in prælia Gallos!
 Ut tremit Austriacas pallidus Ister opes!
 An te etiam¹ auspiciis tollentem signa secundis,
 MAGNE PATER, toto cernimus ire mari?

¹ Huc ego, seu sit opus Neptuni fluctibus, alta
 puppe sedens; seu terrestri certare duello,
 Vetus equo veniam. Philomathi Musæ juveniles, poemate 83.

Impiaque Odrysiæ contundere cornua Lunæ,
 Victoremque sequi, qua præit arma, Deum?
 Sit fatis armatas in prælia mittere classes:
 Bella gerant alii: tu prece bella juva.
 Consiliis opibusque juva, Zephyrosque faventes
 Sollicita, & faciles ad pia cœpta Deos.
 Sic per te victo Reges Orientè superbi
 Threiciis statuent parta tropæa jugis:
 Et Vaticanas Victoria figet ad aras
 Dereptas Scythicis postibus exuvias.
 Tunc aliquis vates, procerum de stirpe meorum,
 Cantabit famæ tot monumenta tuæ,
 Bellaque signabit titulis: HÆC THRACE SUBACTO
 VICTOR ALEXANDER RETTULIT ARMA DEO.
 Sic cecinit: partem, vates ne vana putetur,
 Lapsa dedit, partem serior hora dabit.

AD IMP. CÆS.

FERDINANDUM III. AUG.

*Cum ejus auspiciis, & munificentia Athanasius Kircherus
 Oedipum Hieroglyphicum ederet.*

NON genus Austriadum demissum a fan-
 guine Divum,
 Non clausum mundi finibus imperium,
 Non victos dicam populos, urbesque receptas,
 Nec Boreæ fractas sæpe furentis opes.
 Hæc memorent, quorum sublimi Musa cothurno
 Surgit, & heroïs concinit arma modis.

B ij

12 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
 Me mea Musa vetat tantarum pondera rerum
 Tangere : me, quæ sint viribus æqua, juvant.
 Me studia & placidæ sibi poscunt Cæsaris artes:
 Materies numeris convenit ista meis.
 Vates ille pios, & vatum dona piorum
 Excipit, & vatum carmine digna gerit.
 Qua sceptrum gestat, qua jus & regna tuetur,
 Hac etiam Musas protegit ille manu.
 Nec minor ¹ Augusto, cuius successit habenis,
 Fundat Apollineis publica templa sacris.
 Ardua Cecropiæ quis nescit fana Minervæ
 Condita, & Aonio tecta sacrata Deo?
 Miratur moles ² Viadrus, miratur & Ister,
 In numerum pulsus & sibi plaudit aquis.
 At quæ Cæsareo fulgentia limina sumtu
 Praga videt, certant Delphice Phœbe tuis.
 Qualis & armatas, post impia bella Gigantum,
 Exiit infesto Juppiter igne manus:
 Qualis &, Herculeis cum jam cervicibus axem
 Credidit, excusso pondere cessat Atlas:
 Terrarum dominas sic fessus Cæsar habenas
 Laxat, & imperii grande reponit onus.
 Tum vires, Natura, tuas, ac semina rerum
 Scrutatur docto sedulus ingenio.
 Quis tremor attonitas vertat cum civibus urbes:
 Impellat refluas quis maris æstus aquas:
 Quæ vis divitias ima tellure repostas,
 Dona que gemmiferi procreet Oceani:

¹ Augustus templum Apollinis in Palatio exstruxit, addita porticu cum bibliotheca Latina Græcæque. Suet. in Octav. cap. 29.

² Viadrus Germaniæ fluvius, vulgo Odera.

Quam procul Arctoo concretus frigore Pontus
 Deprensus Nili distet originibus:
 Quam procul Hesperiiis divisum Gadibus Indum
 Hauriat¹ Eoi, quæ rubet, unda freti:
 Unde ea vis ventis: unde ardens Ætna favillas
 Semper, & exesi viscera montis alat:
 Unde Amphitrites falsus liquor: unde teporem
 Ducat Bæianæ vena salubris aquæ.
 Has ubi naturæ partes accessit, in altum
 Fertur ad ætheriæ lucida signa domus.
 Hic illi geminam virgo Marathonia Libram,
 Et sua vicinus subjicit astra Leo.
 Armatusque auro gladium prætendit Orion,
 Debita Cæsareæ præmia militiæ.
 Hic Solis vestigat iter, causasque latentes
 Pallida cur fuscis Luna laboret equis:
 Cur sitiant Afri: cur Septem regna trionum
 Urat Hyperboreo frigore jugis hyems:
 Cur fugiant umbræ, Cancro torrente, Syenen:
 Cur variet major meta minorve diem.
 Sed quota doctrinæ pars est laudumque tuarum,
 Auftriade, magni fidera nosse poli?
 Et circumfuso porrectas æquore terras,
 Qua Sol Eoos lustrat & Hesperios?
 Se tibi Niliacis etiam sapientia chartis
 Eruta, & arcanas explicat historias.
 Nec te sacra latent adytis seclusa verendis,
 Nec lapides, sculptæ marmoribusque feræ.

¹ Pomponius Mela duos sinus in mari Rubro agnoscit, Arabicum & Persicum. Lips. de magn. Rom. lib. 1. cap. 3.

14 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
 Scilicet Ægyptus doctrinam credere saxis
 Orsa, peregrinas finxerat effigies.
 Ut solis arcana Deum mens cognita mystis
 Falleret abstrusis vulgus imaginibus:
 Seraque posteritas sensim labentibus annis
 Non caperet prisca moris & artis opus.
 O vanas hominum curas! O cæca futuri
 Pectora! Mars ultor nil finit esse diu.
 Barbarus Armenii laceravit poter' Araxis
 Omnia, Niliacos depopulatus agros.
 Tot moles, regum tumulos, tot stantia vertit
 Culmina, regali suspicienda situ.
 Et potuit fugiens, armis cessantibus, ætas
 Servatas etiam vertere reliquias.
 At non æternos olim subducat honores
 Longa dies meritis, inclyta Roma, tuis.
 Tu Pelusiæcum spirantia rudera fastum
 Colligis, & medio tollis ad astra foro.
 Nec tua venturis, Cæsar, delebitur annis
 Fama, nec ingenium nox premet atra tuum.
 Te duce, quis credat? post tot jam sæcula scimus
 Arcani quidquid Memphis & Isis habet;
 Quid velit Inachiæ facies ignota Juvenæ,
 Quid Canis, & sacri mystica forma Bovis;
 Et quæ præterea famosus monstra Canopus
 Prodidit, antiquis conspicienda notis.
 Teque adeo titulosque tuos leget accola Nili,
 Et referet laudes ad sua sinistra tuas.

† Cambyfes Persarum Rex Ægyptum fedissime vastavit.

Jam Solyme, jam discet Arabs, jam clara loquentur
 Marmora Cæsarea munera sparsa manu.
 Fallor? an Austriacis addent quoque fata tropæis
 Sacra Parætoniis signa revulsa tholis?
 An, FERNANDE, tuum jam nunc Victoria nomēn
 Læta parat faxis scribere Pyramidum?
 Gloria Pellæis certe vocat æmula palmis
 Europæ resides ad pia bella manus.

A D

FRANCISCUM VANDER VECKEN,

E Societate JESU, SS. Theologiæ Doctorem,
 & Professore Colonix Ubiorum,
 Anno M. DC. LIV.

*De Musis suis, & admirandis Urbis operibus, ac laudibus
 Fabii Chisii S. R. E. Cardinalis.*

DUM, Francisce, tuo Rhenus sermone tenetur,
 In mediisque tibi plaudere gestit aquis,
 Teque canit, curasque tuas, & numine plenum
 Pectus, & ingenii pulchra reperta tui:
 Dulcis amicitix cultu fructuque carentem
 Me procul à Rheno flumine Thybris habet.
 Me tenet Iliacis felicius orta favillis
 Roma, Phrygum profugis hospita terra Deis.
 O quam te memorem, terrarum maxima Princeps!
 Non majestatem vox capit ulla tuam.
 Regibus est certo finitum limite regnum:
 Sub regno latus est solis utrumque tuo.

16 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Et terris dare jura parum est: nunc claudere cœlum
Fas tibi, nunc demta fas aperire fera.
Te sibi delegit propriam Sapia sedem:
Quod Stoa, quod Memphis non docuere, doces.
Quæ quondam gemino residebant vertice Musæ,
Tu septemgeminis das habitare jugis.
O terræ decus, o nostris domus hospita Musis!
Utiliter dextro sis mihi tacta pede.
Quam mihi dulce tua meditatam carmen in umbra
Dicere! & hic Phœbo mens mihi mota calet.
Hic, qui me vatem faciat, lenissimus afflat
Spiritus: hæ valles, hæc juga numen habent.
Forsitan hic segetes, cantataque bella Maroni,
Triverat hic calamos Tityrus ante suos.
Forsitan his lusit Naso leve carmen in hortis:
Materies illic Cynthia vatis erat.
Hic sevit vites, hic legit poma Tibullus,
Et lucente foco, quod satis esset, erat.
Hic multo Flaccus sale defricuisse Quirites
Creditur, aut Lyricis detinuisse modis.
Hic foccos, illic grandes induta cothurnos
Prodiit, & plausum culta Thalia tulit.
Illustres salvete animæ, salvete parentes
Eloquii, Suadæ Pieridumque decus.
Vos ego, vos, fama noti super æthera vates,
Siquid id est, merito semper honore colam.
Vos sequor, &, quoniam spes unica laudis in illo est,
Vestrorum relego conscia signa pedum.

Vos

Vos celebres mecum cœtus venerantur amantque,
 Ductus ab Aoniis quos rigat Humor aquis.
 Hos inter, neque enim his primum novus advena
 jungor

Cœtibus, ut libuit, voce lyrave cano.

Inde ubi Calliope lasso dedit otia plectro,

Et sacer æstivo languet ab igne calor:

Me juvat antiquas Urbis spectare ruinas,

Qua septemgeminis eminent alta jugis.

Hic ego versarum stupefactus imagine rerum

Reliquias Magnæ Matris & ossa lego.

Hei mihi! quæ fuerat populis æterna Latinis

Credita, nunc molis pondere victa jacet.

Qui sumtus operum, quanti periere labores!

Pestis in exitium non satis una fuit.

Longa dies, & Mars gentis pater, insuper
 ipse

Mulciber, hæc olim fregit & uffit opes.

Defensam vigili prospectans ansere rupem:

Majestas, dixi, pristina rupis ubi es?

Pulsabat cœlum moles: Hyperionis ignem

Æquabant radiis aurea tecta suis.

Juppiter hic stabat multo spectabilis auro,

Et trifida ex auro lamina fulmen erat.

Quæ nunc hostiles paverunt omnia flammæ,

Vix reliqua est magni parva favilla rogi.

Me quoque Cæsarei tangit fortuna theatri,

Digna que non ullo forma perire die.

Heu confusa loci facies! lacera omnia: nufquam

Forma prior: culmen cespes & herba tegit.
At cum stabat opus, quid erat speciosius illo?

Scena voluptatis, nec minus artis erat.
Millia quot nunquam campis eduxit apertis,

His pariter vidit Roma sedere locis.
Quid, quod odoratis redolebant pulpita nimbis,
Et soles contra lutea byssus erat.

Nec semper similem referebat arena paratum:
Nunc silvæ species, nunc erat illa maris.

Nec semper lex & ratio certaminis una:
Diversum pro re munus arena dabat.

Speçtabat populus (populum Mars ille juvabat)

Sæpe homines pugna, sæpe coire feras.
Fama loci superest: &, qualiacunque videmus,
Disiectæ molis fragmina nomen habent.

Et querimur, si nos morti debemur & umbris,
Cum rapiant ipsos hæc quoque fata Deos?

At labor Agrippæ, templum commune Deorum,
Splendoris retinet signa vetusta sui.

Corpus adhuc, quamvis spoliatum cultibus, exstat:
Nuda satis per se forma decoris habet.

Materiam superat, quidquid manus addidit illi:
Credibile est omnes hic habitasse Deos.

Instar habet cœli: cœlum quoque Maxima Mater
Nunc facit: hic aris præsidet ipsa suis.

Cetera quid memorem veterum monumenta laborum ,

Quæis ætas pretium fecit, & artis amor ?
Seu Trajane tuam, sive Antonine columnam,
Parta solo vobis præmia, parta mari:
Aut quas Pyramidas misit trans æquora Memphis :

Aut ævo tritas, Appia saxa, vias:
Aut quos Roma suis posuit victoribus arcus,
Sive Tito, meritis sive, Severe, tuis.
Flaviades medio conspexerat aere signum:
Signum, quod bello vinceret, omen erat.
Vicit, & undantem vidit pons Mulvius amnem
Stragibus obstructo tardius ire vado.

Arcu etiam posito celebravit Roma triumphum:
Sed quid non vitiat comminuitve dies ?
Qui fulsit spoliis, spolium quoque temporis
idem est,

Et leve quid, de quo fama loquatur, habet.
Hæc audita tibi pridem, Francisce: sed aures,
Ut puto, nunc subeunt gratius illa tuas:
Olim oculos subitura tuos, quando Arbiter orbis
Præsentem rebus te volet esse suis.

Tunc ego te viso, flamma propiore calescens,
Invadam vultum sæpe, premamque tuum.
Apprensamque manu stringam, totamque per
urbem

Lætabor nota ducere posse via.

20 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Me juvat interea, dum nos sperata morantur
Gaudia, carminibus visa referre meis.
Scilicet invitant ævi monumenta recentis,
Aspectuque rapit me nova Roma suo.
Quæ, Divi, medias ingressa palatia nubes
Stant Vaticano suspicienda jugo!
Quæ, Jovis Elei nil concedentia fano
Templa! tholus cœlum, qua decet arte, refert.
Quæ sola! qui fornix! quæ firmant tecta columnæ!
Quam variæ! nil par, qua patet orbis, habet.
Dein ubi me molli sensim juga Cælia clivo
Accipiunt, Tuscis trita, Vibene, tuis:
Ut me Pontificum sedes augusta priorum,
Ut Laterana tenet, Flaviadæque domus!
Divinus templo decor est: laquearia fulgent
Aurea: marmoribus strata superbit humus.
Reliquias Solymum monstrant ex ære columnæ,
Cum fuit urbs vitio digna perire suo.
Hic, ubi Cæsarei superant monumenta lavacri,
Quo spirant violæ, spirat odore lapis?
Hic, ubi quinta sacrum designat Olympias annum,
Sancta ter impulso cardine porta patet.
Porta patet cœli pariter: jus namque per orbem
Servat idem Divum Romulidumque domus.
Frontem alibi ferro Cæsar redimitus & ære
Prodeat: hic auro fulva corona datur.
Si lubet Esquilios spatiando visere colles,
Hic memor æstivæ me tenet ara nivis.

Felix, quæ posito descripta est area templo!
 Conveniens Divæ moribus illa fuit.
 Nil nive candidius: nec, cui pulcherrima surgunt
 Limina, non pura purior ipsa nive est.
 Hic me suppliciter pacem veniamque precantem
 Audiat: hæc votis æqua sit ara meis.
 Hic¹ (ita sim felix!) videat me Roma ferentem
 Prima sacerdotem dona, Deumque Deo.
 Inde Quirinalem cum me via duxit ad arcem,
 Ante aditum quos hic Roma locavit equos!
 Armenii donum regis, dignumque Nerone,
 Phidiaca sculptum Praxitelisque manu.
 Ignescunt, quamvis rigido de marmore, nares:
 Hinnitum clare tollere pene putes.
 Et, nisi sentirent Macetæ domitoris habenas,
 Pæne putes cursu vincere velle notos.
 Admorsis spumam credas albere lupatis,
 Plausaque diffusas spargere colla jubas.
 Tales, quos olim medios ruiturus in hostes
 Ad bijuges currus Mars sibi junxit, erant.
 Tales, quos² Zephyro genitos Harpyia Podarge
 Non leve Pelidæ munus habere dedit.
 Hic mihi scribendi veniat si carminis ardor,
 Nil morer alipedem Bellerophontis equum.
 Monte Caballino faciet me Roma Poëtam,
 Quosque bibam fontes ungula pulsa dabit.
 Non hic Phæacum silvas umbrasque requiro,
 Non nemora, aut hortos, Theffalis ora, tuos.

¹ Hanc postmodum ædem delegimus, in qua Deo primum litaremus, anno 1659. nocte Christi nascantis. ² Homerus Iliad. 7.

22 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Hic Tempe mihi sunt, & quos fert India flores,
Quosque sibi segetes Medus Arabsque legunt.
Cum soles ardent, terræque ardore dehiscunt,
Hic mihi dat frigus silva nemusque facit.
Si formam geniumque loci, si dicere pergam
Singula, dicendi quæ mihi finis erit?
Tollitur æthereas frondens Obeliscus in auras:
Ramorum simulat tonsilis umbra feras.
Armiger ipse Jovis terras depressus in imas
Emicat, & viridi fulmine terret aves.
Æsoniden mediis Argo, quis credat? in hortis,
Auratoque gravem vellere vectat ovem.
Prora viret puppisque: virent pendentia malo
Vela: virent remi: transtra forique virent.
Qui fuit Hesperidum vigil ad pomaria custos,
Has etiam custos excubat ante fores.
At nullum, quidquid lingua vibrante minetur,
Sauciat: innocuo corpore verrit humum.
Terga notant maculæ: sed enim maculosus
adumbrat
Terga frutex: cristam muscus & herba facit.
Quid tibi nunc amnes referam, fontesque, lacusque,
Naiadum gelidas, humida regna, domos?
Ingenium sacris irritent vina Poëtis;
Ingenium nobis hic quoque lympha facit.
Ut puro calices hilarent convivium Baccho,
Optima res puræ vena perennis aquæ.

Quid tibi sit Tepula, quid Agrippæ gratius unda,
 Aut quæ Pelignos Marcia findit agros?
 At neque jam Tepula, nec Agrippæ ducimur unda,
 Nec quæ Pelignos Marcia findit agros.
 Nunc alias iniere vias, populoque Quiritum
 Pontificum solæ pene bibuntur aquæ.
 Tu me, tanta tuæ laus est virtusque scatebræ,
 Vel visu recreas, candida Virgo, tuo.
 Tu dulcis frigenisque sitim solaris & æstum,
 Et melius medicis haustibus ora levas.
 Tantum, Virgo, tuæ, namque id candore mereris,
 Virginibus pateant & sitiantur aquæ.
 Et me felicem, neque enim tibi nomen inane est,
 Quæ merito Felix diceris unda, facis.
 Ubertas tecum fecundaque divite cornu
 Copia, qua placido volveris amne, venit.
 Quin etiam talos a vertice sanus ad imos,
 Qui tua delibat munera, sæpe redit.
 Tu quoq; Romuleam Burghesia lympa per urbem
 Labere, qua ducto fornice facta via est:
 Labere, qua præstans varia testudine & arcu,
 Excipiet latices porticus alta tuos.
 Ecce sua tibi se submittit Janus ab arce,
 Et Numa te tumulum gaudet obire suum.
 Ut Vaticanas intraveris advena sedes,
 Hic domus hospitiiis apta futura tuis.
 Candidus, & Pario structus de marmore crater
 Te manet, unde tuas ejaculeris aquas.

24 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Jam si Pamphiliæ memorem molimina gentis,
Quas huc, quas misit Nilus & Isis opes!
Ardua stat moles, & saxo fulta cavato
Pyramis audaci surgit in astra via,
Arcanis inscripta notis, quas discere præsens
Gavisa est ætas, discere fera volet.
Hic, Bernine, tui cæli labor inclytus: ima
Parte sedent, tantum suspiciuntque decus;
Et Tiberi Ganges, nec non Argenteus amnis,
Et famulas subdunt Nilus & Ister aquas.
Candida rorantem commendant marmora vultum:
Candida submissum sustinet urna latus.
Ælia Romanæ quid propugnacula pacis
Exequar, & gyro mœnia tuta suo?
Vallorumque minas, tormentaque fusa metallo,
Impulsu nil non frangere nata suo?
Hic fragor audiri, qualis cum Juppiter atras
Increpitat nubes, & sua tela jacit.
Hic Mavors, quamvis non omni tempore cuiquam
Lethifer, excusso plurimus igne furit.
Præcipue cum lux illi sacrata recurrit,
Cui debet solium maxima Roma suum:
Cui pater omnipotens uni dedit atria Divum
Pandere, & apposita claudere posse sera.
Venerat illa dies, & jam venientibus umbris
Cesserat, ac dubiæ tempora lucis erant.
Tum vero cœlum jactis ignescere telis,
Et scintillantes vidimus ire globos,

Et

Et pluvio late conspergi tecta Quiritum
 Sulfure, & horricos æra ciere sonos.
 Mox tenebras nigro propiores crescere fumo,
 Et fumum volucres dissecuiffe faces.
 Quin etiam innocuo percussum fulmine Thibrim
 Audiimus mediis exsiliisse vadis.
 Ille diu strepitu flammisque exterritus hæsit,
 Expertæ memorans tempora sævitæ:
 Ut Nero flammata Vulcanum sparferit urbe,
 Et nova Troja novo luxerit usta rogo:
 Ut conjuratos fociis amentibus ignes
 Prætulerit patriæ fax Catilina suæ:
 Ut fuerit Geticis urbs, quanta est, mersa favillis,
 Hauferit & Latias Vandalus acer opes.
 Hanc tibi lætitiæ scenam, Romane, quotannis
 Exhibet illa tuo lux operata Patri.
 Talia lustrantem plus me tamen afficit ingens
 Chisius, Hetruscæ gentis & orbis amor;
 Cui Vaticani delata est purpura regni,
 Utque reor, trinus tempora cinget apex:
 Ut novus Alcides fesso succedat Atlanti,
 Et molem immensi fulciat imperii.
 Ille mihi facilem cantanti commodat aurem,
 Plenaque felici fert mea vela noto;
 Et facit ingenium nobis, & jungit amicos,
 Et tribuit gratam sæpe benignus opem.
 Hic, Albi, Messala tibi, si prisca tulissent
 Secula, Mæcenas hic tibi, Flacce, foret.

26 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Neutro laude minor, nostro nisi carmine, laudes
Qui canimus parvis & benefacta modis.
Non tamen exiles ideo vetat ille Camenas
Præsidio tutas delituisse suo.
Quin amat, & vultu non dedignatur amico,
Has aliquid nugas dum putat esse meas.
Et molles aditus toties concedit & horas,
Rara illi quamvis ocia Roma facit.
Quid loquor? ipse suas, juvenilia carmina, Musas
A me non blando sustinet ore legi.
Triste supercilium, frontemque, animumque fe-
verum
Exigit, usque adeo non placet ipse sibi.
Quod Phœbus, quod Roma probat, quod sera
probabunt
Secula: quis credat? non probat auctor opus.
O bene, quod tandem cæcis erepta latebris
Crediderit curæ pignora cara meæ!
Cumque sui pridem fœtus abolerit amorem,
Me sinat huic vitam, quam fugit ipse, dare!
Per me discetur, per me liber ibit in ora,
Per me deliciæ posteritatis erit.
Quid memores fastos, lentæque volumina pacis,
Et de Parrhasia persequar arte librum?
Nec non Cæsareis certantia vultibus æra,
Et procerum vivis æmula signa notis?
Quid titulos, & opes, & priscae nomina gentis,
Et decora, & magnæ splendida facta domus?

Quæ facilis nostris obtutibus ille recludit
 Omnia, vix aliis pervia luminibus.
 Di mihi, Di tantum servant Heroa clienti,
 Dulce decus Musæ præsidiumque meæ.
 Chisia sic faveant mihi sidera, Chisia quercus
 Me tegat, & senis stet mea Cyrrha jugis.

A D

P H I L O M A T H E N.

Næquicquam Musarum juvenilium auctorem tegi.

Q UALIS, ubi Pharios exurit Sirius agros,
 Frugibus optata Nilus inundat aqua,
 Et super arentes fuso natat æquore glebas,
 Et riguam lætis messibus ornat humum;
 At longe positis idem cunabula terris
 Et caput ignotis celat originibus:
 Talis Mæonio quæ certent carmina vati
 Fundis, &, ut magno Pindarus ore, ruis;
 Et Latium sermone beas, & divite vena
 Fecundas, vatum Maxime, Castaliam.
 At cur Perrhæbi bene cognitus incola Pindi,
 Cor Charitum, nostri spesque decusque chori,
 Cur latitas, & lene sacræ caput oculis undæ,
 Quo veniunt Clario pocula digna Deo?
 Cur tegis ambigua JUVENILIS imagine MUSÆ
 Ingenii cultum divitiasque tui?
 Cur dubitas proprio dignari nomine fœtum?
 Cur dubitas famæ pandere vela tuæ?

D ij

28 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Nequicquam, Vir Magne, lates: te nostra lo-
quuntur
Tempora, te Vatem secla futura canent.
Admirata tuos Siren Acheloïa cantus
Audiit, auditis cedere fassa suos.
Cum Phaëthontæ canerent tua carmina Nym-
phæ,
Suspenso Cycnus plaufit ab Eridano.
Constitit aurata captus testudine Thybris,
Et iussit fluctus lentius ire suos.
Sæpe tuos avidis Rhenus pater auribus hausit,
Sæpe Mosella tuos, & piger Alpha modos.
Nequicquam, Vir Magne, lates: te fama latentem
Prodit, & Eois monstrat & Hesperiiis.
Nec finit indiëtum pietas, animusque periclis
Altior, & pacis, quem profiteris, amor.
Sichemios colles, & collibus addita testor
Templa coronato suspicienda tholo.
Vos Ubii testes, testis Mimigarda laborum,
Et septem geminis Roma superba jugis.
Eripe nunc ergo tenebris caput, eripe nocti,
Et larvam fictis detrahe nominibus.
Si minus occultum Scyros celavit Achillem,
Agnitus Æolidæ si fuit ille dolo:
Si, qui regna tenet late Parnassia, Phœbum
Ora latere vetant, & coma digna Deo:
Si, licet obscura celetur nocte, pyropus
Nativo rutilum provocat igne diem:

An poterit diffusa tuæ lux aurea Musæ,
 An poterunt gentis signa latere tuæ?
 Sidera scintillant, sublimi vertice Quercus
 Eminent, & senis Mons subit astra jugis.
 Sed pudor, & castæ divina modestia frontis
 Nobilior Tyriis purpura muricibus,
 Vatis Apollinei titulos nomenque recusat,
 Phœbeaque vetat tempora fronde tegi.
 Nec te grande sophos, nec famæ cura moratur,
 Nec fucos roseas gloria picta genas.
 Virtuti satis est cœlo se teste probari,
 Et sese famæ notitiæque negat.
 Ut neget, invitam curru sectatur eburno,
 Et circumfuso lumine vestit Honor.
 Sic radiant puro servata corallia vitro,
 Sic lucent calathis lilia virgineis.
 Sic adamas fundo mersus pellucet in imo,
 Sic micat auriferi dives arena Tagi.

E P U L U M

AUGUSTINI CHISII,

*In porticu supra Tiberim pensili, LEONI X. PONT. MAX.
 & compluribus Cardinalibus datum.*

LAUDARUNT alii convivia ditis Elisæ,
 Et Luculleas Alcinoique dapes,
 Et quas Romano cœnas Cleopatra marito
 Instruxit Phariis perdita deliciis.

30 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
At mea sollemnes epulas, & Regibus æquas,
AUGUSTINE, tuas Musa loquatur opes.
Stat super impendens Tiberinæ porticus undæ
CHISIA, divitiis nobilis Attalicy;
Hospite nobilior, vultu dignata LEONIS,
Quo posuit curas urbis, & orbis onus.
Hæc quoque purpureos aurato limine Patres
Accipit, totidem ceu Jovis aula Deos.
Quæ mensis tum dona Ceres, quæ dona Lyæus
Intulit, & largo Copia læta finu!
Vix tulit ipsa suum genialis mensa paratum.
Et pretii quota pars ipse Lyæus erat?
Fulgebant auro, fulgebant pocula signis,
Fulgebant rutilis aspera chrysolithis.
Pascebant oculos perfecta toreumata cælo,
Aut Myos, aut dignus Mentoris arte labor.
Ipsa penus populo poterat fatis una videri:
Hic poterat genio quisque litare suo.
Sic, ubi prostratos celebrarunt vina Gigantes,
Semideis licuit poscere vina Jovem.
Res nova: cælatas ceperunt retia lances,
Et Polycletea vasa superba manu.
Miratur Tiberis projectas flumine gazas,
Et quas nec Ganges, nec vehit Hermus opes.
Innocuam pisces escam mirantur in undis,
Mirantur nullo retia tensa dolo.
Retia nulla suis, nec quæ Nero texuit auro,
Præmia captarunt divitiora plagis.

Scilicet argenti quidquid Tiberinus & auri
 Ceperat, hæc domino restituere suo.
 I nunc, & Crassum memora Romana vetustas,
 In Parthos auri quem sacer egit amor.
 Serviit ille opibus: laudato CHISIUS usu
 Effusæ dominum se probat esse rei.

A D

AUGUSTINUM FAVORITUM.

*De morte Natalis Rondinini, ALEXANDRO VII.
 Pont. Opt. Max. ab Epistolis ad Principes.*

NON ita Lampetie casu Phaëthontis acerbo
 Flevit, & ambusto Cycnus in amne Padi;
 Non ita Pelides, media cum vidit arena
 Actoriden sparsis cæde jacere comis;
 Tros Anchisiades non sic Pallante peremto,
 Nec Theseus cari funere Pirithoi;
 Ut mihi mœsta pio tabescunt lumina fletu,
 Imaque perpetuos pectora dant gemitus:
 Dum desiderio mentem perfixus inani,
 NATALIS mutos conqueror ad cineres.
 Crudeles Divos, crudeliaque astra vocanti
 Nulla venit misero nocte dieve quies.
 Nec magis, heu! lacrymis saturatur luctus amaris,
 Quam matutino rore perustus ager.
 Si fugit interdum, vagus ut Mæander, in orbem
 Mox redit, & sese decipit ipse dolor.

32 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Notaque dilecti passim NATALIS imago
Occurrit madidis obvia luminibus;
Dulce loqui fido, velut ante solebat, amico,
Brachiaque & caras tendere visa manus.
Sive etenim ripam Tiberini propter amœnam
Cernere velivolas, quas vehit unda, rates,
Et septem geminis late spectare jacentes
Collibus antiquæ me juvat Urbis opes,
Pyramidasque novo ductas ad sidera sumtu,
Et Vaticano templa superba tholo:
Sive suburbanas Latii peragrare ruinas
Mite jubet sancti Principis imperium,
Albanumque lacum, dilectaque rura Minervæ
Posthabitis Romæ visere deliciis,
Montis ubi quondam per viscera ductus aperti
Fatalis Veiis irrigat arva liquor:
Semper amarities, semper dolor hæret eunti,
Et cruciat miris anxia corda modis.
Nec vetus Alba gravem potis est mihi demere
curam,
Umbra nec æstivis Tuscula frigoribus;
Nec nemus Egeriæ, Scythicæ nec regna Dianæ,
Nec lacus occulti conscius Hippolyti.
Tene mala, juvenum castissime, fraude no-
vercæ
Distractum rapidis membra cruenta rotis,
Tene Coronides mediis e faucibus Orci
Ereptum Triviæ restituisse Deæ,

Et

Et lætos oculos; roseumque potentibus herbis
 Os valuit, nitidas & reparare comas?
 At miserum, ut primæ NATALIS flore juventæ
 Occidit indigno flebilis interitu,
 Non pietas, non sancta fides, non Pallas, &
 omnis
 Aonidum tanto cultus amore chorus,
 Ipse nec ætherias revocare ad luminis auras
 Sustinuit medicæ Cynthius auctor opis?
 I nunc, & demens animos attolle superbos,
 Et Zephyro plenos finge tumere sinus.
 Finge miser titulos, & grandia munera rerum,
 Et spera Pylii tempora longa senis.
 En jacet exigua juvenis compositus in urna,
 Promeritus cœptis omnia fausta suis.
 Nam quid ALEXANDRI meritis favor, aut quid
 honorum
 Spes, & fraterna fœdera juncta fide?
 Quid præclara domus, genitrix aut profuit illi
 Optima, Castalias inter habenda Deas?
 Læta quid aspirans rebus fortuna secundis,
 Et plausus tota maximus Ausonia?
 Scilicet exorare nefas est fata, nec ulli
 Parcarum licuit frangere duritiem.
 Non tamen Heroum manes inferna coërcent
 Flumina, nec Stygii pallida regna Jovis.
 Ætherias illos virtus sublimis ad arces
 Evehit, & campis consecrat Elysiis.

E

34 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Hic, hic NATALI domus est: hinc arduus imas
Sub pedibus terras despicit & maria;
Miraturque novos orbes, convexaque mundi
Mœnia, & innumeras, splendida signa, faces.
At licet huic longos inviderit Atropos annos,
Dum meritis implet Solis utramque domum;
Ne tamen ulla queat nomen delere vetustas,
Provisum Clario gratulor esse Deo.
Dum terras atque omne sibi devinciet ævum,
Curaque ALEXANDER posteritatis erit;
Dum pius in Venetos animus studiumque canetur,
Classis & Ægæo Thracia victa mari;
Dum referetur amor, quo tristia bella Tyranni
Ardet in excidium vertere Bistonii,
Quo res Sarmatiæ, viduataque Cæsare regna
Curat, & impositos Alpibus Helvetios:
NATALI constabit honos, vivaxque manebit
Doctrinæ, & Suadæ nomen, & ingenii.
Semper ALEXANDRI, sacra per vestigia, laudes
Pone sequens, ibit clara per ora virum.
Tu quoque Pieridum decus, AUGUSTINE, sororum,
Quo Latium, & tumidis Macra superbit aquis,
Ingenuos mores, & vitam puriter actam,
Cordaque non ullis tacta cupidinibus,
Virtutesque alias cari memorabis amici
Carmine, quod possit nulla abolere dies.
Nam neque signa tuæ spirantia marmore Lunæ,
Nec Polycletea nobilis arte labor,

Longius extendant famam NATALIS in ævum,
 Quam tua Mæoniæ proxima Musa tubæ.
 At mihi, cui tantum non concessere Camenæ,
 Ut canerem paribus grandia facta modis,
 Sat fuerit gelidis extrema dedisse labellis
 Oscula, & exangues imbre rigasse genas;
 Sat fugientem animam fato legisse supremo,
 Et clausisse pia lumina cara manu;
 Sat tumulum lauri foliis ornare quotannis,
 Et cineri multa solvere iusta prece.

A D E U N D E M.

Inique artem pœticam viris nobilibus vitio dari.

O Cui victurum dicat Polyhymnia carmen,
 Sæpe fides digitis tendere visa tuas:
 Pone lyram, Augustine, licet te vate superbus
 Cessurum Calabro se neget esse Ligur.
 Phœbeos arcus, tutandis arma Camenis
 Poscimus: hæc nostri temporis arma cape.
 Ecce novum tumidoque gravem Pythona veneno
 Horret Apollineis dedita turba sacris.
 Ipsum etiam qui Pindi aditum, Phœbique recessus
 Occupat, inque sacrum nos vetat ire nemus.
 Quid moror, & ficto dubium te carmine duco?
 Ah nimis ex vero nostra querela venit!
 Livor edax Python, Python inscitia rerum:
 Hæc vates dictis mordet, & ille suis.

E ij

36 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Non capit ingenio, quæ dente laceffit iniquo

Carmina, nobilibus ceu minus apta viris.

O quoties dixi: Quid carmen & otia vatum

Arguis, & solo stirpis honore tumes?

O quoties: Si fama tibi, si gloria curæ est,

Cur non & vatis te quoque cura subit?

Seu placet antiqua deductus origine sanguis,

Antiqui seriem sanguinis ille canet.

Seu caperis positis fumosa per atria ceris,

Ornabit ceris atria lata tuis.

Addet & his proavum titulos, & carmine dicet

Quot tulerint palmas, quasque, quibusque
modis.

Addet & his vocem: picturas ille loquentes

Finget, & his animos ingeniumque dabit.

Quid? quod habent sua cum superis commercia
vates,

Quique illos agitat spiritus, inde venit?

Quid? quod honoratos memorant ex ordine reges

Auratam digitis increpuisse lyram?

Creditur Amramides, nihil est illustrius illo,

Ifacidis carmen præcinuisse suis.

Carmen erat populus, cui Mempheos arma timenti

Ipsæ Deus facilem straverat ante viam.

Iverat & montes inter securus aquarum:

Tanta fides pelagi dissilientis erat.

Obruerat regem fluctu gravis unda refuso:

Tanta fides pelagi mox coëuntis erat.

Ibat Erythræas Mareotica gaza per undas,
Et fracti currus, & juga vulsa rotis.

Qui miseros regni casus luctusque referret,
Haustaque tot pelago millia, nullus erat.

Omnia quæ populus, populum præeunte poëta,
Audiit, & paribus rettulit inde modis.

At nunc quæ subito strepuit lyra! me mihi totum
Surripit, & superis inserit ipsa choris.

Jesside, salve regum, salve optime vatum,
Sive lyram, docta seu geris arma manu.

Militiæne prius mirer, cantusne scientem?
Par utroque tibi nomine constat honor.

Queis ego te regem componere regibus ausim?
Nil potuit regno sanctius esse tuo.

Queis ego te vatem componere vatibus ausim?
Nil potuit plectro dulcius esse tuo.

Luce tibi sonuere tubæ: lyra nocte canebat,
Victorique Deo carmine gratus eras.

Et modo strata tuis, modo fletibus ara madebat:
Et modo te tarda Musa levabat humo.

Sancte velis mihi te facilem præbere canenti,
Et vates vati dexter adesse tuo.

Si non me tecum fas est excedere terris,
Nec mea me supra sidera Musa levat;

At placare tuo fas sit mihi Numina cantu:
Hac, precor, hac liceat te mihi parte sequi.

Talia cantabant afflati numine vates,
Otia post pugnas cum sibi iusta dabant.

38 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Et quisquam, sit dives opum, sit clarus avito

Sanguine, tanta neget nomina pone sequi?

Et leve nescio quid, quod tantum tempora fallat,

Esse putet, doctæ carmina mentis opus?

Ille ego sim, qui, dum Pindi sedet arduus arce,

URBANI sacris oscula dem pedibus.

Ille ego sim, qui CHISIADÆ juvenilia dicar

Otia parte aliqua posse referre meis.

Nec mihi quis, si castra vocant, neget artibus illis

Esse aliquem lituos inter & arma locum.

Tunc erat, extremum Macedo cum subderet orbem,

Et captis Ganges mollior iret aquis.

Tunc erat, Iliadem caperet cum lectus & enssem,

Qui custos Musis esset, Homere, tuis.

Scipiade, tibi jugis erat comes Ennius: idem

Emeruit tumulo proximus esse tuo.

Cæsar in adversos cum fulminis instar Iberos

Tenderet, ipse suum carmine lusit iter.

Ajacem nobis invidit spongia: dextra

Occidit Augusti fixus, ut ipse sua.

Secula, cur sileam? vates quoque nostra tulerunt,

Imperio populos qui tenuere suo.

Cæsareæ studuit Phœbeam nectere laurum

Primus ab Austriacis Maxmilianus avis.

Summos summa juvant: res est quoque summa

poësis:

Et qui digna gerunt carmine, carmen amant.

Quo quisque ingenio pollet magis, altius ire
 Nititur ad geminum, qua via facta, jugum.
 At rudis, invitis Musis & Apolline natus,
 Laudis egens, animo deficiente jacet.
 Hæc ego: tu nervis torque majoribus arcum,
 Cui Phœbus pharetram credidit ipse suam.
 Surge: premat querulas rostrata ciconia ranas:
 Figat Apollineus sibila monstra labor,
 Surge: animam vocemque novo præclude Ly-
 cambi:
 Supplicium Momus, quod tulit ille, ferat.

A D G A L L I A M.

D E M O R T E

D I O N Y S I I P E T A V I I

E S O C I E T A T E J E S U,

*Cum Franciscus Barberinus S. R. E. Cardinalis illi a Poëtis
 parentari juberet.*

SI vacat, & nostras civilia bella Camenas
 Audiri lituos inter & arma sinunt,
 Accipe quæ vates cineri sacramus amico
 Carmina, non uno Gallia pressa malo.
 Scilicet in longum veniunt tibi tristia morem,
 Teque alia ex aliis fata vicesque gravant.
 Non satis in luctus fuerat, tua pignora, cives
 In te discordes exacuisse manus.
 Et Parcæ fecere nefas commune, sed atrox,
 Cui natura nihil quo medeatur habet.

40 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
 Sirmondus,¹ quo non alius Regum acta tuorum
 Certior, & regni jura referre, jacet.
 Sumserunt etiam, dum Regum scrinia fervas,
 In te lanificæ jus, Puteane,² Deæ.
 Communis, Puteane, dolor nunc vatibus, olim
 Grande decus Clarii præsidiumque chori.
 Nec satis: extincti mors importuna PETAVI
 Accedit tantis nunc nova causa malis.
 Ille filet, parvaque cinis compostus in urna est,
 Suada jacet riguis quam super uda genis,
 Qualis scissa comas, lacerataque pectus apertum
 Incubuit Pylio commoritura seni.
 Ereptum Ligeris plorat natalis alumnum,
 Turbataque suis fletibus auget aquas.
 Ipsa dolet miserum regina Lutetia casum
 Funerea sparsas fronde revincta comas.
 Jure etiam libat lacrymas FRANCISCUS adempto,
 Romuleos inter gloria prima Patres.
 At bene quod cineri, quid enim non ille meretur?
 Doctorum vatum carmine justa paret.
 Nam quid felices frustra dolor urgeat umbras?
 Justius in laudes ora resolvat amor.
 Desine, quisquis amas, magni pia busta PETAVI
 Nil profecturis sollicitare modis.
 Quamvis indocilis leges mutare severas
 Vitalem Lachesis ruperit atra colum;
 Non omnis tamen ille perit: meliore superstes
 Parte sui, volitat docta per ora virum.

¹ Jacobus Sirmondus e Societate JESU, vir totius antiquitatis curiosus investigator.

² Petrus Puteanus, Regiæ Bibliothecæ Custos ac Præses, erga literatos officiosissimus.

Quid

Quid metuat Lethen oblivia nigra trahentem
 Fluctibus? ignavos torqueat ille metus.
 Hic rerum memores fastos, memorandus & illis,
 Edidit, & Batavam contudit invidiam.
 Bis senis docuit celeres cum mensibus annos
 Munitam certis legibus ire viam;
 Ætheriasque domos animo percurrit, & astra
 Divisit numeris temporibusque suis.
 Hunc adeo egressum nostræ contagia terræ
 Uranie famula duxit ad astra manu;
 Errantesque globos, mundique volubilis orbes
 Pandit, & in toto sidera fixa polo.
 Quæ super evectus, meriti nunc civis Olympi,
 Fertur in auctorem, non velut ante, suum.
 Nunc illo fruitur propior, totumque quod ipse est,
 Inque ipso quidquid condidit ipse, videt.
 Sive Palæstini regalia carmina vatis
 Concinit Argolicis reddita carminibus:
 Seu Divum medius, Patrum monumenta revolvit,
 Ingenio Divos detinet ille suo.
 Non igitur tibi vana ferunt solatia Musæ:
 Tu modo te Superum, Gallia, junge choris.

A D

JACOBUM VALLIUM

de morte Sidronii Hoffschii.

ET si me, Valli, patriis excedere terris,
 Et procul Angariæ collibus ire meæ,

F

42 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Et maris insuetas ausim dare vela per undas,
Ardentesque gravi sole secare vias,
Lydius Hesperidum Thybris regnator aquarum,
Et septem geminis Urbs tenet alta jugis,
Alpinæque nives, ac nubifer Apenninus,
Et pia Tyrrhenæ vota morantur aquæ;
Ut nequeam Tungros, & pulchrum visere Mosam,
Et præsens mœsto solvere iusta rogo,
Et terræ tumulo componere vatis amici,
Reliquias nostris irriguas lacrymis:
Non tamen extinctum miseris urgere querelis,
Iustaque, qua fas est, reddere cessat amor.
Nunc firmata subit studiis concordia nostris,
Et desideriiis invida fata meis.
Nunc mandata lego, quæ te mihi scribere iussit,
Et moriens lingua deficiente dabat.
Quin etiam violis, & lauri frondibus urnam
Halantem fictis ponimus exuviis.
His etiam flores, vitæ monumenta fugacis,
Addimus, albenti lilia mixta rosa.
At circum Latii, doctissima turba, Poëtæ
Aonia feriunt carmina mœsta lyra.
Quos præit ereptum lugens Elegeia vatem,
Secula cui nullum nostra tulere parem,
Postera vix sperent; quo vindice desiit esse,
Quod fuerat, Paphiæ lena comesque Deæ.
Illa igitur squallet, quo nos, confecta dolore,
Et queritur nostris faucia vulneribus.

Ipse etiam fletu tumulum dignatur inanem

CHISIUS Aufoniæ gloria prima togæ.

Et gemitu manes ciet, & Permesside lympha

Spargit flebilibus marmora scripta notis:

HOC MERUIT JUSTI MONUMENTUM BELGA DOLORIS,

PROXIMUS INGENIO, CULTE TIBULLE, TUO.

Interea curis liber mortalibus errat

HOSCHIU, Elysium qua facit umbra nemus;

Qua Zephyri blandis immurmurat aura susurris,

Et viret intonsis laurea silva comis;

Qua salient vitrei per amœna rosaria fontes,

Et præbet faciles florida ripa toros.

Illic divinos inter confidere vates

Gestit, & Heroum proximus ire choris;

Et modo cantatos suspirat Numinis ignes,

Virginis & grato carmine laudat opem.

Et modo tot vitæ, quibus ut mare volvimur, æstus

Gaudet inoffensa se superasse via.

Et modo commendat faciles miserescere Divos,

Dum Petri lacrymis miscuit ipse suas.

Denique quæ vovit Leopoldo plurima, votis

Exorat melius prosequiturque suis.

Illinc, si nostri tangit te cura, nec omnis

Excidit oblito pectore suetus amor,

Aspice perpetuis lacrymarum turgida rivis

Lumina, & exequias, docte Poëta, tuas.

Aspice ut immensum tua gloria lata per orbem

Transvolet Eoas, Hesperiasque domos:

44 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Ut male neglectas, monumenta perennia, Musas
Vallius indignis vindicet à tenebris;
Vallius Aonidum post te non parva sororum
Cura, tibi quondam, nunc mihi primus amor.
Quam pius ille manu fugientes clausit ocellos,
Et summis animam legit anhelitibus!
Quam pius æternis mandat tua nomina chartis,
Et damnat lacrymis impia fata suis!
Scilicet ereptum sic tristis Naso Tibullum
Luxit, & Orpheam Calliopea necem.

ALEXANDRO VII.

PONT. OPT. MAX.

*Villam Barberinam, Domitiani olim Caesaris Albanum, ubi quot
annis Quinquatria fiebant Minervæ, animi causa invisenti
anno M. DC. LVII. Idib. Maii.*

Hic ubi porticibus se Flavia villa superbis
Æquabat summis ardua fideribus,
Et nemus hinc, Scythicæ non mitia regna Dianæ,
Illinc Tyrrhenas prospiciebat aquas,
Sollemnes olim ludos, & sacra Minervæ
Quinque fuit junctos mos celebrare dies.
Quare amat hos colles etiam nunc Diva lacusque,
Plurima quos glauca vestit oliva coma.
Atque adeo præsens Albæ cum proxima nuper
Vidit ALEXANDRUM per juga ferre pedem:
Lætus ades, dixit, nostrosque invise recessus,
Terrarum custos maxime: lætus ades.

Hic, posita regni tantisper mole licebit
 Otia prolatis dulcia rebus agas.
 Quando dira lues, & frugum tristis egestas
 Auspice te Latios pulsa reliquit agros,
 Mox instaurato mens corpore firmior, altas
 Imperii curas, & geret orbis onus.
 Interea dignam servato cive coronam
 CHISIACIS, Dryades, texite de foliis.
 Alma Ceres, spicas; date laurea ferta merenti,
 Aonides: parta mox mea pace feret.

A D
 JOANNEM ROTGERUM
 TORCKIUM

*Præpositum Mindensem, & Canonicum Paderbornensem ac Monaster.
 De Æneæ statua, Laurentii Bernini opere, in hortis Burgheſis
 extra portam Collinam.*

TORCKI noster amor, doctarum prima Sororum

Gloria, spes patriæ magna decusque tuæ,
 Aspice BERNINI docto spirantia cælo
 Marmora, Phidiaco par opus ingenio.
 Aspice Trojugenam curva cervice ferentem
 Et patrem, & profugos, sacra paterna, Deos.
 Has pius Æneas parvo comitatus Iulo
 Subtrahit incensæ reliquias patriæ.
 Quis dolor e muto ducit suspiria saxo!
 Qualis in inflexo vertice regnat amor!

46 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Ut lapis ipse suæ prælagus fata Creüsæ

Sentit, & impositum ferre laborat onus!

Et trahit Ascanium flentem! comes ille paternæ

Non potis est æquis passibus ire fugæ.

Ut miserans captæ fumantia mœnia Trojæ.

Effigies tantis ingemit ægra malis!

At ne BERNINUS vocem daret arte querelis,

Obstitit infandus, qui premit ora, dolor.

ALEXANDRO POLLINO

Donum natalitium.

MENTOREOS alii donent, POLLINE, labores:

Natali nostro pyxida munus habe.

Forma pyrum simulat: circum violæque colores,

Albaque purpureis mixta ligustra rosis.

Aspicias & variis ut aranea floribus audax

Incubat, & fatuus papilionis amor.

Nec tamen inclusam potis est libare medullam,

Et qui sub fulvo spirat odor calyce.

Namque ibi odorifero sudantia balsama ligno,

Dulces Auroræ divitis exuvias,

Et Cilicum messes, & quæ Titanius ales

Cinnama, & extremus munera legit Arabs,

Et nardi felicis opes, & pinguis amomi,

Composuit miro Pæonis ars studio.

Sic operi contendit odor: cui præstat utrique

Dantis amor meritis dona minora tuis.

I D E C O R V O

Bartoldi Nihufii discipulo mortuo.

OCCIDIT heu CORVUS Batavis celeberrimus oris,
 Bartoldi longo tempore discipulus.
 Nec domino veniente, *κακὸς νόστος κακὸν ὄν,*
 Increpitat Graio garrulus eloquio.
 Vox filet, ac lepida cessant convitia linguæ,
 Nulla quibus sese composuisset avis.
 Non Agrippinæ turdus, non sturnus amores
 Cæsaris, humanos doctus uterque sonos;
 Nec Corvus populi plausu gemituque Latini
 Nobilis, & ducti funeris exequiis.
 At rumpare licet Clotho, quæ fila volucrum,
 Mæonidæ si fas credere, dura secas,
 Carmine vivet adhuc, qualis Melioris alumnus
 Psittacus, & Teii fida columba senis.
 Qualis & exusto celebrata Ciconia nido
 In Batavis pullos morte secuta suos.
 Ut meruit, vos ergo rosa Permesside Musæ
 Compositum molli condite funus humo:
 Et notum tumulo carmen superaddite: **SI QUEM**
NON HODIE, CRAS, CRAS AUFERET ATRA
DIES.

48 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

ALEXANDRO VII.

PONT. OPT. MAX.

Tertium Pontificatus annum feliciter auspicanti.

LÆTA dies rediit, qua te Rex ætheris alti,
SANCTE PATER, magnum misit in im-
perium :

Et terris dum pulsa lues, tibi tertius annus
Illuxit faustis candidus auspiciis.

Prima fames Latium, te principe, liquit, &
Urbem

Externis pavit frugibus alma Ceres.

Jam nunc Adriacis classis tua juncta carinis

Hellespontiacæ claustra refringet aquæ,

Interea sacras voti rea fundit ad aras

Ingenuo tales pectore Roma preces:

De nostris, PATER ALME, tibi Deus augeat
annos,

Si servata tuo munere vita mea est.

IN EJUSDEM

EFFIGIEM MARMOREAM,

opus Laurentii Bernini Equitis.

SPIRAT ALEXANDRI vivus de marmore
vultus,

Nullus adhuc potuit quem simulare color.

Par animo siquidem facies pigmenta recusat,

Et melius niveum marmor utrumque refert.

AD

AD EUNDEM.

*De adibus Pontificiis ad Lacum Albanum tactis fulmine
III. Id. Octob. M. DC. LVII.*

NE mirare manu Vulcania tela rubenti
In tua, SANCTE PARENS, tecta vi-
brare Jovem.

Indignatur enim Latio, te Principe, demum
Aurea Saturni secla redisse senis.

DE BIBLIOTHECA URBINATE,

*ALEXANDRI VII. Pont. Max. liberalitate,
Vaticana donata.*

REGIFICO quondam sumtu, studioque parata
Feltriadum celebris bibliotheca Ducum,
Vaticana tuas, huc longe iussa venire
Munere ALEXANDRI Principis, auget opes.
Nobilior poterat nec muneris auctor haberi,
Nec munus poni nobiliore loco.

IN NECEM

CAROLI PRIM I

MAGNÆ BRIT. REGIS,

An. M. DC. XLVIII. v. Id. Febr. Londini capite plexi.

CERNE lupæ geminos pendentibus ubere natos:
Romulus hic Romæ est conditor, ille
Remus.

Inde Caledoniæ præbentem colla securi
Indigno CAROLUM respice supplicio.

G

50 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Et genus acre lupos terræ dic deesse ' Britannæ:
Sævior est ipsis terra Britanna lupis.

A D

FRANCISCUM BARBERINUM
Card. & S. R. E. Vicecancellarium.

*Ut Luca Holstenii Hamburgensis, Vaticana Basilica Canonici,
& Bibliotheca Custodis primarii, IV. Non. Febr. An. M. DC. LXI.
defuncti scripta in lucem proferat.*

OCCIDIT Holstenius, Graiæ Latiaque
Minervæ

Artibus Eois notus & Hesperiiis.

Holstenius, quo non fuerat mihi carior alter,

Nec posthac umquam carior alter erit.

Heu! Vaticanæ mecum plorate Camenæ

Delicium vestri præsidiumque chori.

Illius inprimis studio defensa fideli

Relligio madidis lugeat orba genis.

Grande decus, columenque sacri, FRANCISCE,
Senatus

Solari nostras perge tuasque vices.

Ede laboratas, quas celant scrinia, chartas,

Queis meliore sui parte superstes agat.

Vivitur ingenio, nec in illud ferrea quidquam

Inciso Lachesis stamine juris habet.

Sic bene de Musis, & Relligione merendo,

Laus tua, & Holstenii vita perennis erit.

* In Angliâ lupi nulli, assiduis venationibus stirpitus excisi. *Polyd. lib. 1.*

ALEXANDRO VII.

PONT. OPT. MAX.

*Usitata S.S. Patrum Conciliis comprecatione: CUJUS SEDEM
ET ANNOS, de restituta valetudine gratulatur.
An. M. DC. LXVI.*

VIVIT Alexander, mendax quem fama ne-
gabat

Longius extremum ducere posse diem.

Vivit, & Albanos colles petit, Urbe relicta,

Incolumis: Clariæ solvite vota Deæ.

Vestra salus agitur; quæ nunc hoc sospite flo-
rent,

Incipient artes hoc moriente mori.

Hoc igitur faciles adeamus carmine Divos,

Carmine, quo sancti nos præiistis avi.

CUJUS Alexander SEDEM tenet, illius annos

Expleat, utque tulit, sic ferat Orbis onus.

Tu, cujus primum auspiciis hæc inclita Roma

: Cœlitibus leges terrigenisque dedit:

Tu mea tam justam vota exorantia causam

Excipe, dum partes Urbis & Orbis ago.

En ut porticibus, pro quo precor, alta coronat

Limina supplicibus relligiosa tuis;

Ut solium augustis decorat sublime columnis,

Artis divinum se superantis opus.

Quod populus posthac his te venerabitur aris

Sæpius, hoc illi profit, opemque ferat.

EJUSDEM PONT. MAX.

*Summo Reipub. Christiana luctu, ac damno, XI. Calend. Jun.
An. M. DC. LXVII. defuncti Sacra Memoria.*

QUÆ non flebilibus complevit regna que-
relis

Mortis, ALEXANDER, nuncia fama tuæ?

Te Cæsar, te flevit Iber, infestaque nuper

Gallia nunc lacrymas victa dolore dedit.

Nec tulit irarum causas referentia stare

Marmora Pipinis invidiosa suis.

Orbis uterque suum fato cessisse parentem

Credidit, & pietas omnibus una fuit.

Omnibus ex æquo par sit data causa dolendi,

Iustior haud ulli, quam mihi causa datur.

Amisus, mecum ante alios mœstissimus, urnam

Diciduis, in quas solvitur, implet aquis.

Ne tamen assiduo cogar tabescere luctu,

Virtuti cautum gratulor esse tuæ.

Non tibi summa dies angusti terminus ævi est:

Quamlibet invita morte superstes eris;

Nec tibi, quæ multis, ponet fataliter ætas

Tempora; nec famæ meta futura tuæ est.

Qua pelagus, qua terra patet, surguntque ca-
duntque

Sidera, sunt meritis omnia plena tuis.

Hadria te Thressas armis diffringere Lunas,

Teque tuas illi jungere vidit opes.

ET PADERBORNENSIS POEMATA. 53
Hadria Loiolidis, quo se tibi nomine debent,
Hospitio dextras junxit, ut ante, suas.
Quam debere tibi gaudet Germania¹ pacem,
Se debere diu non potuisse dolet.
Acrior hoc tangit Rhenum dolor, acrior Istrum,
Quo fuerat visi gratior oris honor.
Scit bene, quas habeat lugendi Vistula causas,
Ille tua posthac destituendus ope.
Scit bene, quas illi dederis in prælia vires,
Seu Geta, seu Moscus Marte petendus erat.
Quæ mihi præstiteris, si persequar, omnibus undis
Amisus numero sit minor ipse meo.
Talia cum de te peragat præconia Virtus,
Te rapto lacrymis obruor, & fileo.

A D

C L E M E N T E M I X.

PONT. OPT. MAX.

*Cum Episcopo & Principi Monasteriensi adjutor successorque lectus
designatusque esset An. M. DC. LXVIII. pridie Cal. Maias.*

E U C H A R I S T I C O N.

GRANDIBUS immensas tibi debeo, maxime
C L E M E N S,
Pro meritis grates muneribusque tuis:
Quod tua me populis sacrauit² dextra regendis
Impositum, Paderæ quos rigat unda meæ:
Quod Mimigarda potens, æquo te judice, nobis
Detulit imperii proxima jura sui;

1. Inter Imperatorem & Galliarum Regem conciliatam Monasterii Westphalorum.
2. An. M. DC. LXI. VI. Junii. Romæ.

54 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Tincta nec adversæ valido potuere veneno
Invidiæ nostrum lædere tela caput.
Sed tua quando meæ nequeunt æquare canendo
Aonides parvis maxima dona modis;
Mente, precor, grata contentus, perge tueri
Præsidio fretum me, Pater alme, tuo.
Sic tibi dent Superi, quod aves, quod jure mereris,
Et pro te Superos publica vota rogant.
Sic Themidi ambiguum faciat Clementia palmam,
Ornet an hæc, mores an magis illa tuos.

IMP. CÆS.

LEOPOLDO AUGUSTO.

Victoriam Hungaricam sine sanguine partam gratulatur.
An. M. DC. LXX.

EDITE Cæsaribus proavis, fortissime Cæsar,
Orbis & Austriacæ spes, LEOPOLDE, domus:
Marte tuos superes, precor, ut virtutibus hostes,
Et jugis circum tempora laurus eat.
Primus in arma ruens Gothus, te vindice, pœnas
Quas meruit, Cimbris Sauromatisque dedit.
Mox Thracem infractum non una clade tyran-
num
Sanguineis vidit decolor Ister aquis.
Jam tibi Pannoniam fatalibus asserit armis
Sporchiades, Paderæ gloria magna suæ;
Lætaque Cæsareas circum Victoria turmas
Serta gerens nulla cæde cruenta, volat.

Magna quidem laus est populos domuisse rebelles:
 Sed tamen illa tuæ pars quota laudis erit?
 Quam referunt alii, victoria sanguine constat:
 Sanguinis expertem posse referre tuum est.

AD

JACOBUM BALDE,

E SOCIETATE JESU,

*Versiculos nostros, de corvo Bartoldi Nibufii extincto,
 laudantem.*

SICCINE, quem tristes olim flevere Ca-
 menæ,

Est tibi visus olor, qui mihi corvus erat?

Verterit has formas opifex amor: omnia vertit,

Et pulcrum, quod non invenit, esse facit.

Quos tu nunc, specie multum delusus inani,

Das corvo vultus, hos dedit ille Jovi.

Di faciant, cui dat corvus te iudice nomen,

Ille suo dici carmine possit olor.

Tunc me non humili vectum mirabere pennâ,

Quo Calaber Latiaë se tulit arte lyræ.

Tunc ego Dædalide ferar huc, ferar ocior illuc,

Nomina cæruleis nulla daturus aquis.

Te visam ante alios, ac nostro carmine captus

Defluere immemores arriget Ister aquas.

Exceptum Tiberis ripa me' SIDUS OLORUM

Respiciat tantum, sponte canorus ero.

¹ Clementis IX. reffera hæc est, inter illas, quas Pontificibus attribuit S. Malachias.

AD ACIDULAM
FONTIS MELLITI,*Juxta Smectham, pagum Diœcesis Paderbornensis.***N**YMPHA decus silvæ, pulcherrima Nympha
sorores

Inter Hamadryadas, Naiadasque deas:

Quis te præsentis sparsit medicamine? quis te
Melliti fontis nomen habere dedit?An, magis ut saperent, acidas tibi dulciter
undas

Ambrosiæ succis diluit ipsa Salus?

An, velut Hyblæis e floribus omnia libat

Fingendi studio sedula mellis apis;

Sic, dum nunc ferri venas, nunc æris oberras,

Vim trahit inde tuæ, qua fluit, humor aquæ?

Quicquid id est: stomachi fastidia vincis inertis,

Nec finis accensum bile tumere jecur;

Et quæ præterea versu comprehendere non est,

Sæpius innumeris pota medere malis.

Salve Naturæ mulsam, gratissima morbis

Sospita, languentum nectar, inemta salus.

Quod mihi si bilem solita virtute coërces,

Quæ jecori, nimio dum furit igne, nocet:

Carminibus nostris decorataque marmore, no-
men

Grande salutiferas inter habebis aquas.

AD

A D

S. URSULAM VIRG. ET MART.
de natali suo,

Qui fuit XII. Kal, Novemb. An. M. DC. XXVI.

VIRGINEAS acies quæ te lux ordine longo
Ducentem superas vidit inire domos;
Auspiciis hæc ipsa tuis, fortissima Virgo,
Me vitæ limen vidit inire meæ.
Hinc Tibi sacra fero, votivaque dona quotannis,
Natalemque tuum rite meumque colo.
Vela Caledonium si te rapuere per æquor,
Excepitque tuas barbarâ terra rates:
At fera te superis tempestas appulit oris,
Optatæque tibi mortis aperta via est.
Nos quoque jactat hiems, & cum superasse pro-
cellas
Credimur, in portu naufraga turba fumus.
Tu porro secura maris precor, Urfula, portum
Ut teneat, nostræ dirige navis iter.

A D

S. BARBARAM VIRG. ET MART.

pro fausto vitæ exitu.

BARBARA, supplicibus Virgo non aspera votis,
Ultima cum vitæ venerit hora meæ;
Et Mors atra suos diducet, & Orcus hiatus,
Coget & infernas in mea damna manus:

H

58 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Tunc succurre meo tam mitis, Diva, labori,
Immitis genitor quam fuit ipse Tibi.

A D

HORTENSIUM MAURUM
VERONENSEM,

*Acidulam fontis Melliti, juxta Smechtam, pagum Diocesis
Paderbornensis, hoc Epigrammate laudantem.*

AUREA dum primæ coluerunt sæcula gentes,
Ambrosias populis mella dedere dapes;
Aëriæ quercus sudarunt roscida mella,
Mel fuit in foliis, mel fuit inter aquas.
Te quoque, qui reddis nobis ea tempora, Princeps
Inclyte, non miror mellis amore capi.
Cum Tu sis vere mira dulcedine morum,
Melleus ingenio, melleus eloquio,
Par est, ut fontes ipsi tibi mella propinent,
Ut tibi mellitas terra ministret aquas.

RESPONSUM AUCTORIS.

MELLITOS latices nuper dum libat Apollo
Imbutos venæ nectare, Maure, tuæ:
Non magis insignis mira virtute medendi,
Carminè quam Mauri nobilis unda mei.
Vatis, ait, tanti meritis & laude superba,
Castalii poteris vincere fontis aquas.

FONS PAMPHILIUS
INNOCENTII X.
PONT. OPT. MAX.

Opus admirabile, in circo Agonali Roma.

ORBIS quadrifidi simulacrum cernis in Urbe,
Flumina qui nostro fonte quaterna bibis.
Hic Ganges, hic qui dulces Argenteus amnis
In mare, perrupta ' Doride, volvit aquas.
Hic Ister prona recubat septemfluus urna,
Et totidem Nilus cornua fronte gerit.
Omnes Roma parens gentes complexa, ministrat
Omnibus ex uno fonte salutis aquam.

LUDOVICO XIV.
GALLIARUM ET NAVARRÆ
REGI CHRISTIANISSIMO.

An. M. DC. LXXII.

DUM Batavas late volitans, LODOÏCE, per
urbes
Mars tuus ad Rhenum fulminat atque Salam,
Et pelagi terraque potens victoria Francis
Militat & capiti fert nova ferta tuo;
Exilio revocata piis feliciter armis
Relligio tecum sic fuit orsa loqui:
Dexter ades, LODOÏCE; tibi mea sacra, fa-
lusque
Debita: post superos tu mihi dexter ades.

* *Amnis Argenteus*, qui Hispanis dictus *Rio de la Plata*, hoc est ab argento. *Massau*
Hist. Indica lib. 2.

60 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Perge, Deo præeunte, vias tentare negatas,
Claraque Borbonidum vincere facta tuis.
Causa Patri fuerit magni Rupella triumpho,
Cum domitum iussit Nerea vincla pati:
Vidit & opposito fluctus albescere muro,
Et ruere aduerso vela Britannia Deo.
Urbs tamen una fuit merces operosa laborum
Magnaque prolatae damna fuere morae:
Quindecies toto jam luna recreverat orbe,
Impositum tandem cum tulit illa jugum.
At prope ter denas armis & legibus urbes,
Uno mense, tui est subdere Martis opus.

E I D E M.

QUI Batavis magnas armata classe quot
annis
Advehit, Eoæ munera gentis, opes,
Oceanum cohibent moles aggerque furentem
Ne tumidis illos victor inundet aquis.
Dum Batavas signis peragras florentibus oras,
Quæ, LODOÏCE, tuum claustra morentur iter?
Fortior Oceano es. Te non objecta retardant
Flumina, non arces, oppida, tela, viri.
Quin, ope quos textit, Batavos nunc obruit armis
Deucalionæ Mars tuus instar aquæ.

DIVÆ LUCIÆ
VIRGINI ET MARTYRI SYRACUSANÆ

In Dysenteria & Hemorrhoidum acutissimis doloribus.

An. M. DC. LXXVI.

O! Quid torminibus præsens medicina le-
vandis
Ferre laboranti, Virgo, moraris opem?
Tu mortalis adhuc ægræ solatia matri
Diceris in tanto, Diva, tulisse malo.
Addita nunc cœlo potes omnia: pelle dolores,
Qui miseris urunt viscera nostra modis.
Quem non ulla queunt medicamina sistere fluxum
Sanguinis, ah! votis siste vocata meis.
Quodque Agathæ potuere preces, sit fas mihi per te
Carmine votivo dicere posse tuas.
Concordes animæ, quas nunc par junxit Olympi
Gloria, par olim Virginitatis amor:
Este mihi faciles & pro me jungite vota:
In manibus vestris vita salusque mea est.
Profit opemque ferat, si quid tamen illa merentur,
Muneribus me vos demeruisse meis.
Altera, nunc a me positas sibi conspicit aras:
Altera, si valeam, munera vota feret.
Solvisti meritas dotali munere grates:
Des mihi, ne munus despice, carmen erit.
Carmine fit vivax meritum: neque nesciet ætas
Postera, quod vivam, munus id esse tuum.

62 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Vota etiam pro me salvo tibi debita reddet
Unanimis vatum, qua valet arte, chorus.
Quam mihi præstiteris testabitur ara salutem,
Et suspensa tuo sacra tabella tholo.
Inscribam titulum: QUA TE TRIBUENTE REVIXI,
LUX MIHI NATALIS, LUCIA, SEMPER ERIT.

A D
SANCTUM LIBORIUM
CENOMANENSEM EPISCOPUM
ET PADERBORNENSEM TUTELAREM
in maximis arenarum & calculi doloribus.

An. M. DC. LXXXI.

SALVETE Ô ! sacri cineres salvete LIBORI
Prodigiis celebres grandibus exuviâ.
Gallia vos olim Cenomanis misit ab oris,
Nunc columen Paderæ, præsidiumque meæ.
Vos ego, vos supplex veneror, tu quæ damus
aræ
Munera, tu nostras accipe, Dive, preces.
Ne fessum morbo posthac me tentet acuto
Calculus, aut renes urat arena meos.
His te namque malis mira virtute mederi,
Multa docet sacris fixa tabella tholis.
Tunc mea musa tuos late celebrabit honores,
Supplicibus facilem sæpe ferentis opem
Tunc mihi læta fluent niveis signanda lapillis
Tempora, tunc cultus crescet ubique tuus.

E U C H A R I S T I C O N

*Ob Christianissimi Galliarum & Navarra Regis, Regina & Delphini
pietas imagines dono acceptas. An. M. DC. LXXII.*

AR MORUM radiis & luce coruscus athena,
Sic LODOÏX Regum maximus ora gerit.
Sic gerit ora Deum Regina simillima formæ,
Sic Natus patriæ spes columenque suæ.
Quos ita spirantes virtutis imagine vultus
Artis Apelleæ munere nosse datur,
Ut mihi præsentem videar quasi cernere Divos,
Et colere obsequio colloquioque frui.
Gratia magna tibi, Rex maxime. Nulla triumphos
Sic capiat tellus, æquora nulla tuos,
Ut me nulla tui capient oblivia doni
Quo nil, quod donet, Gallia majus habet.

A D

T H E O D O R U M C A S P A R U M
L I B E R U M B A R O N E M D E F U R S T E N B E R G,
F R A T R E M,

Pictoris & Poëtæ comparatio.

ES T, Venusinus ait, tacitum pictura poëma:
Est pictura loquens ergo Poëma meum.
Pictor amat vultus hominum depingere, vates
Insuper his vocem fingit & ingenium.
Ille rudes animat tabulas, ope lucis & umbræ;
Morte per hunc functis lux redit, umbra fugit.

64 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Æmula sic operi certat spiratque disert
Vatis ab artifice picta tabella manu.
Attamen illa Venus quam non perfecit Apelles,
Nomen habet numeris, Naso, perenne tuis.
Sic mihi quam similem posuisti, frater, imago
Carminibus vitam debeat, opto, meis.

DE
SANCTO MEINULPHO
PADERBORNENSI DIACONO
ET INDIGENA,

*Qui multis clarus miraculis, in Cænobio Bodecensi loco natali
quiescit & colitur III. Non. Octobr.*

NON pietate minus quam sanguine clarus
avito

MEINULPHUS Paderæ gloria prima suæ,
Heic situs est: postquam monuit tellure levandum,
Sponte sua visus diffiluisse lapis.
Devenerare sacri custodem pignoris arcam,
Quisquis es antiquæ religionis amans.
Dic: licet ostensum cervi inter cornua Numen,
Mystam oculis captum, Virgineumque peplum,
Et tot præterea miracula, quæ prior ætas
Et stupuit præsens, fas siluisse foret:
Virtutes, MEINULPHE, tuas tamen ipsa se-
pulcri
Certarent, rupto marmore, saxa loqui.

IMP.

ET PADERBORNENSIS POEMATA. 65

I M P. C Æ S.

L E O P O L D I A U G U S T I

ET ELEONORÆ PALATINÆ AUGUSTÆ

D I E S N U P T I A L I S

XIX. Kal. Jan. An. M. DC. LXVI.

Belligerantium Dania & Suecia Regum acerrimo praelio memorabilis.

ACRIS Hyperboreos urit dum bruma Triones
Et Mars cognatas ducit in arma manus:
Martis amica Venus, Volucres, ait, ite ministri,
Ferte faces, arcus tendite, tela date.

Est alia mundi pugnandum parte: triumpho

Ter domitus nostro martius Auster amet.

Nec mora: qua Danus, qua Rex fera praelia Suecus

Luce ineunt, Cæsar fœdus amoris init.

Pronuba Juno, precor, populorum vota secundet,

Pactaque conjugii pignore firmet Hymen.

Sic erit Austriacis tam læta & candida regnis,

Quam fuit Arctois tristis & atra dies.

A D J O A N N E M B A P T I S T A M

C O L B E R T U M,

CHRISTIANISSIMO FRANCIÆ ET NAVARRÆ REGI

A SANCTIORIBUS CONSILIIS ET SECRETIS,

ÆRARI ET ÆDIFICIORUM REGIORUM PRÆFECTUM,

MARCHIONEM DE SEIGNELAY, &c.

An. M. DC. LXXIII.

FERNANDUS Paderæ Princeps cui Luppia servit,
Majus & imperium destinat Amisus,

I

66 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Hæc patriæ studio posuit monumenta, Latinas
Et Francas late nota per historias.
Quæ, COLBERTE, tuis gratum cupit esse ca-
menis
Munus, & usque suæ pignus amicitiaë,
Dum LODOIX partis terraque marique trium-
phis
Maximus, exemplar posteritatis erit;
Dum curas artesque tuas, queis Gallia floret,
Donaque Musarum fama loquetur anus.

IN IMAGINEM
VILHELMI FURSTENBERGII
ORDINIS TEUTONICI
MAGNI IN LIVONIA MAGISTRI,
ET S. R. I. PRINCIPIS.

*Qui an. M. D. LX. Moschis Velinum præcipuum Livonia mu-
nimentum obsidentibus, proditus a suis, captivus in Moschoriam
abductus, & an. M. D. LXIV. missis eo splendidis legationibus
ac donis, a Ferdinando I. Imperatore & Volffango Ord. Teuton.
Magno Magistro frustra repetitus, in carcere ærumnis & senio
confectus decessit.*

AD FRANCISCUM VILHELMUM
LIBERUM BARONEM DE FURSTENBERG
FRATREM,

*Ordinis Teuton. Equitem, & Archicom mendatorem per Provin-
ciam Vestphalis, Commendatorem in Mullheim, & ad S. Georgii
Monasterii Vestph. Consiliarium Paderbornensem.*

TEUTONICOS inter Proceres fortissimus
Heros
Guilhelmus, nostræ gloria magna domus.

Hic est qui Livonum Princeps, Equitumque
magister

Belligera tenuit Sceptra superba manu :
Et demum insidiis & proditione suorum
Vincla miser, Scythico captus ab hoste, tulit.
Nec tamen hunc precibus Cæsar, pretiove Sodales,
Carceris heu! longis eripere malis.
At meritis, FRANCISCE, tuis precor usque faventes
Di tibi fortuna dent meliore frui.

AD

JOANNEM ADOLPHUM
LIBERUM BARONEM DE FURSTENBERG

F R A T R E M,

*Præpositum Paderborn. Canonicum Hildesensem & Monasteriensem,
Præpositum S. Crucis Hildesii, & veteris adis S. Pauli Mo-
nasterii, intimum Consiliarium Paderbornensem, Prosatrapam
Bilsteniensem, Valdenburgensem, Fredeburgensem, diversis ad
Cæsarem, Imperii Principes & belli Duces susceptis pro Rep. Le-
gationibus, de Vestphalia Angariaque patria sua optime meritum.*

UT patriam serves noctesque diesque laboras
Sollicitus longas ire redire vias.
Nunc festinus adis sociatos foedere Gallos,
Nunc me consilium, frater, opemque rogas.
Missus ad Augusti celebrem nunc Cæsaris aulam,
Vestphaliæ peragis supplice voce preces.
Nunc patriæ fines armis tutaris, & arces
Quæ Mars Angariis damna minatur agris.
Multum omnes patriæ debent, tibi patria multum
Incolumis curis debet, ADOLPHE, tuis.

I ij

68 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
AD SERENISSIMAM PRINCIPEM
ELISABETHAM,
COMITEM PALATINAM RHENI,
BAVARIÆ DUCEM,
ANTISTITEM HERIVORDIENSEM.

*De antiquis Herivordiensis Collegii Diplomatum communicatis,
ut Historia Paderbornensi inserantur.*

GRANDE Palatinæ gentis decus, inclyta Regum
Progenies, donis inferiora tuis,
Hæc tibi pro tabulis, tua quas Herivordia nobis
Commodat, aucupio munera parta damus.
Si volucris fordet castæ tibi præda Dianæ,
Moribus intactis quam facieque refers:
Principis obsequium saltem ne despice Musæ,
Castalias, Princeps, inter habenda Deas.

B E V E R G E R N A
ARX MONASTERIENSIS DIOECESIS,

*Actis cuniculis & supposito accensoque pulvere pyrio, a Monasteriensi
Principe funditus eversa. An. M. DC. LXXX.*

ILLA ego, quæ muris & turribus alta su-
perbis
Arx fueram patriæ præsidiumque meæ,
Bevergerna Ducis Sueci victricibus armis
Capta, fui Batavum ferre coacta jugum,
Incustoditam nulla dein clade recepit
Twickelius, Domino restituitque suo.

ET PADERBORNENSIS POEMATA. 69
Nunc me quando solo Princeps evertit ab imo:
Tutior est patriæ quam fuit ante quies.

MEMORIÆ
NICOLAI SCHATEN
E SOCIETATE JESU,

*Annalium Paderbornensium, quibus universa Vestphalia qua ve-
terem qua recentem Historiam complexus est, Scriptoris Clarissimi
Neubusii sede Episcopi & Principis Paderbornensis IX. Kal.
Sept. an. M. DC. LXXVI. dysenteria lue extincti, ibidemque
in æde D.D. Henrico ac Cunigunde Augg. sacra sepulti.*

OCCIDIT Historiæ patriæ lux magna,
SCHATENUS,
Quam perfecturus, si licuisset, erat.
Invidit Lachesis: qua vitæ stamina rupit,
Historiæ filum rupit iniqua manu.
Non ideo tamen illa minus vulgata per orbem
Nomen ab æterna posteritate feret.
Quam dedit obscura rebus jam nocte sepultis,
Auctori vitam nobile reddet opus.

INSCRIPTUM
FONTI PERENNI,
IN ÆDIBUS RUDOLPHI LANGII
CANONICI OLIM MONASTERIENSIS,
POST RENATAS LITTERAS PRIMI VESTPHALIÆ POETÆ:
*quas modo Joannes Rotgerus Torckius Decanus Monasteriensis ge-
nere & ingenio aque nobilis inhabitat.*

NOBILIS incoluit vates has Langius ædes
Primus amor Musæ Vestphala terra tuæ.

70 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Sanguine nunc illi successit clarus avito,
Nec minus Aoniæ Torckius arte Lyra.
Fons quibus hic liquidas fundens argenteus undas,
Miscet Apollineo pocula digna choro.
Hoc tamen uberior Torcki tua, quo fluit Alpha
Purior hæc vestræ vena perennis aqua.

CEREVISIA PADERBORNENSIS.

INCOCTOS latices flori, Cererisque lupique
Grata bibens Paderæ munera, Bacchus ait:
Sic me Gnoffis amet, Paderæ nec fontibus amnis
Uberior nitidis ullus abundet aquis.
Nullus ager sic alma Ceres, his lætior agris,
Plura ferat capiti spicea ferta tuo.
Ut Paderana sitim melius Cerevisia, nostro
Quam Ganymedæum pellit ab ore merum.

I N
LYCURGUM MEDICUM
CONVALESCENTI MUSARUM COMMERCIO
INTERDICENTEM.

DUM prohibet medicus dare dulcibus otia
Musis,
Et putat hoc ortam fonte redisse febrim:
Illi subridens Musarum Præses, & idem
Inventor medicæ Cynthus artis ait:
Desine me febris, quarta quæ luce recurrit,
Desine Pierias insimulare Deas.

ET PADERBORNENSIS POEMATA. 71
Hæc facile abscedet medicamine pulsa Britanno,
Sanabit cerebrum quæ medicina tuum?

ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO VIRO
CAROLO SANCTA-MAURÆO,
DUCI MONTAUSERIO.

MARS tibi cum Musis lauros debere fatetur
Martis & Aonidum, CAROLE, grande
decus.

Tu patriæ, tibi quæ LUDOVICUM credit alendum,
Borboniæ debes spem columnenque domus;
Quem virtute parem magno formabis Achilli,
Rege licet fuerit Rex genitore minor.

CAROLUS SANCTA-MAURÆUS
DUX MONTAUSERIUS.

AD CELSISSIMUM
FERDINANDUM FURSTENBERGIUM
EPISCOPUM PADERBORNENSEM
ET COADJUTOREM MONASTERIENSEM,
S. R. I. PRINCIPEM.

DUM meritas memori meditor sub pectore
grates,
Et voco Pierias in mea vota Deas,
FERDINANDE negant viresque animosque: nec ipsæ
Carminibus referant carmina digna tuis.
Dum caneres cultos Capitoli in culmine Divos,
Indecores illæ deseruere Lyras.

72 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Angariæ invidit Latium, teque inclyta Roma
Audiit, & civem credidit esse suum.
Insonuere tuis Tarpeiæ cantibus arces,
Et Tyberis lætas plaudere jussit aquas.
Romuleusque, licet magnarum pondera rerum
Ferret Alexander, non grave sensit onus.
O si quis Superum priscos mihi fuscitet ignes,
Et reddat nostris laurea ferta comis!
Sed nec Apollineum meminit me Gallia vatem,
Nec mihi desuetam Musa ministrat opem.
At te frondenti præcinctum tempora lauro
Jam resonat totis Sequana littoribus.
Dum gravidum bellis seclum fremit undique, &
orbi
Vindictam læsi Numinis ira parat:
Tot strepitus inter durique minacia Martis
Classica, mansuetis artibus ipse vacas.
Seu priscos Superum ritus, arasque tueris
Qua surgens nitido Luppia fonte fluit:
Pacatosque regis populos, animasque sequaces
Exempli sancta relligione trahis.
Seu LODOVICUM armis, animisque opibusque
potentem,
Et pace & bello prospera regna canis.
Sive altam Luparæ votivo carmine molem
Laudas magnifici nobile Regis opus.
Credita seu nostris memorans sacra pignora curis
Augusti Pueri fata futura refers.

Vincat

Vincat avos utinam meritis, & regibus olim
 Imperet, & solo sit Genitore minor.
 Te duce nunc placidas sectetur Apollinis artes,
 Et durum posthac sub Patre Martis opus;
 Et qui jam laudare tuum, jam discere carmen
 Incipit, ille tuo carmine digna gerat.

I N

REGIAM PARIISIENSEM
 LUDOVICI XIV.

GALLIARUM ET NAVARRÆ REGIS CHRISTIANISSIMI
 OPUS ADMIRANDUM.

GRANDIBUS & terras permensus & alta triumphis
 Æquora, seu radiis Cynthius astra suis,
 Hanc pacis studiis ingens LUDOVICUS & armis
 Regalem mira condidit arte domum.
 Quæ splendore licet referant & vertice pulsent
 Sidera, sunt Domino tecta minora suo.

LUDOVICO VERJUSIO
 COMITI DE CRECY,

*Regis Christianissimi Consiliario & Administro apud varios Sacri
 Romani Imperii Electores & Principes,
 in Gallias redeunti Anno M. DC. LXXIV.*

QUI septem gemino fulgens adamante coruscat
 Annulus, & digitos induit ante meos,
 Hunc tibi, VERJUSI, Francorum magna tuorum
 Gloria, perpetui pignus amoris habe.
 Quam ferro est adamas, quam non superabilis igni,
 Tam constans amor est, tam mea firma fides.

K

74 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
DE

THEODORO FURSTENBERGIO
MAGNO PATRUO,
EPISCOPO ET PRINCIPE PADERBORNENSE,
SUMMO MUSARUM FAUTORE ET CULTORE.

QUI statuis Musis & doctæ templa Minervæ
Ad Paderæ, quales sunt Heliconis, aquas:
Qui recitas servasque sinu, memorique revolvis
Mente, cothurnati grande Maronis opus:
Musarum hoc studio, PRINCEPS THEODORE, mereris
Mnemosyne celebret nomen ut usque tuum.

ÆDES CATHEDRALIS

*Reliquaque Templa Trajecti ad Rhenum, cujus mœnibus Gallus
hostis pepercerat, subito ventorum turbine disjecta, & horribili
ruina deformata. An. M. DC. LXXIV. Kal. Aug.*

MOENIA Trajecti qui lustras proxima Rheno
Gallorum hostili non labefacta manu,
Ne disjecta gravi mireris templa ruina
Turbine præcipitis procubuisse Noti:
Quando profanatis iratum jure tot aris,
Stantia non poterant templa probare Deum.

TUMULUS

CLARISSIMI GALLORUM DUCIS
HENRICI VICECOMITIS TURENNII

*Globo tormenti majoris prostrati, in prælio prope Sasbach cum
Casareis habito. Anno M. DC. LXXV. exeunte Jul.*

INGENS fulmen erat belli TURENNIUS Heros,
Mœnia seu forti rumperet alta manu,

Seu celer ingenio vafrum præverteret hostem,
 Seu rapido adversos sterneret ense globos.
 Cæsarei tactus nunc fulmine Martis aheno,
 Fortius haud potuit nobiliusve mori.

VILDESHUSIUM OPPIDUM

*cum ditioe per Pacem Monasteriensem Suecis concessum, nunc
 Diœcesi Monasteriensi per Neomagensem Pacem recuperatum.*
 An. M. DC. LXXIX.

NON variat solus belli certamina Mavors,
 Alternas etiam pax amat ipsa vices.
 Testis VILSHUSIUM, VIDICHINDI regna nepotum,
 Adjecta imperio bis, Mimigarda, tuo.
 Nam quos abstulerat patriæ pax Suecica, bello
 Pax iterum captos Suecica reddit agros.

LUDOVICO ET ANTONIO
 VERJUSIIS FRATRIBUS.

Parisos mittit pictam Imaginem suam.

ARTIS Apelleæ spirantem munere vobis
 VERJUSI, nostram mittimus effigiem;
 Omnia mi similiem, nisi quod color illitus illam
 Fucat: ab Archetypo fucus at omnis abest.

JOANNIS COMMIRII E SOC. JESU
 IN JONÆ PROPHETÆ HISTORIAM
 PARAPHRASIS,

Paraphrasi Hugonis Grotii antecellens.

COMMIRI Ninives qui fata canentis Ionæ,
 Aufoniis reddis carmina carminibus:

76 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Præluxit Ninive Delphis quantum alta Batavis,
Tantum me superas iudice Grotiaden.

R O M A

*ab insidiis Gallorum vigilantia anserum conservata, & per fugam
leporis capta ab Arnulpho Germania Rege.
Anno DCCC. XCVI.*

ANSERIS excubiis servata fidelibus olim
Capta fuit leporis Roma fugacis ope.
Sic minimo victrix, minimo devicta, salutem
Debet & exitium, maxima Roma suum.

TUMULUS SALLIONIS.

SALLIO fax belli quo nunc Trinacria flagrat
Acrius ignifero quam furit Ætna iugo,
Heic situs est. Olli meritis pro talibus opta,
Ut terra ingenio sit leviorque fide.

HOMERUS CÆCUS.

ORBUS Mæonides oculorum lumine, vatum
Lumen, & Argivæ gentis ocellus erat.

I N

ZOILUM LUSCUM.

ZOILUS est uno, sua cum legit, orbis ocello:
Cum mea scripta legit, luscus utroque
videt.

TUMULUS MARMOREUS
GUILIELMI JOSEPHI DE GENDT
THALASSIARCHÆ BATAVICI,

VII. Id. Junii anno M. DC. LXXIII. praelio contra Britannicam Gallicamque classes tormento prostrati, & in eade Cathedrali Trajecti ad Rhenum eo in loco ubi tot seculis ara maxima Deo dicata steterat, sepulti.

O QUAM conveniens locus sepulchro est!
Quo Dux Gentius inclytus Batavæ
Classis Imperio situs quiescit!
Ara en maxima Numini dicata
Per tot secula, Gentii superbo
Deturbata locum dedit sepulchro:
Qui dum Gallicus & Britannus æquor
Mavors cædibus inficit Batavis,
Tormenti cecidit peremptus ictu
Pro caris patriæ focus & aris;
Aras si colit hic Batavus ullas,
Omnes qui violat Batavus aras.
O quam conveniens locus sepulchro est!

IRRITA PROBITIO
MONASTERII VESTPHALIÆ

Anno M. DC. LXXIII.

O REM ridiculam & nimis jocosam!
Mendax fama Coloniam pererrans
Fictis litterulis fuisse narrat
Armis impenetrabilem, nefanda

78 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Captam prodicione Mimigardam,
Et quæsisse fuga sibi salutem
Nudum milite Principem, Ducesque
Francarum cecidisse copiarum
Uno tempore ab hostibus peremptos,
Per tot millia ab hostibus remotos.
Quare lætitia fremuntque plausu
Urbis compita. credulo triumphat
Falsus cum Duce miles & popellus.
Currunt Mercuriique, Pegasi que,
Et lauro implicitas nova tabellas
Certatim rapido ferunt volatu
Ad Rheni proceres, & ad Mosellæ,
Ad Belgas, & ad ultimos Britannos,
Ad Cantabrica regna & ad Batavos
Tam fausto cito nuncio beandos.
Qui grates subitas Deo rependunt
Tanti, scilicet, auspici triumpho,
Et tot damna, tot urbium ruinas,
Atque incendia patriæ, tot undis
Mersos æquoreis agros feraces,
Et tot millia militi soluta
Incassum, Ducibusque fœderatis,
Solantur, (nimis heu! brevis voluptas)
Unius prope gaudio diei.
O rem ridiculam & nimis jocosam!

B E N E F I C I U M

IMMACULATE CONCEPTÆ VIRGINIS MATRIS
OPE, UT FERUNT, IMPETRATUM

Roma Idib. Novemb. Ann. M. DC. LII.

CUM gravis urgeret castæ lapis ægra puellæ
Viscera, nec medica cederet arte dolor:
Una salus, hominum nullam sperare salutem,
Credita, divinam poscere suasit opem.

IMMACULATA fuit titulus **C**ONCEPTIO chartæ
Inscriptus, tanti certa medela mali.

Virgo sacro Mariæ signatam nomine chartam
Sumit, & arcano Numine plena vorat.

Nec mora: cœlesti pulsus virtute recedit
Calculus; hunc circum charta vorata tegit.

Si quis adhuc ausit communis origine culpæ,
Virgo parens, ortus commaculare tuos;

Hæc ubi facta leget niveo signanda lapillo,
Aut lapis, aut duro durior est lapide.

PIUS AFFECTUS NEOMYSTÆ

*Nocte Christi natali, ad ejus præsepe, primum litantis, Roma in
Basilica Sanctæ Mariæ Majoris. Anno M. DC. LIX.*

CASTA placent superis: casta cum mente venito,
Bethlemii quisquis cernuus antra subis.

Hic illibatæ Genitricis amabilis infans,

Natales cunas exhibet ipse **D**EUS;

Et castis oculis castos adspirat amores,

Et flammæ roseo provocat ore meas.

80 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Interea Boreas furit impius; & tener alget
Frigore, qui nostri flagrat amore, DEUS.
Frigora solve DEO. Solves pie Numinis hospes,
Candidius pura si nive pectus habes.

DE

SANCTA CÆCILIA VIRGINE
ET MARTYRE,

*In gratiam Joannis Rotgeri Torckii Decani Monasteriensis,
Musica studiofissimi.*

COELICOLAS seu voce canis, seu tinnula pulsas
Cymbala, divinos reddere docta sonos,
Aligerum formosa cohors tibi CÆCILIS, adstat,
Adjuvat & cantus voce manumque tuos.
Increpat ille chelyn plectro, citharæque loquacis
Hic ferit, & curvæ fila sonora lyræ.
Hic lituos animat flatu, canit ille cicuta,
Hic testudineum pollice tangit ebur.
Sint magis, ut dubitem, tua carmina consona
Divum
Carminibus, mores moribus anne magis.

DE

SANCTO SEBASTIANO MARTYRE.

Posuit me quasi signum ad sagittam. Thren. 3.

NIL agit, innumeris telis nudata SEBASTI
Pectora dum sævi militis ira ferit,
Mascula quæ forti circumdedit ægide virtus,
Divus & aurata cuspide fixit Amor.

Quin

Quin etiam a meta jaculans hoc longius errat,
Ad metam propius quo venit ille suam.

D E

SANCTO ALEXIO CONFESSORE.

*Cum ejus Sacellum Paderbornæ apud Abdinghoffsenses Cœnobitas
solemni ritu dedicaret. Anno M. DC. LXXIII, XVII. Julii.*

NEc famulus te noscit herum, nec mater
amatam

Progeniem, sponsum sponsa nec ipsa suum.
Et fueris sponsæ, matrique ignotus amanti,
Dum magis hinc summo notus, ALEXI, Deo es.

D E

SANCTA MARIA MAGDALENA,

*In gratiam neptis suæ Mariæ Magdalensæ Baronis de Furstenberg,
nuptæ Joanni Adolpho Baroni Wolff Metternich ex Gracht,
Dynasta in Lubbelar & Oedendahl.*

SPARGIT, odorifera quæ pyxide balsama servat,
MAGDALIS in dominos officiosa pedes;
Et lacrimis udos deterget crinibus. O quis
Pyxide fragrat odor, pectore flagrat amor!

AQUILA IMPERII BICEPS,

TROPÆUM VESTPHALIÆ.

CÆSARIS augustas Germania grata volu-
cres

Virtuti debet, Vestphala terra, tuæ.
Teutoburgenses Latio cum Sanguine Cannæ
Undarunt, Varum cæde premente Ducem.

L

82 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Tunc aquilas per te meruit, duo signa, Latini
Imperii; stagno tertia merfa latet.
Hinc dolet atratus, læsusque in pariete Cæsar,
Amiffas Varum reddere jussit opes.
At gaudet Germanus adhuc, & libera Romæ
Colla jugo, dominas & tibi debet aves.

EQUUS CANDIDUS ET INFRÆNATUS
VESTPHALIÆ INSIGNE.

QUI phaleris nullis, nullo turgere monili,
Mandere nec doctus fræna, superbit equus,
Ater erat quondam, nunc corpore candidus; ex
quo

Sacra stygis furvas eluit unda notas.
Hic simplex virtutis, & est candoris imago,
Et libertatis, Vestphala terra, tuæ.
At magnus domuit Carolus, serviret ut astris:
Illo libertas est data vera jugo.

RUBOR ROBUR

AD CASTAM JUVENTUTEM.

SE licet objiciant plenis examina castris,
Quotquot habet stygii flebilis aula Jovis.
Ipse Cupido ruat telo metuendus & arcu,
Subdat & impuras ipsa Erycina faces.
Casta pudicitiam tutari perge juventus,
Ipse RUBOR contra Cyprida ROBUR erit.

TRABES OLDENBURGICÆ
BARONIBUS DE FURSTENBERG
IN VESTPHALIA

A PRIMA ORIGINE USITATA INSIGNIA.

TURBINE fortunæ quassam gens invida speras
Furstenbergiacam posse labare domum.
Falleris. haud ullam metuit secura ruinam,
Quæ trabe vel gemina stat bene fulta domus.

IN
EMPTOREM LUCERNÆ
EPICTETI PHILOSOPHI.

EMPTA mille tribus drachmis æquare lu-
cerna
Credis Epictetum te φίλο posse σοφον.
Infanis. absumpto oleo tibi liquit amurcæ
Relliquias, naso munera digna tuo.

ORTUS ET OCCASUS
SOLIS JUSTITIÆ.

SOLE dies, media de nocte, nitente nitescit:
Sole dies, media luce, cadente cadit.

IN PUELLAS
FACIEM FUCO PINGENTES.

CERUSSA facies, spurio gena pingitur ostro,
Et solet hic vester candor, & esse pudor.

IN ILLUD VULGO, *à la mode.*

DUM modus est vobis priscus, novus, omnis in usu,
Turpis habet nullum luxus in orbe modum.

IN FURACEM.

SI tibi planta foret, qualis tibi dextera, posses
Mercurii, Divos inter, habere locum.

FORTUNARUM ETYMON.

JAM quoniam nullis, nisi queis fortuna secunda est,
Dantur, fortunæ nonne vocantur opes?

AMORIS ANAGRAMMA.

UT vates inter Maro primus, & oppida
Roma est:
Virtutes inter sic quoque primus Amor.

JOANNES HUS HÆRETICUS
COMBUSTUS.

VENDIDIT errorum fumos, quos expiat
ignis,
HUSSIUS; est fumo proxima flamma suo.

VENCESLAUS REX BOHEMIÆ,
ET CÆSAR INEPTISSIMUS.

VIPERA parentem nasciturus occidit,
Sacro lavandus fonte polluit lympham,
Inaugurandus Imperator altare,
Sic VENCELAUS auspicatus est regnum,
Exauguratus turpius quod amisit.

I D U S N O V E M B R E S
A N . M . D C . L X X I X .

*Post Pacem Patriæ restitutam, singulari omnium gratulatione, so-
lemni in Urbem Monasteriensem introitu, & publica
inauguratione celebrata.*

FAUSTÆ jam redeunt Novembris Idus,
Gemmis æquoris indici notanda
Lux, & supplicibus colenda votis:
Qua mecum bona Pax inaugurato,
Post tot Patriæ inauspicata bella,
Post tot damna, tot urbium ruinas,
Nostræ mœnia celsa Mimigardæ
Solemni subiit revecta pompa.
Quos tunc audimus cani triumphos!
Quot tunc fulmina gratulationum
Festis ignibus intonare Martis!
Quos plausus Procerumque, Civiumque,
Lætis auguriis mihi præcantum
Ætatem Pyliæ parem senectæ;

L iij

86 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Nec non imperium diu beatum,
Et pacem populis meis perennem!

O pacis Deus autor, & salutis!
Fac sint hæc rata vota Mimigardæ.

Et ne Pax bona pacis Officinam
Europæ celebrem relinquat unquam:

Oro des stabilem mihi salutem,
Ut pacem Patriæ queam tueri,
Et pacis studiis potens & armis.

D I V O L U D G E R O
PRIMO EPISCOPO MONASTERIENSI,
VERTHINÆ AD RURAM QUIESCENTI,

*Argenteam Statuam dedicat, Sacras ejus Reliquias pie veneratus.
An. M. DC. LXXXI. IX. Kal. Novembr.*

L U D G E R I sacros cineres FERNANDUS adorans,
Qui Paderæ populos, Amisique regit,
Præfulis hanc primi gratus Successor honori
Expressam argento dedicat effigiem.
Divo patrocínio Mimigardam perge tueri,
Tam patriæ præfens, quam procul inde situs.

V E S T P H A L I A
CHRISTIANISSIMI GALLIARUM REGIS
LUDOVICI XIV. OPE,
DAMNOSIS FOEDERATORUM HIBERNIS LIBERATA.

An. M. DC. LXXIII.

E N qui præsidii specioso nomine fines
Tutatum sacri venerat Imperii;

Frustratus Batavos, patriam populatus inermem
Hostibus intactis, cum Duce miles abit.
Francorumque metu relegens iter, arva relinquit
Vestphala, nec sistit bruma, nec unda fugam.
Nam velut exorto decedunt nubila Phœbo,
Hostiles fugiunt te, LODOICE, manus.
Quis te sustineat pugnantem, si procul hostem
Præcipitem solo nomine victor agis?

FRANCISCO

LIBERO BARONI DE NESSELROD,

Dynasta in Drachenberg, Ehereinstein, Stein & Herten, hereditario Mariscallo Ducatus Montensis, S. Casarea Majestatis Cubiculario intimo, & pro Electore Coloniensi Vestæ Recklinghusane Governatori.

DE INCENDIO EJUS BIBLIOTHECÆ.

NESSELRODE novem decus Sororum,
Clarus sanguine nec minus vetusto,
Quam virtutibus, ingenique donis,
Et fortunæ opibus tibi faventis:
Non mirum est, rapido quod ussit igni
Infensus tibi Mulciber libellos;
Quando carmina tam diu moraris
Dias luminis edidisse in auras.
Quare consilium meum secutus
Edas carmina luce digna, rursus
Ne Vulcanus edat tuos libellos:
Implacabilis esse enim videtur
Tardis tardigradus Deus poëtis.

DE SANCTI PETRI
APOSTOLORUM PRINCIPIS MARTYRIO.

CUR, capite inverso, plantas ad sidera tollit
Affixus domina Petrus in Urbe cruci?
Ut caput in terris summum, sub Principe Christo,
Seque piis certum monstret ad astra ducem.

DE

MARIA REGINA ANGLIÆ

vindicata à calumniis Georgii Buchanani Scoti.

SUM Marie, male grata patri, male grata marito,
Cœlo invisa, meæ pestis atrox patriæ.
Nulla aberat labes: nisi quod fuit addita custos
Fida pudicitia forma maligna meæ.

ANTITHESIS.

SUM Marie, male sprete patri, bene cara marito,
Cœlo accepta, meæ certa salus patriæ.
Nullæ aberant laudes: nisi quod natura negavit
Progeniem regnis non fatis æqua meis.

IN RUFUM POETAM MALUM.

NOLO, Rufe, tuos, ne dedignare, libellos
In cœlum falsis tollere carminibus.
Carmina tu nunquam laudas aliena; quid ergo
Laudari quæris carmina, Rufe, tua?

IN

IN EUNDEM.

NON mea, quod velles, te laudant carmina,
Rufe:
Ne tua me laudent carmina, nostra timent.

IN CANTHARUM POTATOREM
SÆPIUS ÆGROTANTEM.

POST calices haustos toties, potamque sa-
lutem,
Æger Apollineam, CANTHARE, quæris opem.
Pocula dein redeunt, redit & medicaminis usus:
Hoc est, nolle bene, & velle valere bene.

IN PODAGRAM.

BACCHUS & alma Venus quam progenuere,
Podagram
Miretur claudos ecquis habere pedes?
Ebria quando trahit vestigia Bacchus, & hæret
Tardipedi Cypris consociata viro.

ADULATORIS ET CORVI SIMILITUDO

secundum illud Græc. Epig.

Ῥῶ καὶ Λάμβδα μόνον κόρακις πολεμίστη διῆται.

ECCE κόραξ κόρακι quam concolor esse videtur!
Hic niger est plumis, moribus ille niger.
Hic fronti rapit, ille animo sua lumina: gaudet
Hic cruce; suffigi dignus & ille cruci est.

M

90 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

AMICITIA FUCATA.

QUISQUIS amicitiam jungis, ne fronte serena
Tincta venenato pectora felle tegas:
Plus fallax oris species, velut abdita rupes
Plus ratibus, quam quæ prominet alta, nocet.

J U L I U S C Æ S A R

INJURIARUM IMMÉMOR.

OMNIA conservat memori sub pectore Cæsar;
Sola sed in ventos, quæ mala passus, eunt.
Mnemosynen alii laudent: me judice, pluris
Sic oblivisci, quam meminisse fuit.

M A R I A D
FRIDERICUM FURSTENBERGIUM,
FRATREM,

*Dynastam Bilstenii & Valdenburgi, Dominum in Schnellenberg,
Vaterlapp, Furstenberg & Herdringen, Serenissimi Electoris Co-
loniensiſ, & utriusque Bavaria Ducis Satrapam Fredeburgen-
sem & Consiliarium intimum, Advocatum hereditarium in
Graffschafft: Ejusque conjugem Annam Catharinam de Petra
ex Castro Leyen.*

DE VILHELMO FURSTENBERGIO
EORUM FILIOLO,

EADEM HORA NATO, ET DENATO.

Anno M. D C. L.

FURSTENBERGIACO Vilhelmus sanguine cretus
Hic jacet: huic vitam, quæ dedit, hora rapit.
Vivat ut æternum, mœsti ne flete parentes,
Huic eadem vitam, quæ rapit, hora dedit.

AD
FRIDERICUM HONINGUM
ARENSBERGENSEM,
ORD. PRÆMONSTR. CANONICUM,
Cal. Januariis, An. M. DC. XLIX.

JANUS adest, sed munus abest: tamen urget amanti
Debita ferre tibi munera gratus amor.
Quid faciam, FRIDERICE? tibi si dona merenti
Musa negat, nostrum cor tibi donat amor.

IN EFFIGIEM
CHRISTOPHORI BERNARDI
EPISCOPI ET PRINCIPIS MONASTERIENSIS,

*Penicillo Theodori Caspari Lib. Baronis de Furstenberg, Canonici
Moguntini & Spirensis, eleganter depictam.*

PRINCIPIS ora vides BERNARDI, fortibus
armis
Victorem supplex quem Mimigarda colit:
Thrax timuit: nec adhuc impune laceffit ullus:
Scit Batavus. Martem frons generosa refert.
Nec minor est pietas: immo pius arma tuenda
Pro patria, & vera religione gerit.

92 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

IN

BERNARDUM FULGOSIUM,

MEDICUM ET POETAM MALUM.

CUM tua, FULGOSI, tellus errata medentis
Celet, & aggesta funera condat humo:
Quæ nunc tanta animum cepit dementia, luci
Ut mala committi carmina discupas?

F A B I I C H I S I I

S. R. E. CARDINALIS

AUSPICATISSIMUS NATALIS

*Hendecasyllabis jam olim celebratus, antequam Pontifex Maximus
renunciaretur.*

INGENS gloria purpuræ Latinæ,
Phœbi delictum, medulla Suadæ,
Sacrorum Cynosura certa vatam,
Paullum, magne FABI, graves labores
Alti pectoris, arduæque Romæ
Fultum consiliis remitte pondus,
Et nostris solito favore Musis
Aspira facilem secundus auram,
Dum natalitias sacrare cantu
Idus Hendecasyllabi laborant.
Quos duros licet, ac parum politos
Levi pumice, Dædalaque lima,
Ut blando tamen in sinu receptos
Illa fronte legas, precamur, illa,

Qua Septem juga, purpuramque Romæ,
 Et curas Latii Patris serenas,
 Et nostri rapis ingeni calorem.

Vestris nunc opus est choris, venite
 Suaves Lætitiæ, venite Plausus,
 Cantus, Gaudia, Gratia, Camenæ.
 Festivo Genium vocate ludo,
 Et fertis, & odoribus Sabæis;
 Et natalitiis adeste sacris
 Faustis ominibus, bonisque verbis.
 Sollemnem Februarii reduxit
 Quinquagesima sexta bruma lucem.
 Natales FABII canamus Idus:
 Idus tot maris Indici lapillis
 Signandas, quot hiems creat pruinas,
 Quot ver purpureum per arva flores;
 Quot votis celebravit & coronis
 Natalem Venusina Musa lucem
 Mæcenatis agens, Aprilis Idus;
 Quot votis cumulavit & coronis
 Idus, Mercurii diem, vetustas
 Maio fidere, nobilesque partu
 Octobres coluit Maronis Idus.

Ergo cum superas beatus infans
 Natus Chisiades, futurus Heros,
 Blando murmure personaret auras,
 Vagitus tener, ac rudes querelæ
 Commissæ Zephyris, procul remotas

Parnassi geminis novem Camenas
 Excivere jugis, Claroque Phœbum,
 Et Pandionis arcibus Minervam.
 Illæ Pegaseos repente fontes
 Liquerunt, & Hyanthias cavernas,
 Et Pindi virides tulere lauros,
 Et molles violas, rosæque florem,
 Parvis munera delicata cunis.
 Princeps Calliope labella primum
 Permultit tribus osculis puelli,
 Et vatum simul entheos furores
 Afflavit, tenerosque fronde crines
 Cinxit, Bacche, tua, tuaque, Daphne,
 Nostris Orphea gratulata terris
 Dono Cœlituum novo renatum.
 Hinc fati quoque consciā sorores
 Arrisere Deæ, lyramque Pæan
 Donavit puero. puer jocosus
 Arreptas digito fides procaci
 Prensavit, fidium daturus omen,
 Ut quondam dedit Hercules tenellus
 Omen roboris anguibus peremtis.
 Tunc amplexa tenacibus lacertis
 Mellitum stupet undecumque Pallas
 Infantem, cerebrumque mollicellum
 Implet numinis, ac suas olivas
 Pacis præmia subligat corymbis.
 Adfunt, & comitum trahunt catervas,

Linquentes Ciceronis æviterni
 Pictum veris honoribus sepulcrum,
 Quo fixere domum, diserta Pitho,
 Facundus Lepor, aureumque nodum
 Segnes solvere Gratiaæ sodales,
 Jucundique Sales, & elegantes
 Doctarum facies Facietiarum.
 Quæ postquam niveam ligustra nubem
 Fuderunt beneolentibus canistris,
 Et felicibus irrigata succis
 Sacri nectaris ora miscuerunt:
 Quales Cecropii Platonis olim,
 Quales gutture Pindari canoro,
 Quales Ambrosiis apes labellis,
 Matres ambrosiæ leves crearunt.
 Dilectis etiam redux ab astris
 Virtus remige venit usa cycno,
 Quæ faustos simul augurata soles,
 Et primo similes dies metallo
 Promisit puero, faces honesti
 Admovit, nivibusque concolorem
 Puris moribus indidit nitorem.
 Quin & sidereus Pudor modesta
 Vivo murice temperavit ora,
 Et castos Amor innocens ocellos
 Accendit radiis ab axe raptis;
 Et Clementia nubibus remotis
 Frontem finxit amabilem videri.

ordmU

At custos animum fidelis omnem
 Munit Relligio timore Divum;
 Et contra mala lividamque sortem
 Constans ægide Fortitudo pectus.

Tali Chisiacas honore cunas
 Dignatos Superum choros frequentum
 Actutum variæ viæ reportant.
 Virtutes patrium petunt Olympum,
 Et qua se tenues levant per auras,
 Auræ deciduis pluunt ligustris,
 Narcissisque, rosisque, liliisque.
 Cyrrham Pierides, Claron revisit
 Musarum pater, Atticas Athenas
 Pallas, Suada suam diserta sedem.
 Gratantur redeuntibus Napææ,
 Occurrunt Dryades, levesque Fauni.
 Tellus luteolas benigna calthas
 Submittit, violasque, amaracosque.
 Mitescit positis furor procellis
 Tyrrheni maris: Africis fugatis,
 In regnum lepidæ Favoniorum
 Succedunt animæ beatiorum,
 Et solæ dominantur axe toto.

Lætas interea virere ripas
 Vernis floribus, ac rosis caducis
 Spargi flumina, leniterque motas
 Admiratus aquas tepere blandis
 Aurarum Zephyritidum susurris,

Umbro

Umbro¹ populea caput corona
 Umbratum placidis levavit undis.
 Quando supposita reclinis urna,
 Muscosum latus hinc & inde Nymphis
 Circumstantibus, Orciaque, & Assa,
 Et Merfa, & Soro, & Arbia, & Malena,
 Sordes abluit: ille mox jacentem
 Mento canitiem manu remulfit,
 Et sic fatidico locutus ore est.
 Ergo pollicitam benigna fata
 Invenere viam, sagax futuri
 Quæ Proteus mihi cæruleus solebat
 Nostris pandere gratus hospes antris?
 Ergo jam genitus² beatus infans,
 Infans Chisiades, recens Hetruscæ
 Gentis delictum, decusque Senæ
 Expectatus adest? adest petitus?
 Sic est: prodigio rigentis anni
 Venturæ manifesta signa fortis
 Solvunt ambiguum timore mentem.
 O felix nimis! o beata tellus!
 Nullis urbibus, & secunda nullis
 Tanto cive futura Sena terris!
 Felix Chisiadum domus parentum!
 Summorum genetrix domus virorum!
 Quamvis imperio maris potentes
 Portus Herculeos,³ Cosæ ruinis
 Vicinos Lepidi fuga notatæ;

¹ Umbro nobile Hetruriæ flumen, de quo Rutilius in Itinerario, & Plinius lib. 3. cap. 5.

² Idib. Feb. an. 1599. Senis in Hetruria natus, parentibus Flavio Chisio & Laura Marfilia.

³ Petrus Bembus in Epistolis nomine Leonis X. Pont. Max. scriptis, lib. 7. epist. 21.

Et quondam moderata ¹ Macereti
 Arces turrigeras, genus vetustum
 Jactes nobilium Ranutorum.
 Quamvis perpetuum decus nepotum,
 Illustres animas, piosque Janos
 Tusci nobile germen Iliceti,
 Augustos celebres amore vatam,
 Anselmos, Mariosque, Flaviosque
 Armis conspicuos: toga verendos,
 Jactes & columen Jugis avitis,
 Et Stellis jubar additum coruscis
 Quercum robore ² Julio superbam,
 Majorem tibi comparabit unus
 Famam Chisiades: & ille quondam
 Inter semideos erit Latinos.
 Postquam dulcibus expeditus ulnis
 Matris Marsiliæ, solum paternum
 Signabit pede jam timente falli,
 Ingressus duce semitam fideli,
 (Quam sudoribus improbis madentem
 Virtutis labor Herculi sequendam
 Monstravit teneris adhuc in annis)
 Tentabit subito vireta Cyrrhæ,
 Et rupes Heliconias, & umbras
 Doctæ Phocidos, Atticosque lucos,
 Et sacros Academiae recessus.
 Cum lustris adoleverit duobus,
 Ingens ingenii sagacis ardor

¹ Maceretum oppidum ditionis Senensis, cujus quatuor abhinc secula dominus Anselmus Chisus Frederico Cæsari militavit.

² Julius II. Pont. Max. Roboreæ gentis suæ insignibus Chisos donavit: ex quo tempore Quercum Montibus & Stellis adjecerunt.

Ætatem culicis Maroniani
 Ictu fulminis ocior trifulci,
 Unda fluminis ocior citati,
 Prævertet, memorique digna cedro
 Vates carmina finget, & severæ
 Maturus sapientiæ fatelles
 Discet ' Socraticas puellus artes.
 Multum Phillyridæ datus magistro
 Pelides, & Olympicæ quadrigæ
 Debent plausibus, & citantis axem
 Aurigæ stimulis. at ille solo
 Nativi celer impetu caloris
 Fontes sponte sua petet beatos
 Pulchrarum cupidus scientiarum.
 At mox Palladias valere ' curas
 Longis excubiis, & ægra doctis
 Musarum studiis salus jubebit.
 Sic quæ divitis Indiæ potentes
 Thesauros rapit, ac latus sinistrum
 Præbet continuis sali procellis,
 Ventorumque minis, nec ulla vitat
 Audax navifragi pericla ponti,
 Tandem mergitur, aut fatiscit alnus
 Silvæ filia nobilis vetustæ;
 Securis nisi portubus potita
 Quassatum reparet quiete malum.
 Tum post otia lætiore cursu
 Ipsos ausa volare præter Euros

* Duodecim annos natus, intra privatos parietes Philosophicæ theses defendit.

* Proxime sequentibus duobus annis vacare cogitur à studiis, stomachi imbecillitate.

Ad nostras peregrina dona ripas
 Sospes devehit ultimis ab oris.
 Quare viribus integer receptis,
 Sancto pectora concitatus cœstro
 Vifet limina ' consecrata verbo
 Clauso Virgineæ Parentis alvo,
 Picens ubi collibus refedit
 Laureti domus, Adriæ per undas
 Illuc vecta, piis onus catervis
 Cœlestum subeuntibus Quiritum.
 Jam nunc impatiens latere, clausus
 Privato lare, publicas palæstras
 Stagiræ, ² cathedrasque, porticusque,
 Et sacraria maximi Platonis.
 Sublimis vigor ingeni requiret
 Hic quicquid polus ambitu sereno,
 Et tellus gremio, Thetis profundo,
 Et natura sinu fovet capaci,
 Argutæ rationis in statera
 Scrutatum penitus, magistra recti
 Augustis penetralibus clientem
 Admittet ³ Themis, imperique formam
 Et decreta docebit æqua legum.
 Seu quæ Cecropiis Solon Athenis,
 Et Spartæ rigidus tulit Lycurgus,
 Seu justus Numa gentibus Latinis,
 Et bis sex tabulæ Decem virorum:
 Seu quæ Romuleæ verendus Urbis

* Decimo sexto ætatis anno voti reus Lauretanum iter suscepit.
 * Viginti annos natus, Senis publicas Philosophiæ theses defendit.
 * Unum & viginti annos natus, publicas de jure civili theses tuetur.

Antistes dedit, inclytusque Cæsar
 Immensi dominator altus orbis.
 Hinc desiderii ferente penna
 Alto certius Icari volatu
 Pernicem rapiet sub astra mentem
 Divinæ Sophiæ¹ sagax Aquinas,
 Et velata fides, & alma cœli
 Majestas superas recludet arces,
 Et sese dabit ac Deum videndum,
 Et puram sine nube veritatem.
 Tandem² promeritos virente crines
 Serto triplicis impedire lauri
 Certabunt Themis, & severa Pallas,
 Et de Numine differens supremo
 Cœlestis sapientiæ facultas.
 Sic donis³ sibi debitis potitus
 Magnarum novus artium Senator
 Augustum patriæ reget Lyceum.
 Mox Sena procul impiger relicta,
 Qualis fulva Jovis Tonantis ales
 Nido migrat, & experitur astris
 Dignam testibus indolem parentis,
 Antiquæ cupiet theatra⁴ Romæ,
 Et mundi dominos videre colles.
 O quæ gloria! quanta surget illic
 Claro Chisiadæ seges laborum!
 Nobis tanta nefas canendo famæ
 Incrementa sequi, vetante Proteo,

¹ Septem & viginti annos natus, de universa Theologia publice Senis disputat.

² Anno 1623. 6. Septembris Philosophiæ, 14. Septembris Jurisprudentiæ; anno 1626.

6. Septembris Theologiæ Doctor renunciatus fuit summa omnium approbatione.

³ Anno 1626. trium facultatum Collegio adscribitur; & 10. Decemb. Romam venit.

Quæ cautus monuit tacenda vates.

Et jam me soliti vocant labores,

Et vos, Naiades, citant liquores.

Hæc Nymphis pater elocutus Umbro,

Tuscorum decus amnium, tumentis

Sese spumeus alveo recondit.

Tum lævo tonuit ter axe cœli

Fatis addere visus auspicatis

Dextram Juppiter approbationem.

Quali murmure siderum frementum

Tuscus sæpe suam probavit artem

Dilectus superis Tages haruspex.

Nec præfagia posteris in annis

Veri certa fides Deum fefellit.

Dum nos grandibus æmulos poëtis

Musarum Juvenilium labores

Miramur, Lyricique vatis auram,

Et dignum tragico pedem cothurno.

Seu primo cecinisse doctus ævo

Pompei lacrymabilem peremti

Fortunam, Pharii scelus Canopi

Damnavit pius, ac truces Achillæ

Perjuri furias, misertus æquam

Ingentis generi labare causam,

Quæ sit victa licet, Catone magno

Et se vindice non tuetur uno.

Seu justis nimis impotens doloris

Letum nobile, Martiamque dextram

Luxit Marfilii gemente plectro,
 Dum fortis cadit hostium ruentum
 Inter funera, prodigusque vitæ
 Pulchro sanguine decolorat æquor.
 Seu notum Canis æstuantis astro
 Trituræ genus & modos Etruscæ
 Cantavit, Cererisque ferta lauro
 Vates nexuit, & siticulosam
 Æstatem Clariis rigavit undis.
 O rus, o nemus, o beata Tempe
 Villæ, jugera dulcis Ancarani!
 Jucundis loca Tusculi viretis,
 Udo Tibure, Formiis amœnis,
 Et blandis mage delicata Baiis,
 Vicinæ nimis invidenda Senæ!
 Vitavit quoties negotiosæ
 Urbis mœnia, carminumque foetus
 Frondosis ibi Chisius sub umbris
 Obstetricibus edidit Camenis!

At quis sufficiat referre plausus
 Famæ præmia, publicasque laudes,
 Quas docti tulit ingeni? paterno
 Deserto lare, cum profectus omnem
 Ignoto rapuit stupore Romam
 Præsens Chisiades, & eloquente
 Cantu plus vice simplici moratus
 Oblitum Tiberim viæ prioris,
 Alcides novus aureis catenis

* Ancaranum Chisiorum villa amœnissima non procul ab urbe Senarum.

Tuscorum simul Aufonumque Suada
 Sacro murice nobilem Senatam,
 Et subsellia traxit alta vatam,
 Vocalis quibus Humor Hipocrenes
 Largæ nomina fecit apta venæ.
 Idem Sulpicios, & Ulpianos,
 Et Paullos imitatus, & Catones,
 Cum responsa dedit, fori querelas
 Expertus tetricas, gravesque causas
 Oravit, Latia¹ datus sacerdos
 Astrææ, veterum patere legum
 Nodos difficiles, & involutos
 Laudavit Themis; & Rigor severus,
 Et Juris comites Fides & Æquum,
 Et Fas, iudicis aut sui patroni
 Stiparunt latus; integramque dextram
 Fugerunt avidi Cupido lucri,
 Turpes Infidiæ, malæque Lites,
 Et Fraus, & faciles emi Favores.

Sic postquam teneris adulta virtus
 Annis Chisiadæ dedit futuris
 Omen laudibus, arduisque curis
 Prælusit gravium negotiorum
 Astrææ studiis, & arte Phœbi,
 Turritum caput altius levavit
 Septem collibus, & favente nutu
 Lætis plaudere visa Roma fatis,
 Nec mœstas Cremeræ tumentis undas,

¹ Anno 1629. mense Januario, utriusque Signaturæ factus est Referendarius.

Nec

Nec Veios meminit dolens, & uno
 Felices FABIO vocavit Idus
 Fatalem FABIIIS¹ diem trecentis.

JANICULUS

*De Villa Hieronymi Farnesii, S. R. E. Cardinalis,
 sita ad portam Aureliam.*

QUAMVIS Janiculum vocent, nec inter
 Septem mi juga dent locum Quirites,
 Clarus non ideo minus sepulchro
 Et Jani patris & Numæ, propinquum
 Tollo nubibus arduis cacumen.
 Vel Farnesia villa (quam remoti
 Prospectus maris, & salubre cœlum,
 Et felix situs, & loci vetustas,
 Et vultus domini beat, decusque
 Ingens Patribus additi Latinis)
 Tantos dat mihi spiritus, ut ipsa
 Tali munere lætus astra summo
 Tangam vertice, Romulosque colles
 Nostris despiciam jugis minores,
 Et rerum Dominam superbus Urbem.

DONUM NATALITIUM
 ALEXANDRO VII. P. O. M.

Idibus Februariis, Anno M. DC. LXI. oblatum.

MOS inde a veteri receptus ævo,
 Ut natalitio die clientes
 Ultro muneribus colant Patronos.

¹ Idib. Feb. sex & trecenti ex Fabiis Veicati prælio interemti. *Ovid. l. 11. Fast.*

Proin, quando niveo notanda signo
Natales tibi lux reducit Idus,
Sueta, MAGNE PARENS, benignitate
Donum, oro, famuli tui pusillum,
Chartas accipias; quibus levamen
Quæratum gravibus subinde curis.
Hinc sacros releges pius libellos;
Et res Isacidum Patrum, Ducumque,
Et Regum memoranda facta, & arma,
Eductamque Deo sub astra molem.
Illinc Aufriadum videre vultus
Spirantes Procerumque Cæsarumque,
Heroasque juvabit intueri,
Musarum columen, decusque Martis,
Sollers quæ manus, ingenique mira
Virtus mollibus edidit figuris.
At festam referente sole lucem,
Late porticus alta Vaticanam
Amplectentibus aream columnis;
Et navalia, templa, portæ & ædes,
Et fontes salientibus rigantes
Urbem, perpetuis viis patentem,
Docta forsitan offerentur arte
Æri incisa Tibi. sed illa quanto
Mox expressa perennius canoris
Vatum carminibus, per ora vulgi
Laudes usque tuas ferent, ab ortu
Primo Solis ad ultimum cubile?

A D

BERNARDUM ROTTENDORFF

ARCHIATRUM MONASTERIENSEM.

De infulffimis Conradi Biermanni versibus dono misis.

NUPER quod mihi pessimi poëtae
 Scabros, illepidos, & invenuto
 Misti versiculos, amice, dignas
 Tali munere gratias habemus,
 ROTTENDORFFE, tibi, novem Sororum
 Et Phoebi decus. hæc enim venena
 Gustanti stomachus repente motus,
 Tussis quando levem minata febrim
 Quassabat latus, & caput gravedo
 Torquebat, simul expulit nocentes
 Morbi reliquias prioris omnes:
 Ast ut carmina pessimi poëtae
 Sic mi reddere visa sint salutem,
 Tu posthac cave, ne modi remittas
 Hujus munera, pestilentiora
 Morbis omnibus, omnibus venenis.
 Contra si facies, scias necesse est,
 Actutum piperi togam datura,
 Aut nidum tineis araneisque;
 Aut pœnam subitura, quam Catullo
 Pleni ruris & infacetiarum
 Annales Volusi dedere vatis.

❦

O ij

D E M O P S O
F I D I S S I M O C A N E M O R T U O .

MOPsus hic jaceo, canis venustus
 Longis auriculis, & ore pando,
 Custos assiduus domi forisque
 Nostri Principis, & comes fidelis:
 Equo seu fuit ire, sive curru,
 Seu trita pedibus via voluptas.
 Hinc me carior haud erat; nec alter
 Posthac est aliis futurus annis
 Me carus magis, aut magis peritus
 Blandiri Domino; & sagax natantes
 Venari medias aves per undas;
 Gyros carpere, & exilire in altum,
 Et gressus glomerare tam superbos,
 Quam non ullus equum docet magister.
 Nunc fractum senio peremit ætas,
 Et grati pietas Heri peremtum
 Urna composuit. Sed atra tantum
 Functo mors mihi non dolet, dolenti
 Quanto, quod domino mei reliqui
 Heu! desiderium, mihi dolori est.

A D
 JOANNEM VISSE
 ATTENDORIENSEM,
 E SOCIETATE JESU,

*Gallinam & duos serpentes eodem in nido ovis incubantes, prope
 villam Collinam in Diœcesi Paderbornensi An. M. DC. LXVIII.
 hoc extemporali epigrammate describentem.*

JUXTA humilem gallina casam male provida, putri
 Urticas inter nidificarat humo.
 En coluber geminus cæco prolapsus ab antro,
 Ova super multo lubricus orbe cubat.
 Nil trepidat gallina; duos super incubat angues,
 Officii mater gnava tenaxque sui.
 Nec cessat coluber; sub pluma matris & ungue,
 Quod neuter peperit, fatus uterque fovet,
 Et facit ambiguum foto de semine litem,
 Sit pullus colubri, sitne futurus avis.
 Femina decidit litem, non ore, nec ense,
 At sude vipereum comminuendo caput.
 Pythonem jaculis armatus stravit Apollo,
 Occidit colubros Bruëtera Nympha duos.

RESPONSUM AUCTORIS.

EN pro versiculis tuis, amice,
 Una qui simul incubatione
 Invisa prius ova confoventes,
 Gallinam, & geminos canunt colubros,

O iij

110 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Iratae sude villicae peremptos;
Insignes tibi mittimus rubenti
Cancros tergore brachiisque curvis,
Villae munera; nec minus precamur,
Illorum dape laetus ut fruaris,
Et, te iudice, delicatiori
Sic omnes superent sapore pisces;
Ut, me iudice, carminum tuorum
Binus munere consecratus anguis
Immortalibus usque & usque seclis,
Pythonem super, & laboriosi
Alcidae celebrem levatus Hydram,
Inter sidereos micabit ignes.

A D

CLEMENTEM X. PONT. OPT. MAX.

Octogesimo aetatis anno, paucis ante Clementis IX. Pontif. mortem diebus, Cardinalem, ac proximis inde Comitibus Vaticanis summum Pontificem renunciatum. An. M. DC. LXX. III. Kal. Maii.

CLEMENS, optime Romuli nepotum,
Princeps & patriae parens, & orbis,
Quando muneribus tuis rependam
Grates, quas ego debeo perennes
In me tot meritis tuis, meusque
Mecum debet, & usque debiturum
Frater se meritis tuis fatetur?
Sed dignas prohibet referre grates
Ingens copia munerum tuorum.
Ergo quae pietas amorque dicat,

Et blando recipit benigna vultu
 Majestas tua, pro tua salute,
 Nec non imperio tuo precantes,
 Votis nectimus auspicata vota;
 Ut Te nemo diutius Quiritum,
 Doctrina, ingenioque, moribusque
 Dignis murice, debuit mereri
 Serum Purpurei decus Senatus,
 Et nemo citiusque digniusque est
 Summis Orbis honoribus potitus;
 Sic Te nemo diutius Quiritum,
 Summis Orbis honoribus fruatur.

A D

MATTHIAM NALDUM,
 ALEXANDRI VII. PONT. OPT. MAX.
 MEDICUM INTIMUM,

*Aphorismos Hippocratis notis illustratos, Flavio Chisio
 S. R. E. Card. Eminentissimo dedicantem.*

PHOEBI sacrarum præsidis Camenarum
 Artisque, morbos quæ domare cessantes
 Potens medelis, & salubribus succis,
 Secanda profert sæpe fila Parcarum,
 Decus perenne, maximoque ALEXANDRO
 Dignus Machaon, quid moraris in dias
 Emittere auras luminis, senis Coi
 Divina, Nalde, scita? quæ dies longa,
 Et imperita turba plurimis mendis
 Opplerat, hætenusque noverant pauci:

112 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER,

At mox, favente Delio, tuis curis
Deterfa, doctrinæque luce perfusa
Legentur, & qua Sol renatus Eo
Surgit cubili, quaque conditur fluctu.
Quare secundo munus inclytum plausu
Volare docta per virum finas ora
Late, benigno, Nalde, FLAVII tutum
Favore, nuper arte qui tua, multa
Cum laude, rebus restitutus Urbanis,
Regniq;ue curis, publicæque terrarum
Felicitati, PATRUOQUE servatus
Excipiet, usque muneris memor tanti,
Tui sereno lumine ingeni foetum:
Ejusque fidere actus invidus livor,
Et Zoilorum turba cedit, ut nubes
Fugit corusci pulsa Solis aspectu,
Pontique favientis atra tempestas,
Simul refulsit alba stella Pollucis.

A D

JACOBUM PHILIPPUM NINIUM,
ALEXANDRI VII. PONT. OPT. MAX.

CUBICULARIUM INTIMUM, ET SUPPLICIBUS LIBELLIS PRÆPOSITUM.

NINI, meorum lecte flos amicorum,
Cui melle Hyblæo dulcius fluit puræ
Orationis nectar ore facundo:
Rerum potenti cum refers ALEXANDRO
Negotiosa supplicantium vota,

Humani-

Humanitatis sæpius tuæ fructum
 Expertus, oro, teque rursus obtestor,
 Ocius amici supplices preces nostri
 Recites. Quiritum namque fata formidans,
 Acerba fata, sospes ad suos Boios
 Avet redire, carbasisque remisque
 Fugæ secundos provocantibus ventos
 Per arva late vectus alta Neptuni
 Adire litus hospitale Gallorum.
 At Vaticanæ dona nunc potestatis,
 Cui paret æther, inferique, tellusque,
 Tantum requirit. impios canis prægnans,
 Parræque cantus, montibusque decurrens
 Lupa Lanuvinis, imbriumque divina
 Avis imminentum terreat: quid huic obstet,
 Iterque rumpat, si, quod unice poscit,
 Cursus precetur prosperos ALEXANDER.

AD NATALEM RONDININUM.

JOCUS.

QUOD utrique nostrum commodavit argen-
 tum
 Ad vestiendum Græculum Favoritus,
 Cur, RONDININE, debuisse me solum
 Reglutinare judicas, minus recte
 In me retorquens negligentia culpam?
 Debere nulli me libentius novit
 Idem ille, semper qui mihi Favoritus

P

114 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Facit benigne, mutuæ voluntatis
Fideique certus usquequaque constantis.
Ne creditoris ergo debitor partes
Agas, amice, non rogatus obtestor;
Quin ipse cures, ut bonum sies nomen,
Fidemque semper æmulere Germanam.

I N A U C T O R E M
I N E P T I E P I G R A M M A T I S

I N A U G U S T I N U M F A V O R I T U M S C R I P T I ,

quo ultimam syllabam r̄ ALIPES, de Pegaso loquens, corripuit.

IN S U L S E vates, quid (malum) Favorito,
Musarum ocello, quem volare Parnassi
Utroque tutum suspicit jugo Phœbus,
Casum ominaris, Icarique fortunam?
Potius timendum est pessimo Poëtarum
Tibi, per caputque pedesque ne ruas præceps,
Ut Lampfacenus ille, monte Pimplæo;
Pœnasque dignas ALIPES Medusæus
Centum reposcat calcibus, quod extremo
Pede immerentem claudicare fecisti.

A U G U S T I N I F A V O R I T I
R E S P O N S U M .

QUOD usque ab Hadriatico in Favoritum
Adunca torvus cornua, ac truces armat
Dentes poëta pessimus poëtarum,
In immerentem sæviens & ignotum,

Ignotus ipse; vapulare, Fernande,
 Fortasse meruit. Pegasus quod offendit,
 Haud jure vatem criminaris; in toto
 Nil ille fecit elegantius libro.
 Pes namque claudus Pegasi, ut tua fecit
 Tam dulce carmen profiliret e vena.

ALEXANDRI VILTHEMII
 LUXENBURGENSIS SOC. JESU,
 CARMEN,

*Quo Auctori de suis & adoptivis Poematibus editis
 gratulatur.*

FERNANDE Princeps, clara PRINCIPIS MONTIS
 Propago, Paderæ fontium sacer Princeps,
 Plaudente Phœbo Laurea Coronatus
 Veterum reducis gloriam Camenarum.
 Si ludis elegos, Naso seculi nostri es,
 Hoc amplius, quod purior tibi vena.
 Si fidibus apta, barbitove depromis,
 Horatianæ provocas Lyræ plectra.
 Si nemora raptō Daphnidi parentare
 Doces avena præfica querelarum,
 Tibi Poëta Mantuanus assurgit.
 Idem ipse quidquid uspiam meret Pindo,
 Vatum bonorum, Vallios, Favoritos,
 Gradios, Masenos, Torckiosque, Pollinosque,
 Et Rondininos, quotquot & brevi versu
 Memorare longum est, inseris tuum in nomen,

116 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Quosque peperere mentis inclytæ fetus,
Legis in familiam, & nuncupas adoptivos:
Te jure PATREM dixerim POETARUM.

RESPONSUM AUCTORIS.

SI dignitatem, si meretur hoc nomen,
Poëta Princeps, principum Poëtarum
Cultor vocari dignior, Tibi grates
Multa rependit cum salute, VILTHEMI,
Musis amicus quod suis, ADOPTANTEM
Præclara Vatum dona, se POETARUM
PATREM vocasti. Tute verius dici
Omnis Leporis, omnium Venustatum,
Antiquitatis omnis atque Doctrinæ
Pater mereris, qui tot editis libris,
Plausu secundo per virum volans ora,
Asseris Olympo, fortis exitu vitæ,
Pietate, regno nobiles Dagobertos;
Et Maximini facta, maximus scriptor,
Perennitate digna Præfulum facta,
Celata longa nocte, consecras Famæ:
Merito vocandus Patriæ Pater; vitam
Dias in oras luminis, sepulorum
Oblivione lividæ vetustatis,
Patriæ piorum dum reducis Heroum.

ALEXANDRO VII.
PONT. OPT. MAX.

Calendis Januariis An. M. DC. LXVI. felicitatem precatur.

CUR Musa longo defides silentio,
Aurata quondam docta fila tangere
Citharæ loquacis? quin Alexandro novis
Jani Calendis dona depromis nova.
Aut digna Majestate si tanta nequis
Afferre, vota nuncupans sollemnia
Pro re Latina, proque gente Chisia,
Quot vere flores educat Favonius,
Æstate aristas flava quot numerat Ceres,
Autumnus & quot pingit uvas purpura,
Frondes quot altis decutit silvis hyems,
Felicitatis tot precare Maximo
Donis refertos vehat Alexandro dies
NUMERIS HIC ANNUS ABSOLUTUS OMNIBUS.

A D

FABIUM CHISIUM
EPISCOPUM NERITONENSEM,

*Innocentii X. Pont. Opt. Max. cum potestate Legati de latere Nun-
tium, & Pacis inter Europa Principes conciliandæ Mediatorem,
Monasterii Vestphalorum, cum auctor illic per astatem ageret.
An. M. DC. XLVI.*

FABI, sinistro jam nimium diu
Depræliantum numine Principum
Delecte pacator, suumque
Orbis in exitium ruentis

¹ Omnes literæ numeralés, quotquot sunt in Alphabêto Latino, ordine in his
M. DC. LXVI. exhibentur.

118 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Spes fida, nec non Palladis, ac novem

Decus Sororum, perge tuis, precor,

Suadere Musis, aureamque

Exilio revocare Pacem.

Gaudent amoris foedere mutui

Pax & Camenæ. Tuta placet quies

Utrisque, nullo classicorum

Rupta sono, tonitruque belli;

Et quæ sacrarum Cecropis arcium

Regina claris præsidet artibus,

Utrisque communes olivæ

Vendicat ingeniosa Pallas

Cum Pace ramos. Tam bene convenit

Cum Pace doctis Vatribus, & Tibi,

Quem prima fulgentis metalli

Secla jubet renovare Pacis

COLUMBA¹ miti germine Palladis;

Quem signa QUERCUS inclyta CHISIAE

Ramis decussatim ligatis

Vincla monent reparare Pacis.

Quin ergo nostris finibus ad Getas

Martem repellis: nam Deus omnibus

In nos obarmavit nocendi

Artibus, insidiisque Martem,

Lethumque, & atris Esuriem genis,

Et pone scissis Tisiphonem comis

Subire jussit, cladibusque

Innumeris cumulare clades.

¹ Insigne domus Pamphiliz, ex qua ortus Innocentius X.

Non ante Virtus oppida, non agros
 Cornu revifet Copia divite,
 Non ante Strages, & Malorum
 Mille procul fugient catervæ.
 Quis pace gaudet sanguine civium?
 Quis pace luget militiæ gravis
 Tributa? vicorumque mœstis
 Funeribus, viduisque campis
 Illacrimatur? nec potius mero,
 Cantuque curas & fide Teia
 Sub hospitali fallit umbra,
 Qua vitreæ fuga ludit undæ,
 Aut qua jocosis lene Favoniis
 Impulsa quercus garrula proximam
 Quercum salutat, sub virenti
 Tristitiam tumulat sepulchro?
 Tunc læta culmis arva feracibus
 Stipata rumpunt horrea frugibus,
 Nostraque mercator Batavus
 Messe suas onerat carinas.
 Tunc uva certat plurima purpuræ,
 Pomisque vinctus tempora mitibus
 Autumnus ad plenum beatas
 Fundit opes avidis colonis.

A D
A M I C O S G E R M A N O S
I N I T A L I A M P R O F I C I S C E N S .

An. M. D. C. LII. ineunte Aprili.

IMUS in Ausoniam: pressis jam pugnat habenis,
Iterque læto poscit hinnitu fremens
Cyllarus, impatensque moræ pede spargit are-
nam,

Prætervolare gestit & cursu Notos.
Imus, & assueti Diræo sidera cycno,
Phœbique sacrum Pegaso vecti nemus
Visere, jam mediis infertas nubibus Alpes,
Qua fabulosam stravit Alcides viam;
Aut, qua Pœnorum ductor juga rupit aceto,
Flammisque cautes torridas ferro scidit,
Scandemus celeres. nec post discrimina terræ,
Tumultuosos Adriæ fluctus maris
Securi Veneta metuemus frangere cymba,
Delphine Arion si natat tutus suo.
Nunc igitur dilecta domus, fratresque, sororesque,
Et vos, Nepotes, dulcis ætatis rosa,
Furstenbergiacæ memores virtutis Iuli,
Valete, nostri generis optatum jubar.
Vivite cœlestes animæ, meliore metallo
Certam trahentes seculi primi notam,
Quas amor, & Musæ docta cum Pallade nobis
Constante semper alligaverunt fide.

VELDE

VELDE vale, primum quo nostra Thalia magistro

Libare fontes ausa Castalios fuit,

Historiæ vatumque decus Suadæque Latinæ;

Et qui, Camenis pariter ac carus mihi,

Me juvenem teneris cura complexus ab annis,

HONINGE fida, doctus ut Chiron, manu

Duxisti, Patruï quo per vestigia Virtus

Domus avitæ gloriam sequi jubet.

Te quoque VECKENI, præclarum Scaldis alumnum,

Nostroque lumen mutuum Rheno datum

Doctrinæ Sophiæque, facer quam tradit Aquinas,

Et te MASENI, magna Pindi gloria,

Amplector; dextramque tuam CRUMBACHE,

tuamque

Longum, GELENI, stringo dicturus vale.

Sed MALLINCRODIOS, & te suavissime TORCKI,

Et utraque Phœbi laude ROTTENDORFFIOS

Præstantes, ævi clarissima lumina nostri,

Amor salutis noster absentes colit

Eminus obsequio. Nec te BOLLANDE disertum

Antiquitatis sanctioris Livium

Præterit, aut numerosæ tuas BALDÆE Came-

nas,

Vatemque veris floridum BISSELIUM.

Omnibus impertit, quæ basia debet, amicis

Gaudere iussis & valere longius.

Sed me tam caros linquentem Roma sodales

Communis orbis universi civitas

Q

122 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Allicit, & Latiae rapiunt miracula terrae;

Seu quæ vetusta, seu recens ætas tulit.

Jam Paderæ Thybrim, jam septem præfero colles
Angariorum montium cacumini.

Jam mea¹ Bilstenias fugio cunabula rupes;

Et, qui propinquo mons² Caballinus jugo
Surgit, & accipitres pernibus educat alis

Certare doctos ardeis Britannicis.

Præcipue commendat iter mihi gratia præfens,

Et purpurati CHISII recens honos;

Qui movisse potens vel avitas carmine quercus

Facundus Orpheus nos in Ausoniam trahit.

A D A L E X A N D R U M
P O L L I N U M.

I N G E N S Ausoniae lumen, & Atticae

Suadæ flos, & amor Palladis, & decus

Nostre dulce Camenæ,

Nec non candidus arbiter;

Quid, POLLINE, latens jam nimium diu,

Cedro digna negas edere carmina,

Et durus pater abdis

Fetus divitis ingeni?

Non, ut deliteas, te Deus aurea

Donavit cithara Delphicus, & sui

Multa parte Thalia

Versus nectaris imbuit.

¹ Bilstenia arx Angariae munitissima, dynastiae cognominis, in altissima rupe sita, in qua Auctor an. 1626. 21. Octob. natus fuit. ² Mons Caballinus vulgo Rossenberg.

Ingratus metuat lædere numina,
 Qui, quæ dona sibi contulerint, premit.

Tu Parnasside lauro

Vinctus tempora, nobilem

Indulgens meritis fume superbiam,

Et te victor humo præpetibus leva

Pennis, & super alta

Certus tendere nubila,

Ales fideream carpe citus viam.

Paullum desidiæ distat inutili

Quæ demersa profundis

Virtus in tenebris jacet.

Quis pugnata duci prælia Dardano,

Et Troiæ profugos in Latium Deos,

Quis surgentia nosset

Urbis mœnia Romulæ,

Morem si rigidis imperiis gerens

Flammis continuo Cæsar edacibus

Immortale Maronis

Commisisset opus sacri?

Vera laude caret sæpe modestiæ

Virtus: & vitio proximus est pudor,

Qui vitare perennis

Audet lumina gloriæ.

Quod si purpureum sponte vides diem,

Formosumque caput crinibus aureis

Alta nocte sepultis

Terris reddere Delium,

124 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Cur te perpetuæ noctis amor tenet,
Frustrantem cupidas Romulidum preces,
Et spes? Plena secundis

Tandem pande Favoniis
Famæ vela tuæ, finibus Italis
Qui porrecta domum Solis ad ultimam, &
Septem regna trionum

Late nomina proferant.
Mox te Pierio carmine nobilem
Dignis posteritas tollet honoribus,
Magnorumque beatis
Vatum cœtibus inferet.

A D

STEPHANUM GRADIUM
ABBATEM.

Sic tibi sint faciles Musæ, sic dexter Apollo
Sororibus cum Gratiis
Adsit, & attentis bibat auribus, optime, poscis
Quæ supplici, GRADI, prece:
Ut mihi flexanimo permotam carmine mentem
Alti tenacem consili
Expugnans. juvat ire jugis, juvat usque relictum
Lustrare Musarum nemus,
Et virides hedera rupes, & rupibus undas
Haurire manantes sacris.
Sentit enim Phœbi stimulos, & pectus anhelat
Calore succensum tuo.

Non tamen heroes ausim tentare cothurnos,
 Magnique laudes CHISII
 Deterere ingenii culpa. Quis namque canendo
 Æquare virtutes queat?
 Quis Melitæ curas, aut fortia facta Padusæ,
 Quis alta Romæ munera?
 Nemo difficiles pacis, mihi crede, labores
 Cantare dignius potest
 Ipso CHISIADE; seu ferrea Martis iniqui
 Abominatus secula
 Luget, & undantem Germano sanguine Rhenum
 Et arma damnat impia:
 Seu conjuratas Bellonæ justius iras
 In terga verti barbara
 Imperat, ac fido lacerari cornua ferro
 Lunæ superba Thraciæ.
 Sed quæ vefanas agitat discordia gentes?
 Quis mutuas cædes furor?
 Quæ rabies? aut quæ dementia suadet amico
 Emi cruore lauream?
 Quis pudor Odrysii regnum fulcire Tyranni
 Labentis Europæ malo,
 Et, Venetas qui carpat opes, permittere Cretam
 Scythæ premendam perfido?
 Parcite, civili jam tandem parcite bello:
 Satis ruinas urbium
 Flevimus, & sparfos cognato sanguine campos:
 Datum satis discordiæ.

Parcite. vel si tantus amor vos Martis adurit,

Si tanta regnandi fitis,

Mutatis odiis Gallus conspiret Ibero.

Hic nota per vestigia

Regna petat Libyæ: Solymos magis ille triumphos

Virtutis antiquæ memor

Ambiat, & palmas late frondentis Idumes

Victrice decerpat manu.

Ite alacres, ite ergo, mari date vela secundo

Devota pugnae nobili,

Ite pii Reges: conjunctas fœdere dextras

Communis armet ultio,

Aut metus, incumbat propius ne barbarus hostis

Clara potitus insula.

At nos, Germani proceres, jam pace recepta

Ad arma cessantes nova

Ister ad arma vocat, dudum indignantibus undis,

Qui Bistonum pressus jugo

Servit, & excidium nobis ac damna minatur

Extrema fortunæ gravis.

Quin igitur pulchra pro libertate ruentes

Vicina Budæ mœnia

Rumpimus, & vastus qua verberat ostia Pontus

Immugientem Bosporum

Addimus imperio, referentes signa superbis

Derepta Byzanti tholis?

Tunc me cognatas acies, & nobile bellum

Gravi sonantem barbito

Miratus, nostras laudarit forte Camenas
 Silente Rhenus alveo.

Tunc & Mæonio seu carmine nobilis arma,
 Sive efferas pedestribus,

Docte GRADI, historiis, ingentia facta meorum
 Seros docebis posteros.

A D

JOANNEM BAPTISTAM
 TURRICELLIUM, PATAVINUM.

Ne popularibus rumoribus fidem habeat.

TU, cui solertem rerum prudentia mentem
 Formavit, & Phœbus pater

Fatidicos lucos Heliconis & antra reclusit,
 Amice, veri conscia;

Quid bibulam dubiis donas rumoribus aurem?

Quid vana Romæ sibila

Sollicitant animum pendentem murmure vulgi,

Ut ore doctoris puer?

Sive infanda sonat convitia, sive tumentes

Buccas resolvit laudibus

Immodicis, famæ, moneo, ne crede loquaci;

Quam prævolant Calumniæ,

Insidiæque sequuntur, & artes mille nocendi,

Livorque lætis anxius,

Necnon Blanditiæ, corruptaque Gloria fuco,

Et emta vulgi Gratia.

Sint portenta hominum nigro suffusa veneno,

Et plena falsi pectora,

Q. A.

Qui, dum viperea fingant mendacia lingua,

Sese poetas æstimant.

At satis exoriente die commenta patebunt

Et virulenta somnia,

Aut evanescet rumor, qui crevit eundo,

Crescente temporis mora:

Qualis in Assyriam Gyndes exundat, & idem,

Cyro jubente, naufragum

Propter equum, late centum diductus in amnes

Decrescit ipso se minor.

Ergo, si populi sermonibus exul amicus

Narratur aula, ne favor

Illum destituat, ne gratia vitrea frangi,

Timere non erit tuum

Ante fidem certam, primæ nisi credulus auræ

Dolere bis velis miser.

Sic etiam vulgo si cuiquam teste paratur

Latina forte Purpura,

Seu Vaticanæ Sedis suprema potestas,

Sperare non erit tuum.

Ne frustrata gemat, ne votis usa secundis

Mens gaudiorum præcoci

Germine decerpto, maturos perdat honores,

Et vana spem ludat seges

Lætitiæ. expectare licet: dilata voluptas,

Ceu lenta veris gratia,

Plus juvat, & densis placet eluctata tenebris,

Micansque, ceu sol, Veritas.

A D

A D
FRANCISCUM MACEDO
LUSITANUM.

De morte Theodosii Lusitania Principis.

QUALIS in Hesperii, FRANCISCE, cubilia Ponti
Emensus astrorum vias
Præcipitat Titan, mox fluctibus exit Eois,
Crinem repexus aureum,
Pulchrior, igniferoque diem vehit axe recen-
tem,
Et noctis umbras dissipat:
Talis THEUDOSIUS, dominantum sanguis avorum
Utramque per solis domum,
Virtutumque paternarum non degener heres,
Et grande Lusiadum decus,
Occidit; & raptus primævæ flore juventæ
Una parentis arduas
Spes secat, & mœstas damnat caligine gentes,
Et regna divitis Tagi.
Nec mora: convexi surgit novus incola mundi,
Pictosque stellarum globos
Calcat, & immensi tractus speculatur Olympi
Incertus, an fidus novum
Occupet Herculei radiantia terga Leonis?
Æquamne libram Virginis?
An fratres Helenæ geminos? an Orionis ignes
Accendat æmula face?

R

130 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Sed titulos quæcunque tuos plaga lucida cœli,
Quæcunque nomen sidera
Accipient: certe patriis sublimis ab astris,
Auguste Princeps, despicias
Sub pedibus nunc fata tuis; fortemque tuorum,
Et sceptrâ curas regia.
Et, si certa fides, si veri doctus Apollo
Vatum secundat omina,
Jam mixtus Superis calida prece Numinis iras
Franges; & auri secula
Prima Tago referes (qui nunc male decolor undas
Cruore cognato trahit)
Et consanguineos in mutua fœdera Reges,
Amica pacis fœdera
Restitues, ac bella procul (qua Bosporus audax
Ignota committit freta)
Vertet ab Hesperix populis in cornua Lunæ
Votis tuis motus Deus.
Tunc repetet Solymas arces, & signa profanis
Avulsa Thracum postibus
Romuleas late victrix suspendet ad aras
Bellantis Europæ manus.
Hæc tua nunc pietas, &, adhuc dum vita ma-
nebat,
Jurata promittit fides.

A D

NATALEM RONDININUM.

De Philantia fugienda.

QUI sua cœcus amat, ceu natos cercopithecus
 Amore vesano fovet,
 Et necat amplexu, formam admiratus & ora
 Ridenda, visu & turpia;
 Audiat exemplum sacri miserabile vatis,
 Aurita qui Thracum potens
 Saxa movere sono, blanda prece carminis ima
 Ditis refregit atria,
 Non exorato portas adamante rigentes
 Ingressus, ut raptam sibi
 Eurydicen superis Proserpina redderet auris,
 Lyræ sonantis præmium,
 Reddita jam fuerat conjux, cum pone sequentem
 Jurata contra fœdera
 Respicit infelix Orpheus, & quam nimis ardet,
 Amando perdit conjugem.
 Tristia Narcissi quis funera nescit, & ignes?
 Quem fontis umbra lucidi,
 Et sterilis decepit amor, dum prendere vultus
 Imo repercussos vado
 Sollicitus, visæ tabescit imagine formæ
 Amator imprudens sui.
 Ergo cave, quisquis simili vesanus amore,
 Apollinari laurea

R ij

132 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Carmina digna putas, nugis quæ plena canoris,
Sed cassa rebus parturis
Iratæ Musis. Tantum fitis improba laudum
Suadere amat dementiæ.
Non eadem nobis es, RONDININE, monendus,
Ocelle gentis Italæ,
Noster amor: qui jura licet divina piorum
Perfusa doctrina Patrum,
Et Latii veteres, & Graiæ Palladis artes
Claudas capaci pectore;
Non ideo temet vanus miraris, ut ales
Superba Junonis solet
Pandere laudatæ gemmata volumina caudæ
Ad discoloris Iridis
Invidiam. Quin ipse gravis tua carmina censor,
Linenda cedro carmina,
Exigis ad limam, non dedignatus amici
Sensum atque mentem exquirere
Ingenui: nec theta nigrum quandoque recusas,
Aut pollicis versi notam.
Sic Venusinorum sermonum candidus audit
Judex Tibullus, & suos
Nasoni solitus recitare Propertius ignes
Arbitrio illius stetit.
Sic & Apelleas Lysippus sæpe tabellas
Colore vivo perlitas,
Signaque Lysippi spirantia doctus Apelles
Cura recognovit pari.

Nempe minus peccat, præbere fidelibus aurem
 Quicumque præceptis amat;
 Nec metuit Bavios, qui sese, iudice recto,
 Castigat erroris reum.
 Ingenium quicumque suum pluris facit æquo,
 Non æstimandus posteris,
 Aut tineis epulas, aut scombris debet amictum,
 Ridenda vulgi fabula.

A D

GUILIELMUM FURSTENBERGIUM,
 FRATREM SUUM,

CANONICUM TREVIRENSEM,
 PADERBORNENSEM ET MONASTERIENSEM,

Roma per Galliam, ubi Massilia portu ob pestilentia suspicionem prohibitus, Telone susceptus, & Lugduni gravi postmodum morbo tentatus fuit, in Germaniam ad suos proficiscentem an. M. DC. LVI. non. Novemb.

ERGONE Tyrrenum volitanti per mare puppi,
 Et impotentibus Notis
 Credulus, ire paras?
 Nec fœdas hyemes, nec monstra natantia ponto,
 Nec faxa palles naufraga?
 Quin etiam fidei
 Immemor ante datæ, Romam fugis, atque sodales,
 Et fratris, o vita mihi
 Frater amabilior,
 Deferis amplexus votis tua vela sequentis,
 Ne sævus illis Africus
 Ingruat, aut Boreas.

R iij

134 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.
Verum age, quando fugæ certam jam nulla morari
Mentem queunt suspiria,
Oceanive minæ,
I felix, longumque vale, celeremque carinam
Regant benigna sidera
Fratribus unanimis
Tyndaridæ, pelagique potens Neptunus eunti
Irata componat freta,
Nereïdumque chorus
Adsit, & alma Thetis, dum ventis usque secundis
Sparfas per æquor Stœchadas,
Phocaicosque sinus
Attigeris. mora nulla: petas tunc sospite cursu
Optamus urbem, quam celer
Alluit hinc Rhodanus,
Illinc lentus Arar. Sed quid præfaga futuri
Sinistra fata mens timet?
Sit, precor, augurii
Vana fides, meritisque tuis votisque tuorum
Permota, spes Germaniæ
Numina respiciant.
Hinc infelici positas in rupe Gebennas
Prætervolabis, & juga
Plurima fideribus
Proxima transgressus, descendes flumine Rheno
Beata demum patriæ
Arva videre tuæ,
Arva olim proavis regnata, & cæde Latina

Consperfa, qua Varus gravi
 Stratus ab hoſte jacet.
 Quos ego nunc plauſus audire? quot oſcula caris
 Diviſa amicis, intimæ
 Quas videor lacrimas
 Cernere lætitiæ teſtes? quæ gaudia fratrum
 Terra marique devium
 Fratris iter reducis,
 Et res optantum noſtras, Italumque labores,
 Et facta ALEXANDRI inclyta
 Noſcere? quæ dubiis
 Narrabis melius rumoribus, ipſe fidelis
 Spectator: ut pulſa fame
 Finibus Auſoniæ,
 Illius auſpiciis opulento Copia cornu
 Bearit urbes, & redux
 Frugibus arva Ceres.
 Ut nunc conſiliis præſentibus, impiger Hydræ
 Qualis renaſcentis caput
 Amphitryoniades,
 Infeſtam Latio peſtem premat inclytus Urbis
 Servator, hinc & patriæ
 Audiatur uſque Pater.
 Nec tamen has inter curas, terraque marique
 Cretæ laborantis piam
 Mittere rebus opem
 Ceſſet; & Europæ convertere bella furentis
 In regna late barbara

136 FERDINANDI EPISCOPI MONASTER.

Thracis, & exitium.

Hæc & plura tuis memorans, nec vota filebis

Romæ precantis jamdiu

Egregio juveni

Virtutis patruæ vestigia sacra legenti,

Decus Latinæ Purpuræ,

Et meritos titulos.

Intacti siquidem mores, animusque benignus,

Ac vena dives ingeni,

Cultraque Pieriis

Artibus, & Themidos studiis, ac sub lare sancto

Nutrita mens, & indoles

Vivida CHISIADÆ

Spem faciunt, curas partito ac pondera mundi,

Longos ALEXANDRO fore

Et sine nube dies.

MONU-

MONUMENTA
PADERBORNENSIA.

S

MONUMENTA

INSTITUTIONUM

ALISO ROMANUS.

MEMORIAE SACRUM

SIQUIS. ALISONEM. VESTIGAS. FORTE. SICAMBRIS.
IMPOSITUM. DRUSI. GRANDE. NERONIS. OPUS
QUO. STETERUNT. AQUILÆ. POPULIS. QUO. ROMA. SUBACTIS
JURA. DEDIT. SIGNIS. PERNICIOSA. SUIS
HUC. PROPERA. PAGO. VICINO. NOMEN. ET. AMNI
HÆRET. ADHUC. PRISCIS. NOBILE. TEMPORIBUS
LONGA. DIES. FOSSAS. LATE. COMPLEVIT. ET. HOSTIS
MOENIA. VICTRICI. DIRUIT. ALTA. MANU
FAMA. SUPERSTES. ERIT. SCRIPTORIBUS. AUCTA. LATINIS
DONEC. ALISONIS. LUPPIA. CRESCET. AQUIS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

ALISONEM. ROMANORUM. CASTELLUM. CONTRA SI-
CAMBROS. A. NERONE. CLAUDIO. DRUSO. AD LUPPIÆ
ET. ALISONIS. CONFLUENTES. POSITUM. RERUM. GESTARUM
GLORIA. CELEBERRIMUM. DIOECESI. SUÆ. VINDICAVIT
ET. PATRIÆ. ANTIQUITATIS. ILLUSTRANDÆ. STUDIO

M. H. P.

¹ Velleius Patereulus. lib. 2. Tacitus lib. 2. Annal. Dio Cassius lib. 54. hist. Rom.

² ELSEN pagus hodieum celebris, Paderbornæ vicinus, Dioni Cassio lib. 54. Ελισων di-
ctus. Philipp. Cluverius lib. 3. antiquæ Germ. cap. 9. Joan. Horrion in Panegyri. Paderborn.
lib. 2. cap. 9. aliique.

MONUMENTA
FONTES LUPPIÆ

MEMORIÆ SACRUM

LUPPIA. ROMANIS. ANNALIBUS. INCLYTUS. AMNIS
 NEC. MINUS. IN. FRANCA. NOBILIS. HISTORIA
 HIC. ORITUR. NOMENQUE. DEDIT. FAMAMQUE. NERONUM
 QUO. SITA. MAJORIS. CASTRAM. FUERE. LOCO
 ET. QUEM. CONCILIO. PRO. RELIGIONE. VOCATO
 SAXONIÆ. CAROLUM. TER. CELEBRASSE. FERUNT
 DEVENERARE. SACRUM. FLUVII. CAPUT. HOSPES. ET. OLIM
 CELATIS. NILI. PRÆFER. ORIGINIBUS
 QUI. LICET. INNUMERIS. TUMIDUS. PETAT. AMNIBUS. ÆQUOR
 FONTE. TAMEN. MAJUS. LUPPIA. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. LUPPIÆ. FLUMINIS. IN. DITIONE. PADER-
 BORNENSI. SURGENTIS. ROMANI. EXERCITUS. HI-
 BERNIS. ET. CAROLI. M. CONCILII. CELEBRATOS

M. H. P.

¹ Mela lib. 3. cap. 3. Tacit. annal. lib. 2. & hist. 5. Strabo. l. 7. Dio Cass. l. 54.

² Velleius Paterculus l. 2. c. 105. nunc LIPSPRING vocatur.

³ An. 776. an. 780. & an. 782. Astronomus, Regino, alique Francicæ hist. scriptores.

CLADES VARIANA.

MEMORIÆ SACRUM

EN. UBI. ROMANÆ. CLADIS. MONUMENTA. SUPERSUNT
 VARUS. ET. ARMINIO. STRATUS. AB. HOSTE. JACET
 ET. ¹ CAMPO. IN. MEDIO. NOTUM. VICTORIA. NOMEN
 SERVAT. ADHUC. NOSTRIS. INCLYTA. TEMPORIBUS
 AUSPICIIIS. RAPUIT. PUBES. GERMANA. SECUNDIS
 IMPERII. ² GEMINAS. NOBILE. PIGNUS. AVES
 DESINAT. EUPHRATES. PARTHOS. MEMORARE. TRIUMPHOS
 CLARIOR. EST. CÆSO. LUPPIA. QUINCTILIO
 REDDIDIT. ILLE. JOVI. ³ CRASSORUM. SIGNA. LATINO
 HIC. AQUILAS. ⁴ VICTOR. POSSIDET. USQUE. SUAS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

VARIANÆ. CLADIS. PÆNE. EXITIABILIS. ROMANIS. CÆ-
 SARE. AUGUSTO. AD. TEUTOBURGIENSEM. SALTUM. IN-
 TER. AMISIL. ET. LUPPIÆ. FONTES. ARMINIO. DUCE. A
 CHERUSCIS. BRUCTERIS. MARSIS. ET. CONTERMINIS
 GENTIBUS. ILLATÆ

M. H. P.

¹ WINTFELD, campus victoriae. Justus Lipsius in notis ad Tacitum, aliique.

² Cuspinianus in vit. Cæsar. in Octavio Augusto. Ulricus Huttenus de Germ. non degeneri.

³ Suetonius in Octavio Augusto cap. 21. aliique complures.

⁴ Florus lib. 4. cap. 12. *signa & aquilas duas adhuc barbari possident.*

MONUMENTA
SALTUS
TEUTOBURGIENSIS.
MEMORIÆ SACRUM

TEUTOBURGENSIS. SALTUS. LOCA. VASTA. PERAGRANS
PAULISPER. COEPTUM. SISTE. VIATOR. ITER
HIC. RAPTAS. AQUILAS. CLADIS. MONUMENTA. LATINÆ
INVENIES. VARI. RELIQUIASQUE. DUCIS
EGIT. ET. HIC. CELEBREM. THIETMALLO. TESTE. TRIUMPHUM
SAXONICAM. CAROLUS. DEPOPULATUS. HUMUM
UT. MERITO. DUBITES. ROMANA. CÆDE. CRUENTO
ARMINIO. MAJOR. NUM. SIT. HABENDUS. HONOS
SAXONIS. AN. CAROLO. VICTORI. SÆPIUS. HOSTEM
FREGIT. HIC. INDOMITUM. CONTUDIT. ILLE. SEMEL

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE FURSTENBERG

SALTUM. LATINIS. TEUTOBURGIENSEM. OSNEGGUM
FRANCIS. APPELLATUM. QUINCTILII. VARI. LEGIO-
NUMQUE. TRIUM. TUMULO. ET. CAROLI. M. VICTORIA
DE SAXONIBUS. PROPE. THIETMALLI. AN. DCC. LXXXIII
REPORTATA NOBILEM. POSITO. HOC. MONUMENTO.

ILLUSTRAVIT

¹ Tacitus lib. 1. Annal.

² Eginhardus de vita & gestis Caroli Magni. Vita Caroli M. apud Pithzum. aliique com-
plures. Cluverius l. 2. antiq. Germ. cap. 19.

³ DETHMOLD Comitum Lippiensium sedes, beneficium Ecclesiz Paderbornensis.

FONTES AMISII.

MEMORIÆ SACRUM

ILLE. EGO. SUM. AMISIUS. SURGENS. HIS. FONTIBUS. AMNIS
 OLIM. ROMANA. NOTUS. IN. HISTORIA
 QUI. CENTUM. DE. LABOR. AQUIS. COMITATUS. IN. ÆQUOR
 ANTE. PERERRATIS. URBIBUS. ET. POPULIS
 NUNC. CAPUT. OCCULTUM. RIMATUS. VALLE. SUB. IMA
 FERNANDUS. NIVEO. CONDECORAT. LAPIDE
 AT. TIBI. NESTOREI. MERITIS. PRO. TALIBUS. ANNI
 LÆTAQUE. PERPETUO. TEMPORA. VERE. FLUANT
 ET. NOMEN. FERNANDE. TUUM. SIC. CRESCAT. EUNDO
 AUCTA. VELUT. NOSTRÆ. GLORIA. CRESCIT. AQUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

AD. FONTES. AMISII. ROMANIS. NOTISSIMI. FLUMINIS
 IN. DITIONE. PADERBORNENSI. NASCENTIS

M. H. P.

HOSPES. VIVE. TUÆ. SORTIS. MEMOR. EN. EGO. PARVIS
 NOBILIS. HIC. ORIOR. FONTIBUS. AMISIUS
 ET. POSTQUAM. FLUVIIS. INGENTIBUS. AUCTUS. IN. ALTUM
 VELA. TULLI. VASTO. MERGOR. IN. OCEANO
 SIC. UBI. PRINCIPIIS. MORTALIA. TENUIBUS. ORTA
 CREVERUNT. MAGNIS. AUCTIBUS. INTEREUNT

* Mela lib. 3. cap. 3. Plin. l. 4. cap. 14. Tacit. l. 1. & 2. Annal. aliique.

DELBRUGGIA,
ULTIMA VETERUM BRUCTERORUM SEDES.
MEMORIÆ SACRUM

BRUCTERUS. HÆC. ¹ COLUIT. LOCA. FOETA. PALUSTRIBUS. UNDIS
QUOD. NUNC. INDIGENIS. NOMEN. UT. ANTE. MANET
HIC. VARUM. INFESTO. GERMANICUS. AGMINE. CÆSAR
²ULTUS. ET. HOSTILES. DEPOPULATUS. OPES.
VICINAM. DRUSO. GENITORI. CONDIDIT. ³ARAM
ET. TULIT. AUSONIIS. MANIBUS. INFERIAS
NEC PROCUL. HINC. ⁴VELEDAM. PERHIBENT. RESPONSA. ROGATAM
FATIDICO. POPULIS. ORE. DEDISSE. SUIS
POST. ⁵UBIUS. FERRO. PARITER. GRASSATUS. ET. IGNI
OBRUTUS. HIC. MAGNA. CLADE. REPENTE. FUIT
VICTAQUE. TERGA. FUGÆ. DEDIT. ET. SUA. IGNA. RELIQUIT
INCLYTA. VIRTUTIS. BRUCTERE. SIGNA. TUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG.

DELBRUGGIIS. VETERUM. BRUCTERORUM. ULTIMIS. QUOS GERMA-
NICUS. CÆSAR. VARIANÆ. CLADIS. ULTOR. BELLO. PERSECUTUS
QUANTUM. AMISIAM. ET. LUPPIAM. AMNES. INTER. HAUD. PROCUL
TEUTOBURGIENSI. SALTU. VASTAVIT. COLONIENSES. VERO. CLIVII-
QUE. PADERBORNENSIBUS. INFESTI. ACCEPTA. INSIGNI. CLADE. AN.
MCCCCX. XV. CAL. DECEMB. ILLUSTRARUNT. OB. FORTITUDINEM
EORUM. AC. FIDEM. REIP. PRÆSTITAM

M. H. P.

¹ Cluverius l. 3. antiq. Germ. c. 13. Joan. Horrion Panegy. Paderb. l. 2. c. 11. ² Tacit. Annal. l. 1. c. 60. 61. 62. ³ Tacit. Annal. l. 2. c. 7. ⁴ Tacit. hist. lib. 4. & 5. idem lib. de morib. German. Cluverius l. 1. Germ. antiq. c. 4. ⁵ Gobelius Persona in Cosmodromio, atq. 6. cap. 91.

VISURGIS.

VISURGIS.

MEMORIÆ SACRUM

EXERAT. AMISIUS. STERILES. CAPUT. INTER. ARENAS
 ET. PADERÆ. SOCIAS. LUPPIA. JACTET. AQUAS
 SOLUS. EGO. HAS. PATRIÆ. CLARISSIMUS. AMNIS. AD. ORAS
 NAVIBUS. EXTERNAS. PORTO. VISURGIS. OPES
 NEC. ME. BELLA. MINUS. CELEBRANT. ADVERSA. 'QUIRITUM
 QUAM. QUÆ. PER. 'FRANCOS. GESTA. FUERE. DUCES
 SED. QUOTA. PARS. RERUM. SUPERARET. ROMA. TUARUM
 AUT. QUISNAM. ARMINII. NOSCERET. ARMA. MEI
 NI. MIHI. QUAM. 'TACITUS. SCRIPTOR. DEDIT. INCLYTUS. ILLI
 REDDITA. CORBEIÆ. MUNERE. VITA. FORET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

IN. RIPA. VISURGIS. ROMANORUM. FRANCORUM. ET
 SAXONUM. BELLIS. NOBILISSIMI. AMNIS. DIOECESIN
 PADERBORNENSEM. INTERFLUENTIS. E. REGIONE
 HERISTALLI. SAXONICI

M. H. P.

- Velleius Patereulus. Tacitus. Dio Cassius.
- An. 555. per Clotharium Regem Francorum. An. 630. per Dagobertum & Clotarium
 ejus patrem, Reges Francorum. An. 721. per Carolum Martellum.
- Justus Lipsius ad lib. 2. Annal. Taciti. num. 23.

T

REMA

AD CONFLUENTES VARNÆ ET VISURGIS.
MEMORIÆ SACRUM

INCLYTA. FRANCORUM. FASTIS. UBL. VARNÆ. VISURGIS
 AMNE. RECEPTA. SUÆ. NOMINA. PERDIT. AQUÆ
 SAXONE. ¹ PIPINUM. FUSO. SPECTAVIT. OVANTEM
² REMA. TRIUMPHALI. FERRE. TROPÆA. MANU
³ HILDIGARIQUE. NECI. VICTRICIA. CASTRA. SECUTÆ
 FRANCIGENAS. MOESTIS. ILLACRYMARE. MODIS
 FORTIS. ET. EXEMPLO. ⁴ CAROLUM. ⁵ GENITORIS. ⁶ AVIQUE
 SAXONICÆ. VALIDAS. FRANGERE. GENTIS. OPES
 TALIBUS. ILLUSTRIS. TITULIS. PLUS. REMA. SUPERBIT
 QUAM. QUOD. RHEMORUM. ⁷ NOBILE. NOMEN. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG.

REMÆ. AD. CONFLUENTES. VARNÆ. ET. VISURGIS. SITÆ
 PIPINI. EJUSQUE. FILII. CAROLI. M. FRANCORUM. REGUM
 SAXONICIS. EXPEDITIONIBUS. AN. DCCLIII. ET
 AN. DCCLXXXIII. CELEBRIS. PAGI. MEMORIÆ

M. H. P.

¹ VARNÆ. Poët. Anonym. VAHARNA. Vita Caroli M. apud Pithæum. Adelmus. VAGARNA. Annal. Franc. apud Reuberum. VAANNA. Regino. nunc VERNE vocatur. ² An. 753. Annal. incerti auctoris apud Pithæum, alique. ³ REMEN nunc appellatur. olim RIMIA. Vit. Caroli M. apud Pithæum. Regino. RIMI. Adelmus & Annal. Franc. apud Reuberum. RHIME. Ado Viennens. ⁴ Coloniensis Archiep. Annal. incerti auctoris apud Pithæum. Annal. Fuldenfes. Adelmus. Regino. ⁵ Annal. Francici apud Reuberum. Vita Caroli M. apud Pithæum. ⁶ Pipini An. 745. 753. 758. Annal. incerti auct. apud Pithæum. Annal. Fuldenf. apud Freherum. Annales Francici apud Reuberum. ⁷ Caroli Martelli. An. 721. 727. 749. Annal. incerti auctoris apud Pithæum. ⁸ Henricus de Hervordia. l. 2. cap. 69.

ERESBURGUM
AD DIMOLAM.
MEMORIAE SACRUM

HOSPES. ¹ERESBURGI. PRÆRUPTAM. CONSPICIS. URBEM
ANTIQUA. CELEBREM. RELIGIONE. LOCUM
²MARTIS. IBI. QUONDAM. SIMULACRO. NOBILE. FANUM
SAXONIÆ. COLUMEN. PRÆSIDIUMQUE. FUIT
QUOD. LEO. VASTATUM. CAROLI. VICTRICIBUS. ARMIS
³SACRAVIT. VERO. RESTITUITQUE. DEO
MANSIT. ET. HOC. NOSTRÆ. GENTI. DUM. BARBARUS. HOSTIS
AUGUSTUM. ⁴NOSTRO. TEMPORE. VERTIT. OPUS
NONNE. GIGANTEOS. MERUIT. RENOVARE. TRIUMPHOS
QUÆ. MANUS. IN. SUPEROS. HOC. FUIT. AUSA. NEFAS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SÆDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE FURSTENBERG

ERESBURGI. IN. DIOECESI. PADERBORNENSI. FIRMISSIMI
OLIM. SAXONUM. PROPUGNACULI. NEC. MAGIS. FRANCO-
RUM. ARMIS. ET. IRMINSULÆ. EXCIDIO. QUAM. EJUS. LOCO
A. CAROLO. M. EXSTRUCTI. A. LEONE. III. P. M. DEDICATI
BELLO. AUTEM. SUECICO. FUNDITUS. EVERS. TEMPLI
RELIGIONE. CELEBRIS. MEMORIÆ

M. H. P.

¹ Astron. apud Reuberum, Annal. Francici & vita Caroli M. apud Pithæum, aliique Franc.
hist. scriptores. Henticus Meibomius de Irmisula Saxonica. hodie STRADT BERG.
² Widekindus Corbeienfis lib. 1.
³ Baronius. annal. Ecclesiast. tom. 9. ad annum Christi. 799.
⁴ Ann. 1646. 24. Septembr.

BRUNISBERGA
 PROPE HUXARIAM.
 MEMORIÆ SACRUM

ARX. UBI. BRUNONIS. CIRCUMSPIGIT. ALTA. LATINOR
 MILITIS. INFECTAS. ¹ CÆDE. VISURGIS. AQUAS. A
 SAXONES. HIC. AMNEM. ² CAROLUM. TRANSIRE. PARANTEM
 NEQUICQUAM. TELIS. IMPEDIERE. SUIS. INNOXAS
 SED. DARE. VERSA. FUGA. VICTORI. TERGA. COACTIO
 CESSERUNT. TOTUM. FLUMINIS. IMPERIUM. AD
 LITTORE. NUNC. ILLO. REGNAS. CORBEIA. SACRUMQUE
³ HUXARIÆ. DICIT. JUS. PADIBORNA. TUÆ. UGUA
 QUÆ. SI. POSTERITAS. SERVASSET. FOEDERA. NUMQUAM
 RELIGIO. SCISSIS. PLANGERET. ORBA. COMIS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

BRUNISBERGÆ. NOBILI. IN. DIOECESI. PADERBORNENSI
 ET. DITIONE. CORBEIENSI. LOCO. UBI. CAROLUM. M.
 TRAJECTU. VISURGIS. PROHIBERE. FRUSTRA. CONATI
 SAXONES. AN. DCC. LXXV. FUSI. FUGATIQUE
 FRANCIS. CESSERUNT

M. H. P.

¹ Velleius Patercul. lib. 2. hist. *annis mox nostra clade nobilis transitus Visurgis.*

² Astron. Adelmus. Annal. Fuldenses, Regino. Poëta anonymus apud Reinerum Reineccium.

³ Libellus de translatione S. Viti, & institutione novæ Corbeiz. & Chron. Corbeiense post notas ad Widikindum à Meibomio editum.

A B O C A

A D R L U P P I A M.

M E M O R I Æ S A C R U M

BOCA. VETUS. CAROLO. MEMORABILIS. HOSPITE. PAGUS
 LUPPIA. QUAM. RAPIDIS. PRÆTERIT. AMNIS. AQUIS
 ANGARIOS. VIDIT. PACEM. VENIAMQUE. PRECANTES
 SUPPLICITER. FRANCO. SUBDERE. COLLA. JUGO
 OBSIDIBUSQUE. DATIS. JURANDO. JURE. PACISCI
 OBSEQUII. STABILEM. TEMPUS. IN. OMNE. FIDEM
 ANGARIÆ. GENS. VICTA. SACRO. LÆTARE. TRIUMPHO
 QUEM. CAROLUS. DE. TE. RELIGIOQUE. TULIT
 SI. SUB. REGE. PIO. LIBERTAS. GRATIOR. EXSTAT
 SERVITIO. MAGIS. ES. LIBERA. FACTA. TUO

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

BOCÆ. CELEBRI. OLIM. PAGO. UBI. CAROLUS. M. FRANCORUM
 REX. ANGARIOS. DATIS. OBSIDIBUS. ET. JUREJURANDO
 FIDEM. OBSEQUII. FIRMANTES. AN. DCC. LXXV. IN. DITIONEM
 ACCEPIT. ET. A. SANCTÆ. MEMORIÆ. BADURADO. PADER-
 BORENSI. EPISCOPO. RELIQUIÆ. B. LANDOLINI. CONF.
 QUAS. E. CAMERACENSI. DIOECESI. ILLUC. TRANSTULERAT
 COLLOCATÆ. FUERUNT

M. H. P.

¹ Vita Caroli M. apud Pithæum. Astron. Adelmus, Regino, alique hist. Franc. scriptores.
² Claudianus in 2. consul. Stiliconis lib. 2.

DESENBERGA
PROPE VARBURGUM.
MEMORIAE SACRUM

DESENBERGA. GRAVES. QUÆ. FINIBUS. ARDUA. VATTOS
LÆTAQUE. VARBURGI. DESPICIT. ARVA. JUGO
PARUIT. IMPERIO. CAROLI. CUM. FRANCUS. ADEGIT.
SAXONA. DEGENERI. VERTERE. TERGA. FUGA.
VICTA. DEHINC. CESSIT. SUEVIS. HOSTILITER. ARMIS
HENRICUS. PATRIAS. CUM. LACERARET. OPES
NUNC. JACET. INDIGNA. LATE. COLLAPSA. RUINA.
ARX. VETUS. ET. RERUM. GLORIA. SOLA. MANET
QUIS. NISI. MENTIS. INOPS. FACTIS. EXTENDERE. FAMAM
NEGLIGAT. IPSA. VIDET. SI. QUOQUE. SAXA. MORI.

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

DESENBERGAM. ARCEM. IN. MONTE. COGNOMINE. OLIM
MUNITISSIMAM. QUAM. CAROLUS. M. PRÆSIDIO. FRAN-
CORUM. FIRMAVIT. SAXONES. AN. DCC. LXXVI. FRUSTRA
OPPUGNARUNT. HENRICUS. IV. CÆSAR. AN. M. LXX.
OCCUPAVIT. HODIE. VERO. EPISCOPI. ET. PRINCIPIS
PADERBORNENSIS. BENEFICIO. NOBILIS. SPIGELIORUM
FAMILIA. POSSIDET. POSITO. HOC. MONUMENTO
EXORNAVIT

* Regino. lib. 2. Chron. Fabricius lib. 2. origin. Saxoniarum.

• Lambertus Schaffnaburg. Ægidius Gelenius in pretiosa hierotheica. p. 120.

PADERÆ FONTES.

MEMORIÆ SACRUM

HIC. UBI. FONS. PADERÆ. MEDIA. SURGENTIS. IN. URBE
 DUCO. VETUS. MAGNI. NOMEN. AB. AMNE. PADI
 MARTE. DIU. ANCIPITL. CAROLUS. CERTARE. COACTUS
 DELEGIT. CASTRIS. CONCILIIISQUE. LOCUM
 JUSSIT. ET. HIS. UNDIS. LUSTRATAM. SUBDERE GENTEM
 SAXONICAM. VERO. COLLA. SUPERBA. DEO
 HIC. LEO. ROMANA. DEDUCTUS. AB. URBE. SACELLUM
 SACRAVIT. PRIMUM. RELIGIONIS. OPUS
 HIC. SEDES. LONGO. FUT. ORDINE. DEINDE. SECUTIS
 TERRARUM. DOMINIS. INCLYTA. CÆSARIBUS
 VIRGINIS. HIC. CONJUX. VIRGO. CUNIGUNDA. MARITI
 ACCEPIT. MERITIS. REGIA. SERTA. COMIS.
 PONTUM. ALIUS. SUBEAT. SEPTENA. PER. OSTIA. NULLUS
 FONTE. CAPUT. NOSTRO. GRANDIUS. AMNIS. HABET

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE FURSTENBERG

AD. FONTES. PADERÆ. CASTRIS. COMITIIS. ET. FREQUENTI
 IMPERATORUM. REGUMQUE. GERMANIÆ. ET. FRANCIÆ
 HOSPITIO. AC. REGIA. S. CUNIGUNDÆ
 CORONATIONE. CELEBRATOS

M. H. P.

¹ Gobelinus Persona in Cosmodromio. ætat. 6. cap. 38. ² An. 777. 783. 785. 786. 799. Eginardus in Vit. Caroli. M. Astron. Vit. Ludovici Pii apud Pithæum. aliique. ³ Vit. Caroli M. apud Pithæum. Annal. Fuldenfes apud Freherum. ⁴ Annal. Fuldenf. Vita Caroli M. Astron. Regino. aliique. ⁵ Vita S. Liborii apud Bollandum cap. 11. Vita B. Menverci apud Brouerum. Gob. Persona in Cosmod. ætat. 6. cap. 38. ⁶ Magnum eorum catalogum vid. in notis monumentorum Paderbornensium. ⁷ Adelboldus de rebus gestis S. Henrici apud Gretserum. Vitæ S. Godehardi, S. Benvardi apud Brouerum.

DRIBURGUM

olim Iburgum appellatum.

MEMORIÆ SACRUM

SEU. ME. DRIBURGUM. VETERI. SEU. NOMINE. DICAS

IBURGUM. MERITIS. LAUS. MANET. ÆQUA. MEIS

SAXONIS. UT. PERHIBENT. MUNIMEN. GRANDE. VETUSTAS

IMPOSUIT. NOSTRIS. MOENIA. CELSA. JUGIS.

PRÆSENTIS. CAROLUS. PRECIBUS. DONATA. LEONIS

QUÆ. PADERÆ. SACRO. SUBDIDIT. IMPERIO

VENA. ACIDÆ. TANTUM. ME. NUNC. UBERRIMA. LYMPHÆ

NOBILITAT. VARIIS. SÆPE. MEDENDO. MALIS

SI. MIHI. LONGA. DIES. PRIMOS. SUBDUXIT. HONORES

SERVAT. ADHUC. NOSTRUM. QUÆ. FUGIT. UNDA. DECUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ

SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS

COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-

CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO

DE. FURSTENBERG

DRIBURGI. OLIM. IBURGI. ANTIQUI. SAXONUM. MU-

NIMENTI. A. CAROLO. M. EXPUGNATI. S. HATHUMARO

EPISCOPO. PADERBORNENSI. EJUSQUE. SUCCESSO-

RIBUS. CUM. OMNI. AGRO. ET. DITIONE. LEONIS. III.

P. M. PRÆSENTIS. ROGATU. DONATI. ET. SALUBRI-

TATE. ACIDULÆ. HODIE. NOBILIS. MEMORIÆ

M. H. P.

¹ Gob. Persona Cosmod. atat. 6. cap. 38. Crantzius lib. 1. Metrop. cap. 11.² Hermannus Hamelmannus de antiq. Vestphalia ex Peucero.³ An. 799. Gob. Persona Cosmod. l. c. Crantzius l. c. Bruschius & Kerfenbrochius in catalog. Episc. Paderb.

LUDA

L U D A

A D A M B R A M.

M E M O R I Æ . S A C R U M

HIC. UBI. LUDA. VETUS. JUCUNDÆ. MARGINE. RIPÆ
 URBS. SEDET. ET. CULTOS. ¹AMBRA. PERERRAT. AGROS
²AMBRONES. HABITASSE. FERUNT. QUOS. CIMBRICUS. OLIM
 MILITIÆ. SOCIOS. TRAXIT. IN. ARMA. FUROR
 ILLIS. ³ARMINII. SUCCEDENS. ARCE. PROPINQUA.
 GENS. TENUIT. VALIDA. SCEPTRA. CHERUSCA. MANU
⁴ANNUA. SACRA. PIO. CAROLUS. DEIN. MORE. FREQUENTANS
 NASCENTEM. COLUIT. SUPPLICE. VOCE. DEUM
 ET. ⁵SCHIDROBURGUM. PROPIUS. DUM. SAXONA. BELLO
 FULMINAT. HOC. POSUIT. FRANCICA. CASTRA. LOCO
 HÆC. OLIM. DECORI. FUERINT. NUNC. PROXIMA. LUDAM
 CONCELEBRAT. NOTÆ. VENA. SALUBRIS. AQUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

LUDÆ. AD. AMBRAM. PERANTIQUÆ. AMBRONUM. ET
 CHERUSCORUM. SEDI. CAROLI. M. CASTRIS. IN. QUIBUS
 AN. DCC. LXXXIV. CHRISTI. NATALEM. EGIT. ET. PYR-
 MONTANÆ. ACIDULÆ. VICINITATE. CELEBRATÆ

M. H. P.

¹ Astron. Adelmus Vita Caroli M. apud Pithæum. Regino. Poëta anon, aliq̄ue. nunc EMMER.
 vocatur. ² Reinerus Reineccius de origine Myforum. Piderit. in Chron. Lippiensi part. 1. c. 6.
³ Vinkelmannus in notit. vet. Vestphaliæ. lib. 1. c. 8. ⁴ Vita Caroli M. apud Pithæum. Regino.
⁵ Adelmus Astronomus. Poëta anonymus. nunc SCHIDER, seu brevius SCHIER appella-
 tur, prædium Comitum Lippiensium.

TROPÆA CAROLI M.

FRANCORUM REGIS, IN CAMPO SINTFELD.

MEMORIÆ SACRUM

NUNC. UBI. FERTILIBUS. LATE. FLAVESCIT. ARISTIS
 TAM. CERERI. GRATUS. QUAM. SPATIOSUS. AGER
 OLIM. CAMPUS. ERAT. QUO. PRÆLIA. SAXO. MINATUS
 FRANCORUM. SIGNIS. OBVIA. SIGNA. TULIT
 SED. VICTUS. CESSIT. TITULO. VICTORIA. DONAT
 MOENIA. VICINO. CONSPICIENDA. JUGO
 SI. MARATHON. PERSIS. NOMEN. FATALE. PEREMTIS
 MILTIADÆ. JACTAT. CLARA. TROPÆA. DUCIS
 GLORIA. MAJOR. ERIT. CAROLI. QUI. PARCERE. VICTIS
 MALUIT. HOSTILI. QUAM. JUGULARE. MANU

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG

CAROLO. M. FRANCORUM. REGI. SAXONIBUS. IN. CAMPO
 SINTFELD. AN. DCC. XCIV. SUBACTIS. ET. TERTIA
 EORUM. PARTE. ALIO. TRADUCTA. DE. RELIGIONE
 CHRISTIANA. ET. PUBLICA. TRANQUILLITATE
 OPTIME. MERITO

M. H. P.

¹ Afron. Adelmus. Annal. Fuldenf. Annal. incerti auctoris apud Pithzum. Regino. Poëta anonymus. aliique.

² VUNNENBERG oppidum diocesis Paderbornensis, ad agrum SINTFELD pertinens, & in colle situm.

³ Cornelius Nepos in Miltiade. Justinus l. 2. c. 9.

HERISTALLUM

SAXONICUM, IN RIPA VISURGIS.

MEMORIÆ SACRUM

SEU. TE. CÆRULEUS. PLACIDO. VEHIT. AMNE. VISURGIS

SIVE. FACIS. TERRA. CARE. VIATOR. ITER

PARVA. MORA. EST. FAMÆ. RELEGAS. MONUMENTA. VETUSTÆ

ET. PRECOR. HÆC. PAUCIS. CARMINA. SCRIPTA. NOTIS

MAGNUS. HERISTALLO. CAROLUS. DUM. SAXONAS. URGET

HIC. POSITIS. CASTRIS. NOMEN. HABERE. DEDIT

LEGATOS. HIEMANS. HIC. REGIA. DONA. FERENTES

AUDIIT. ET. NATOS. JUSSIT. ADESSE. SUOS

HIC. COEPTAM. RETULIT. FATO. MELIORE. CATHEDRAM

AD. VITREAS. PADERÆ. LENE. FLUENTIS. AQUAS

NON. TAMEN. OMNIS. HONOS. ABIIT. QUIN. ÆMULA. FRANCO

CERTAT. HERISTALLI. GLORIA. SAXONICI

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ

SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS

COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-

CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO

DE. FURSTENBERG.

HERISTALLI. SUI. IN. RIPA. VISURGIS. CAROLI. M.

HIBERNIS. PIPINI. ET. LUDOVICI. FILIORUM. EJUS

CONVENTU. HUNNORUM. ET. ASTURIÆ. GALLECIÆQUE

REGUM. LEGATIONIBUS. AN. DCCXCVII. CELEBRATI

MEMORIÆ. POSUIT

* Astron. apud Reuberum. Adelm. Vita Caroli M. apud Pithæum. Poëta anonym. nunc HERISTELL appellatur.

† Annal. Francici apud Pithæum. Regino.

‡ Astron. Vita Caroli M. apud Pithæum. Adelmus. Regino.

• Henricus de Hervordia Chron. Mindense à Meibomio editum.

V ij

VEVELSBURGUM,

PROPE BODECAM MONASTERIUM S. MENOLPHI.

MEMORIAE SACRUM

ECCE VEVELSBURGI. SAXO. FUNDATA. VETUSTO

ARX. QUÆ. TURRITUM. TOLLIT. AD. ASTRA. CAPUT
INDOMITIS. OLIM. PATRIAM. DEFENDIT. AB. HUNNISDAMNA. DEDIT. PATRIÆ. NEC. SEMEL. ILLA. SUÆ
QUANDO. FEROX. ARMIS. FRIDERICUS. SÆVIIT. HOSTISNON. IMPUNE. TAMEN. QUÆ. TULIT. ARMA. NEPOS
SIC. VARIAS. EXPERTA. VICES. DOMINOSQUE. FREQUENTESSUBDIDIT. IMPERIO. SE. THEODORE. TUO
FORTRNATA. NIMIS! SI. QUAS. NON. LÆSERAT. HUNNUSINTACTAS. SINNERET. GOTHICUS. IGNIS. OPES
FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆSEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERGVEVELSBURGUM. VETUSTISSIMUM. AB. HUNNORUM
GERMANIAM. DEVASTANTIUM. MEMORIA. CASTELLUMA. FRIDERICO. ARNSBERGÆ. COMITE. INSTAURATUM. ET
MUNITUM. A. COMITIBUS. VALDECENSIBUS. AD. ECCLĒ-SIAM. PADERBORNENSEM. TRANSLATUM. A. BURANIS
DYNASTIS. TUM. BENEFICII. TUM. PIGNORIS. LOCO. DIUPOSSESSUM. A. THEODORO. EPISCOPO. ET. PRINCIPE
PADERBORNENSI. RECUPERATUM. ET. A. FUNDAMENTISEXSTRUCTUM. A. SUECIS. INCENSUM. A. THEODORO
ADOLPHO. EPISCOPO. ET. PRINCIPE. PADERBORNENSIMAJORI. EX. PARTE. RESTITUTUM. POSITO. H.
HOC. MONUMENTO. EXORNAVIT

1 Gob. Perfon. Cosmodrom. atat. 6. c. 8. Crantzius Metrop. l. 6. cap. 9. 2 Gob. Perfon. l. c. Crantzius l. c. Ægidius Gelenius in S. Engelberto lib. 3. cap. 42. 3 Conradus Comes Arensbergensis à Bernardo 1. Epif. Paderb. prælio victus occubuit. an. 1143. Ægid. Gelenius l. c. allique. 4 An. 1589. 9. Aug. 5 An. 1646. mense Maio.

DESERTUM SENDÆ,

olim Sinedi appellatum.

MEMORIÆ SACRUM

DESERTOS. SINEDI. TRACTUS. HUMILESQUE. MYRICAS
 QUI. PERAGRAS. TUTUM. CARPE. VIATOR. ITER
 NON. HIC. INSIDIAS. NON. MILITIS. ARMA. TIMEBIS
 QUÆ. SECURA. QUIES. ARCET. ET. ALMA. THEMIS
 APTA. QUIDEM. PECORI. DEEST. ET. PASTORIBUS. UMBRA
 RARAQUE. POPULEAS. VENTILAT. AURA. COMAS
 ATTAMEN. HIC. APIBUS. DULCEM. GREGIBUSQUE. MINISTRAT
 UNDA. FREQUENS. POTUM. PABULA. GRATA. SOLUM
 ET. CAPUT. AMISIL. MEDIIS. HINC. EXIT. ARENIS
 ILLINC. UBERIBUS. LUPPIA. SURGIT. AQUIS
 NUNC. ETIAM. VIDEN?UT. CELEBRET. LOCA. VASTA. COLONUS
 SOLLICITARE. RUDEM. VOMERE. DOCTUS. HUMUM
 OMNIA. SIC. VINCIT. LABOR. IMPROBUS. OMNIA. CONTRA
 AGRICOLIS. PESSUM. SEGNIBUS. IRE. SOLENT
 FERDINANDUS. DEL. ET. APOSTOLICÆ
 SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
 COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
 CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
 DE. FURSTENBERG
 IN. DESERTUM. SENDÆ. OLIM. SINEDI. APPELLATUM
 NOVIS. COLONIS. CUM. PUBLICO
 COMMODO. DEDUCTIS

M. H. P.

* Hujus deserti meminerunt diplomata Caroli M. Osnabrugensibus an. 804. Ottonis III. an. 1001. S. Henrici an. 1002. & an. 1003. Paderbornensibus data. vid. notas ad monumenta Paderbornensia.

V iij

FONS RESONUS,

Vulgo Bullerborn, prope Becam veterem, pagum
diocesis Paderbornensis.

MEMORIÆ SACRUM

TEUTOBURGENSIS. SYLVÆ. RADICIBUS. ORTUM
QUÆ. TRAHIT. ET. RESONIS. NOMINA. DEBET. AQUIS
ARTE. SCATENS. MIRA. PELAGI. NUNC. MORE. FREMENTIS
ÆSTUAT. ALTERNA. NUNC. SILET. UNDA. VICE
ET. PEDE. DECURRIT. LIQUIDO. DUM. PROXIMA. SENSIM
PER. CAVA. LABENTEM. SAXA. RESORBET. HUMUS
MOX. EADEM. VIRES. SUBTER. TELLURE. RECENTES
COLLIGIT. ET. LARGAS. AUCTA. REFUNDIT. AQUAS
NE. JACTES. ARETHUSA. TUI. MIRACULA. FONTIS
SOLA. ETIAM. NOSTRAS. FAMA. LOQUETUR. OPES

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AD. FONTEM. BULLERBORN. PROPE. BECAM. VETEREM
MIRA. NATURA. PRÆDITUM. ET. FREQUENTIBUS
PRINCIPUM. ET. NOBILIUM. VIRORUM. CONVIVIIS
EXCUBIIS. ET. EXPERIMENTIS OLIM. CELEBRATUM

M. H. P.

¹ Vid. Mollerum l. v. de Rheno, pag. 217. Leonardum Thurnefferum l. 1. c. 1. de aquis.
Joan. Horrion. l. 2. panegyrici Paderb. aliosque.

FONS PADULUS,

Ante Neuhufium, consuetum Episcoporum & Principum
Paderbornensium domicilium.

MEMORIÆ SACRUM

FONS. EGO. SUM. PADULUS. NITIDIS. ARGENTEUS. UNDIS
PURIOR. ELECTRO. FRIGIDIORQUE. GELU
OLIM. VIX. PECORI. NOTUS. NUNC. ARIDA. FEBRI
NOSTER. FERNANDI. PROLUIT. ORA. LIQUOR
UNDE. MEO. PRINCEPS. RECREATUS. MUNERE. CLAUSAS
MARMORIBUS. GRATO. CARMINE. SIGNAT. AQUAS
NE. MIHI. CASTALIOS. LATICES. OPPONE. NEC. UNDAM
BELLEROPHONTEI. CARE. VIATOR. EQUI
ILLA. ETENIM. DOCTIS. INSPIRAT. VATIBUS. ÆSTUM
HÆC. LEVAT. ET. MEDICAM. LYMPHA. MINISTRAT. OPEM

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
S. R. I. PRINCEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET
LIB. BARO. DE FURSTENBERG

AQUA. FONTIS. PADULI. IN. FEBRIS. ARDORIBUS
RECREATUS. P. C. AN. M. DC. LXV.

ACIDULA¹ SMECHTANA.

MEMORIÆ SACRUM

NON. EGO. VICINIS. DUBITEM. CONTENDERE. NYMPHIS

TANTA. LICET. NOSTRÆ. COPIA. DESIT. AQUÆ

FRIGIDIOR. GLACIE. CERTE. MEA. NECTAR. ACORE

UNDA. REFERT. VITRO. SPLENDIDIORQUE. FUIT

UTILIS. ET. CALIDO. JECORI. STOMACHOQUE. DOLENTI

ET. PRÆSENS. ÆGRIS. RENIBUS. AUXILIUM

PRINCIPIS. HINC. PATRUI. PRINCEPS. EXEMPLA. SECUTUS

FERNANDUS. PATRIÆ. MAXIMA. CURA. MEÆ

MARMOREO. POTAS. ORNAVIT. MARGINE. LYMPHAS

ADDIDIT. ET. GRATA. CARMINA. DUCTA. MANU

TU. MERITI. CONTRA. MEMOR. ILLIUS. USQUE. LIQUORES

ARENTI. SITIENS. QUI. TRAHIS. ORE. MEOS

POCULA. FERNANDI. FAC. LIBES. PRIMA. SALUTI

INCOLUMIS. PADERÆ. QUAM. DABIT. ILLE. SUÆ

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ

SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS

COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-

CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO

DE. FURSTENBERG.

Ad memoriam accepti beneficii P. C. An. M. DC. LXIX.

NAUSEAT. AUT. SI. QUIS. CALET. HINC. BIBAT. ÆGER. OREXIN

NOSTRA. FACIT. STOMACHO. PELLIT. ET. UNDA. SITIM

NECTAR. ACORE. VITRUM. SPLENDORE. ET. FRIGORE. BRUMAM

EXSUPERAT. MEDICÆ. NEC. CARET. ARTIS. OPE

¹ Vid. Tabernæmontanum in suo aquarum thesauro cap. 59. & notas ad monumenta Paderbornensia.

A C I D U L A
D R I B U R G E N S I S.

MEMORIÆ SACRUM

HIC. EGO. VISCERIBUS. MAGNÆ. PRORUMPO. PARENTIS
LARGA. SALUTIFERÆ. VENA. PERENNIS. AQUÆ
DOCTA. GRAVI. MORBO. RENES. ET. FÆCE. LIENEM
ET. TUMIDUM. FLAVA. BILE. LEVARE. JECUR
ET. TORPENS. ACIDO. STIMULANTE. LIQUORE. PALATUM
TÆDIA. VENTRICULO. PELLERE. FAUCE. SITIM
QUI. BIBIT. ERGO. MEOS. LATICES. ET. CIVIS. ET. HOSPES
INCOLUMIS. NOSTRIS. RITE. PRECETUR. AQUIS
MAGNUS. UT. HAS. ARMIS. CAROLUS. VICTRICIBUS. UNDA
SAXONICO. FERTUR. SUPPOSUISSE. PADO
SIC. FERNANDE. TUO. DECORATÆ. MUNERE. LONGO
TEMPORE. TE. SALVO. SUB. TUA. JURA. FLUANT

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ
SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS
COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-
CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO
DE. FURSTENBERG

AD. ACIDULAM. DRIBURGENSEM. SALUBRITATE. ME-
DENDISQUE. CORPORIBUS. NOBILEM. COMMODIUS
HAURIENDAM. EDUCTA. HUMIDO. SOLO. ARBORIBUS-
QUE. CONSITA. AD. DEAMBULANDUM. VIA. ET. FONTIS
CELEBRITATI. ET. PUBLICÆ. UTILITATI

CONSULUIT. AN. M. DC. LXX.

X

OLDENBURGA
IN MONTE FURSTENBERG,

Prima Baronum de Furstenberg in Vestphalia ad Ruram sedes.

MEMORIÆ SACRUM

FURSTENBERGIACÆ, TITULIS. ARX. INCLYTA. GENTIS

OLDENBURGA. TUUM. QUÆ. MODO. NOMEN. HABET

SIVE. LOCI. DECUS. ANTIQUUM. SEU. NOMINE. PRIMOS

INDICAT. HOC. ALTÆ. NOBILITATIS. AVOS

HIC. STETIT. HOSTILI. BELLORUM. SÆPE. TUMULTU

DIRUTA. PRINCIPIBUS. SÆPE. REFECTA. SUIS

NUNC. DESERTA. JACET. PRÆCLARÆ. GLORIA. STIRPIS

USQUE. RECENS. LONGA. POSTERITATE. VIGET

SIC. MEA. DOCTRINÆ. PRECOR. ET. VIRTUTIS. AVITÆ

LAUDE. VELUT. GEMINA. STET. TRABE. FULTA. DOMUS

FERDINANDUS. DEI. ET. APOSTOLICÆ

SEDIS. GRATIA. EPISCOPUS. PADERBORNENSIS

COADJUTOR. MONASTERIENSIS. S. R. I. PRIN-

CEPS. COMES. PYRMONTANUS. ET. LIB. BARO

DE. FURSTENBERG

AD. ILLUSTRANDAM. HOC. ETIAM. IN LOCO. MAJORUM

SUORUM. MEMORIAM. ET. POSTEROS. AVITÆ

VIRTUTIS. EXEMPLO. INCITANDOS

M. H. P.

¹ An. 1180. à Philippo Archiepisc. Col. 1254. à Simone Epif. Paderb. 1295. ab Eberthardo Com. Marcano. 1309. ab Henrico Archiep. Col. 1311. ab Engelberto Com. Marcano. 1345. à Godefrido Com. Arnberg. & Adolpho Com. Marcano.

² An. 1219. à S. Engelberto Archiep. Col. 1276. à Siffrido Archiep. Col. 1307. ab Henrico Arch. Col. 1312. ab Henrico Arch. Col. & Lud. Haslo Ep. Monast.

PARISIIS,
IN TYPOGRAPHIA REGIA,
CURANTE
SEBASTIANO MABRE-CRAMOISY,
ejusdem Typographiae Directore.

M. DC. LXXXIV.

Faint, illegible text in a rectangular frame at the top of the page.

P A R I S I S
IN TYPOGRAPHIA REGIA

SEBASTIANUS M. ...
Cura ...

Faint, illegible text in a rectangular frame in the middle of the page.

Faint, illegible text in a rectangular frame at the bottom of the page.

